Poštnina plačana v gotovini | Leto LIV. | V Ljubljani, v sredo, dne 22. decembra 1926 | Št. 291. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
n Pri večjem n naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon štev. 50, upravništva štev. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Dr. Č-a:

Kriza v Nemčiji.

Berlin, 19. decembra.

»Ne bom nehal pridigovati, da stojimo ali pred novim časom ali pa pred poginom,« je začel s svojo razpravo v »Hochlandu« v letošnji oktoberski številki znana katoliška avtoriteta v Nemčiji prof. Karol Muth in zahteval od vsakega državljana, predvsem katolika, da se politično odloči za republikansko, socialno Nemčijo z vsemi posledicami. V tem je v bistvu tudi vzrok sedanje vladne krize. Dočim je večina dosedanjih vlad padla iz zunanje političnih razlogov v zvezi z notranjimi, v sedanji krizi zunanja politika ni udeležena. Nasprotno: Stresemann se je vrnil iz Ženeve z garancijo da se koncem januarja ukine vojaška kontrola, z uspehi v saarskem in razorožitvenem vprašanju in je pod vtisom dobro organizirane Noblove mirovne nagrade moral odnehati celo tipični interpretant francoskega državnega nacionalnega etosa — Poincare! Sedanja kriza je predvsem notranja, globlji vzroki vodijo v preteklost in bodočnost, jasno jih je razgalila socialna demokracija.

Preteklo leto Marksovega kabineta je bilo sicer pomirjevalno, ali le na zunaj. V velikih političnih procesih se je znova pokazalo, da stoji večina sodnikov še v starih viljemskih časih in predsednik parlamenta socialist Löbe je na shodu republikanske unije izjavil, da se bo tudi nemška mlada republika poslužila sredstev kot francoska po l. 1871. ukinitve neodstavljivosti sodnikov.

Tlelo je dalje v državni brambi. Vojni minister dr. Gessler, ki pripada sicer demokratski stranki, se je izgovarjal, da je vse v redu, da si mora pomagati s starimi častniki. A na dan so prišla pogajanja bivšega poveljnika Seeckta s Čičerinom, zveze državne brambe z ilegalnimi vojaškimi organizacijami in izdatki, ki se niso skladali s proračunom. Socialisti so dejali, da gre za državo v državi!

V vladni koaliciji sami ni bilo edinosti. Dočim se je pogajal Stresemann v Ženevi, je predsednik njegove stranke dr. Scholz po shodih mešetaril za zvezo z desničarji, nemškimi nacionalci. Jasno, da je dosedanji tihi družabnik vladne koalicije — socialna demokracija — zahteval od vlade jasnega: aut — aut! A gre tudi za bodoče delo. V državi napreduje proletarizacija skokoma. Mesto 60 odstot. je sedaj že 70 odstot. nesamostojnega prebivalstva. S proletarizacijo gre paralelno radikalizacija in tudi katoliško delavstvo na zapadu se nagiblje močno k njej. Obratno se kapital koncentrira v hitrejšem tempu kot pred vojno. V parlamentu se ima razvneti boj za zakon za in proti osemurnemu delavniku, boj za brezposelnost in splošno socialno zakonodajo. V parlamentu se nadalje pripravlja reforma volivnega reda in zvišanje volivne starosti, ki znaša sedaj 20 let in katere se socialisti krčevito drže. Dalje se pripravlja šolski zakon, na katerem so socialisti predvsem interesirani in odklanjajo centrumaški osnutek, oziroma hočejo izsiliti v tej kombinaciji socialne koncesije, kar bi bilo nemogoče v desničarski vladi, ki bi eventuelno sprejela kak kompromisni šolski zakon. Zato je po njihovem receptu treba preprečiti desnico.

Ali bo dobil novi čas vsaj sedaj konkretnega izraza v parlamentarni večini? Vse stranke, vse časopisje, vsi vodilni politiki dvomijo in naj se potrka tu ali tam, odgovor je isti: politični kaos. Kancler Marx je odklonil vsako pogajanje s socialisti, a čuli so se glasovi, da je pripravljen za to kombinacijo centrumaš — desničar Guerard. Socialisti so vkljub enotni stranki še vedno razdeljeni v tabora radikalnih neodvisnih in večinskih socialistov. Nemška ljudska stranka je deljena enako v levo in desno krilo. A zunanje politični položaj in viseča pogajanja odrivajo nujno nacionalce in fašiste od vlade. Kako zamotan je položaj, kaže najbolj dejstvo, da je predsednik Hindenburg odložil poveritev mandata na daljnje dni meseca januarja, kakor tudi, da se za mesto bodočega kanclerja imenujejo — deus ex machina — kölnski župan v isti sapi kot Stresemann, Wirth in dr. Scholz, Guerard in Marx! Najverjetnejša je manjšinska vlada, gotovo pa je, da bo odločitev padla v preizkušenih vrstah — centruma. Prebivalstvo je krizo zaenkrat odložilo. Brezposelni so dobili božična darila, enako se je država spomnila vseh državnih uradnikov z božično nagrado 30—60 mark. Tudi ono je kot stranke rešitev novega časa prepustilo — novemu letu. —

Nečuveno postopanje z zastopniki slovenskega naroda.

Odločna in senzacionalna izjava dr. Korošca. -- Od Slovencev se zahteva, da se odrečejo svojim naravnim narodnim pravicam. -- Naj izpregovori slovenski narod svojo besedo! -- Slovenski narod se ne da ponižati! -- Globok vtis dr. Koroščeve izjave na vso javnost.

Belgrad, 21. dec. (Izv.) Po raznih časopisih so se v poslednjih dneh razširile vesti o pogojih, ki jih je g. Korošec stavil g. Uzunoviču in obratno. Z ozirom na različne in čestokrat nasprotujoče si vesti je radi pravilne informacije občinstva dal g. d. Korošec danes sledečo izjavo:

»Mi Slovenci se zopet enkrat vračamo iz Belgrada razočarani. V tej krizi se je zahtevalo od nas tisto, kar se ni zahtevalo od nobene druge stranke: da se odrečemo bistvenim točkam svojega programa. To je nasilje, kateremu ni primere. Morali bi biti, kakor misli večina, sicer smo izključeni iz zajednice! Od nas se zahteva, da se odrečemo »klerikalizmu«, kakor je to zahteval Stj. Radić, da se odrečemo »avtonomizmu«, kakor to zahtevata Uzunović in Radić. Kar pa je najhujše in istočasno smešno, je to, da nihče ne ve povedati, iz česa sestoji naš »klerikalizem« in naš »avtonomizem«. Mi sploh nismo »klerikalna«, marveč čisto politična stranka z najbolj naprednim socialnim in gospodarskim programom. Nas ne vodita niti Rim niti episkopat, nego samo organizirana svobodna volja našega slovenskega naroda. Kaj pa znači naš »avtonomizem«? To je želja celokupnega našega slovenskega naroda, da v širokih samoupravah lahko razvijemo svojo kulturo, svoje gospodarstvo, da lahko organično dalje razvijamo svoj jezik, svoj napredek in svojo prosveto. To je okvir, v katerem edino gledamo svojo bodočnost. To ni državno politično vprašanje, to ni rušenje ali slabljenje države, marveč to je vprašanje resnične demokracije, ki priznava in mora priznati vsakemu narodu njegov svoboden razvoj in življenje. Radikali so tudi za revizijo ustave, ako se za to pokaže potreba. Slično je z demokrati. Bosansko-hercegovinski muslimani so avtonomisti. Vsi lahko v tej državi sestavljajo vlado, samo ne slovenski narod in stranka, ki predstavlja zelo veliko in resnično večino slovenskega naroda. Samo mi bi morali opustiti bistvene točke svojega programa in se tako ponižati, kakor se je tej politiki posrečilo lani ponižati voditelje hrvatskega naroda! Mi priznavamo državo in državno edinstvo. Priznavamo državo, priznavamo, kar je dober državljan dolžan priznati. Kljub temu ne bi smeli s svojo glavo misliti in imeti svojih samostojnih pogledov, kako bi se idealno uredila ta država. Od nas se zahteva, da se odrečemo prepričanju, ki je prepričanje celokupnega našega naroda. Ne vemo, katero nasilje bi moglo biti večje od tega. Zato bomo šli v Slovenijo, da svojemu ljudstvu razložimo nasilje, ki se vrši nad njim in njegovimi zakonitimi zastopniki: Naj kakor vedno dosedaj, slovenski narod izreče svojo poslednjo besedo!«

Ta izjava našega voditelja je vzbudila ogromno zanimanje. Pribičevičeva »Reč« jo celo označuje kot senzacijo. Splošno se je zelo simpatično sprejela. Ugledni politiki izjavljajo, da je bil ta krepki in odločni nastop načelnika Jugoslovanskega kluba proti zavlačevalnim nameram in neverjetnim metodam g. Uzunoviča edino umesten in pravilen.

Uzunović vrnil mandat.

Kralj poveril sestavo vlade Davidoviču.

TUDI DAVIDOVIČ NE BO USPEL. — MANDAT DOBI NATO TRIFKOVIČ.

Belgrad, 21. decembra. (Izv.) Tekom današnjega dopoldneva je g. Uzunović ponovno poklical k sebi g. Davidoviča in g. Korošca, da se z njima ponovno pogaja o sestavi svoje vlade. Gosp. Uzunović je najprej prosil g. Davidovića, da bi odstopil od nekaterih svojih zahtev. Vendar je g. Davidović izjavil, da tega ne more storiti. O tem je dal časnikarjem sledečo izjavo:

»G. Uzunović me je obvestil, da ne more sprejeti naših zahtev o občinah, o Boži Maksimoviču in zahteve o razdelitvi portfeljev. Nisva se sporazumela.«

Nato je bil pri g. Uzunoviću g. Pavle Radić, ki je izjavil:

»O pogojih se nisva razgovarjala. Razgovarjala sva se samo o odnošajih s strankami, s katerimi se g. Uzunović pogaja in o tem, kaj misli.«

G. Uzunović je prosil nato g. Korošca za razgovor. G. Korošec je o svojem razgovoru z g. Uzunovičem izjavil, da sta govorila o avtonomističnem stališču Slovenske ljudske stranke.

Uzunovičeva misija se je s tem končala. Takoj nato je odšel v dvor, kjer je ostal kake pol ure. Okrog pol dveh je časnikarjem o tej avdijenci izjavil sledeče:

»Mandata, ki sem ga dobil od Njeg. Vel. kralja za sestavo koncentracijske širše koalicijske delovne parlamentarne vlade, kljub svoji najboljši volji nisem mogel izvršiti. Zato sem Nj. V. kralju ta trenutek mandat vrnil. Razlogi in vzroki, ki so bili močnejši od dobre volje, so vam znani. Čeprav sem molčal, so bili gospodje, s katerimi sem se pogajal, ljubeznivi, da so vas obveščali osebno, še več **po izjavah, ki so jih njihovi ugledni člani vsak** dan dajali naši javnosti. Samo ob sebi se razume, da morajo mnoge stvari, o katerih se je te dni s te strani govorilo, dobiti tudi od naše strani odgovor. Za časa pogajanj smo smatrali za potrebno, da se držimo malo bolj rezervirano, da se ne bi velika stvar zavlačevala. Ko bomo mogli, bomo povedali o vseh stvareh in pogojih, ki smo jih razumeli kot sprejemljive, svoje mnenje. Končno moram izjaviti, da so vsi gospodje, s katerimi sem se pogajal, imeli dovolj dobre volje in se dovolj trudili, da se zadeva pravilno reši. V političnih vprašanjih pa dobra volja često ni zadosten element, da bi se kaj storilo. Vem, da bi vas zanimalo, da zveste. Toda v tem trenutku najbrž več veste, kakor jaz.«

Popoldne ob štirih je bil pozvan v dvor g. Trifković, predsednik narodne skupščine. Kakor se je takoj iz njegove okolice zvedelo, je ob priliki svoje avdijence g. Trifković Nj. V. kralju predlagal, da poveri mandat za sestavo nove vlade, in sicer za sestavo delovne vlade, g. Davidoviču, načelniku druge najmočnejše parlamentarne skupine.

Z ozirom na ta predlog je Nj. V. kralj takoj ob petih poklical v dvor g. Davidoviča, ki je ostal v dvoru skoro celo uro. Ko je odhajal iz dvora, je časnikarjem izjavil sledeče:

»Od Nj. V. kralja sem dobil mandat, in sicer se ta mandat ravno tako glasi, kakor Uzunovičev, namreč da naj sestavim najširšo koalicijo ali koncentracijo. Mandat sem dobil na predlog g. Trifkoviča. Kar se mene tiče, bom delal hitreje, nego g. Uzunović.«

»S katerimi radikali boste stopili v pogajanja?«

»Tega ne vem. Radikali sami ne vedo, **kdo je njihov voditelj. Morga z g. Mihailovičem** ali predsednikom g. Uzunovičem ali morda z g. Trifkovičem. Mandat sem dobil kot vodja demokratske zajednice, ki je druga najmočnejša parlamentarna skupina.«

»Ali ste optimist?«

»Nisem, ker vem, s kom imam opravka. V stik bom stopil z voditelji parlamentarnih skupin.«

G. Davidović je to tudi takoj storil. Že ob šestih je povabil v demokratski klub prvega podpredsednika radikalnega kluba gosp. Ilijo Mihajloviča, katerega je obvestil, da mu je kralj poveril mandat. G. Mihajlović je g. Davidoviču izjavil, da mora najprej o tem obvestiti radikalni klub in da bo z ozirom na to jutri ob devetih dopoldne sklical sejo radikalnega kluba, nakar bo odgovoril g. Davidoviču na njegov poziv za vstop v vlado.

Nato je g. Davidović sprejel gosp. Pavle Radiča, ki je v principu izjavil svoje zadovoljstvo nad tem, da je dobil mandat gosp. Davidović in izjavil v imenu svoje stranke, da je pripravljen podpirati g. Davidoviča pri njegovem delovanju za sestavo nove vlade.

Ob sedmih je g. Davidović prosil g. Korošca za razgovor, ki je o tem svojem sestanku dal časnikarjem sledečo izjavo:

»G. Davidović me je obvestil o svojem mandatu za sestavo široke koalicijske vlade in o tem, da bi želel, da tudi mi sodelujemo. Izjavil sem mu, da ima naš kljub popolno zaupanje v njegovo osebo in da z naše strani gotovo ne bo nobenih težav.«

G. Davidović je s tem končal svoja pogajanja. Z drugimi strankami se sploh ne misli pogajati. Samostojnih demokratov sploh ne bo vabil. Na ta način bo g. Davidović jutri dopoldne takoj po seji radikalnega kluba imel jasno sliko, ali je kaj upanja na uspeh. **Misli se, da bo g .Davidović najbrže jutri okrog poldne mandat vrnil. Jasno je namreč, da ga radikali ne bodo podpirali.**

Belgrad, 21. decembra. (Izv.) Zvečer je g. Davidović obiskal še predsednika narodne skupščine g. Trifkoviča in se z njim dolgo časa razgovarjal.

•

Belgrad, 21. dec. (Izv.) G. Uzunović je danes opoldne vrnil kralju mandat. 14 dni se je izgubilo z reševanjem krize radi znane Uzunovičeve počasnosti. G. Uzunović bi bil lahko že takoj v začetku vedel, kako daleč sme iti v popuščanju in ravnotako bi bil moral imeti jasno izdelan program. G. Uzunović pa tega ni storil, marveč je celo zadevo zavlačeval in zavlačeval. Od voditeljev raznih parlamentarnih skupin je skušal dobiti programe in izjave, sam pa ni bil niti zmožen, niti sposoben, da bi predložil kakšen program svoje nameravane vlade, marveč je samo zahteval razne koncesije sebi v prilog. Zato je jasno, zakaj g. Uzunović ni mogel imeti uspeha. Obžalovati je samo dejstvo, da se je pri tem izgubilo 14 dni kljub težavnemu položaju na zunaj in znotraj. G. Uzunović se je s svojim nastopom za časa krize za vedno onemogočil. Misli se, da je končnoveljavno zaigral svojo vlogo. Težko so verjetne vesti, ki jih nekateri spuščajo. V nekaterih krogih se namreč misli, da je g. Uzunović namenoma zavlačeval reševanje krize, da bi na ta način pri drugem suverenem činitelju vzbudil mnenje, da sploh ni mogoče sestaviti nove vlade in da je zato najbolje, če dremo na volitve. Po njegovem načrtu bi seveda moral dobiti volivni mandat on.

S takšnim mišljenjem se sicer ne strinja niti njegov strankarski tovariš g. Trifković. Popoldne je namreč kralju predložil, da še vedno smatra, da je potrebna sestava nove delovne vlade in da je zato treba poveriti mandat že po formalnem in parlamentarnem običaju voditelju druge najmočnejše parlamentarne skupine. Nj. V. kralje je uvaževal predlog in je še vedno na stališču, da se mora iz sedanjih skupin z ozirom na težaven položaj sestaviti delovna vlada. Z ozirom na to je tudi sprejel slavljeni predlog in je poveril mandat g. Davidoviču.

Skoro gotovo je, da se tudi Davidoviču ne bo posrečilo z ozirom na stališče radikalov sestaviti vlado. Zato je edina možnost, da se jutri označi nov mandatar. Tokrat je najresnejši kandidat Trifković. On je Nj. V. kralju predlagal delovno vlado. Kot predsednik narodne skupščine mora najbolje poznati razpoloženje narodne skupščine. Če torej dosedanji mandatarji ne bi mogli imeti uspeha, se misli, da je treba isti mandat dati g. Trifkoviču, da bi poskusil izvesti, kar je predlagal.

Nekateri so mnenja, da bo kljub temu moglo priti končno do volivne vlade, vprašanje je samo, kdo naj bi jo vodil.

Trgovska in obrtna zbornica razpuščena.

Belgrad, 21. decembra. (Izv.) Minister za trgovino in industrijo, g. Krajač, je razpustil nedavno izvoljeno trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani radi mnogih velikih nezakonitosti, ki so se ob priliki volitev vršile. Za komisarja je postavil g. I. Jelačina, bivšega predsednika trgovske zbornice, za namestnika g. Ivana Ogrina. Istočasno je poštni minister odobril, da se vrši razpošiljanje volivnih glasovnic poštnine prosto.

Radičevsko delo za znižanje davkov.

Dobro je zdelal radičevce Davidovičev poslanec dr. Šečerov. Ker se tudi naši pucljevci preradi hvalijo, kaj so storili za kmeta in znižanje davkov, prinašamo to Šečerovo izjavo:

»Jaz sem zahteval, da naj se oproste davka od dohodka zemljišč vsi posestniki, ki imajo le 3 ha ali manj zemljišča. Kajti jasno je, da 3 ha ne dajejo kmetski družini toliko dohodkov, da bi mogla plačevati ta davek. Radičevci in radikali so glasovali proti temu kmetskemu minimumu. Dalje sem predlagal, da naj se oproste plačevanja davkov ogromni interesenti in kolonisti v severnih krajih Banata, Bačke, Hrvatske in Slovenije vsaj začasno, dokler se gospodarsko ne utrdijo. Radičevci in radikali so tudi ta predlog odbili, čeprav naseljeniki v južnih krajih že uživajo to ugodnost. Radičevci brezdvomno nosijo odgovornost za uredbo, da se poveča katastrski čisti donos v severnih krajih (Sloveniji). Radičevski poslanci so s svojimi glasovi pripomogli, da se zemljarina poviša in to na škodo kmeta. Po njihovem načinu se bo ugotovil katastrski čisti donos v sedanjih papirnatih dinarjih. In če se bo dinar izpreminjal, se bo seveda tudi zemljarina. Samo nevedneži ne bodo mogli uvideti, kako nezmiselno je tako povečavanje bremen. Vendar so Radičevi poslanci sprejeli. Kaj naj rečem o davčnih stopnjah? Niti Radić niti njegovi poslanci se ne zavedajo, kaj pomenijo davčne stopnje dr. Periča. Radičevi poslanci sploh nimajo navade, da bi govorili v davčnem odboru. Od njihove strani se ni slišal noben predlog za izboljšanje zakona o davkih. Radikalski kmetski poslanci so veliko odločneje branili koristi svojega naroda kot pa radičevski.«

Sedaj za volitve v oblastno skupščino naj si samostojneži in omahljivci to izjavo dr. Šečerova dvakrat prebero!

Kdo je l. 1917 preprečil papeževo mirovno akcijo.

Berlin, 21. dec Pred posebnim preiskovalnim odsekom nemškega državnega zbora se je te dni zaključila preiskava, kdo je l. 1917. preprečil uspeh mirovne akcije papeža Benedikta XV. Odsek je zaslišal predvsem tedanjega državngea kanclerja Michaelisa in njegovega državnega tajnika v. Kühlmanna. Iz izjav obeh je razvidno sledeče: Navedenega leta je bil bivši cesar Viljem sam po posredovalcih naprosil Vatikan, da uvede mirovno akcijo. Vatikan se je temu z veliko pripravljenostjo odzval. Anglija in Francija sta akcijo sprejeli; zahtevali sta le, da poda Nemčija kot podlago za nadaljnja pogajanja jasne in točne izjave glede neodvisnosti Belgije. V tem zmislu se je Vatikan obrnil na nemško vlado. Odgovor, ki ga je prejel od nje, je bil docela nezadosten, nakar je mirovna akcija propadla. Da se Nemčija tedaj ni hotela odpovedati aneksiji ali vsaj nekakemu protektoratu nad Belgijo, je bil kriv cesar in vrhovno vojno vodstvo, ki sta vodila samolastno osvajalno politiko, dočim je bila večina parlamenta in prebivalstva za mir. O tem je izpovedal bivši državni tajnik v. Kühlmann:

Tedaj je stalo na eni strani vrhovno vojno vodstvo z mornarico in aneksionistično usmerjenim delom prebivalstva, na drugi strani pa za mir pripravljena državnozborska večina. Samo za las je manjkalo tedaj, da se ni uvedla diktatura. Zunanjemu uradu in državnemu kanclerju bi bilo izredno lahko najti brezpogojno sodelovanje državnozborske večine v zmislu mirovne resolucije. Toda potem bi bil postal konflikt z vrhovnim vojnim vodstvom očit in dobili bi bili diktaturo.

Na to izjavo v. Kühlmanna je odgovoril zgodovinar prof. Delbrück, da je stalo za mirovno resolucijo državnega zbora nad deset milijonov volivcev, dočim so imeli nasprotniki za seboj le 1.3 milijona pristašev. Proti taki večini bi se diktatura ne dala vzdržati.

BODRERO V ZUNANJEM MINISTRSTVU.

Belgrad, 21. decembra. Včeraj se je mudil v zunanjem ministrstvu češkoslovaški poslanik Jan Seba. Za njim se je oglasil v zunanjem ministrstvu italijanski poslanik gen. Bodrero. Časnikarjem ni hotel dati nobenih izjav.

FRANCOSKI PRORAČUN.

Pariz, 21. dec. Zbornica je s 450 glasovi proti 140 glasovom, senat pa z 268 proti 8 glasovom odobril proračun. Dohodki izkazujejo 39.728.310.592 frankov, izdatki pa 39.451 milijonov 443.921 frankov.

Streseman za mednarodno solidarnost.

Hamburg, 21. dec. Spričo nejasnosti, ki je nastala po dogodkih v nemškem parlamentu in vladni demisiji, so smatrali nemški odgovorni krogi za potrebno, da razprše razne domneve in šume, ki so nastali glede nemške zunanje politike. V to svrho je porabil Stresemann svoj oficielni obisk v Hamburgu, kjer je imel sinoči v mestni posvetovalnici velik govor.

Navzoči so bili poleg mestnega župana in drugih dostojanstvenikov konzuli vseh inozemskih držav s svojim dekanom belgijskim konzulom na čelu. Stresemann je v glavnem izvajal:

Smernice nemške zunanje politike se ne izpremeno.

Z zadoščenjem ugotavljam, da prodira temeljna misel naše zunanje politike vedno globlje tudi v krogih, ki so jo preje odklanjali ali vsaj dvomili o njeni pravilnosti. Zanašamo se, da služimo s pospeševanjem visokega ideala mednarodnega miru obenem tudi interesov svoje lastne dežele. Zavedamo se, da bo treba premagati še velike ovire in da razna razočaranja tudi v bodoče ne bodo izostala, toda to nas ne sme omajati v spoznanju, da je izbrana pot edino prava in da mora končno dovesti do cilja. Tudi po dogodkih v zadnjem zasedanju državnega zbora smem ugotoviti, da notranjepolitična valovanja ne bodo ničesar izpremenila na toku nemške zunanje politike, ki se danes naslanja na ogromno večino nemškega naroda.

Potreba splošne razorožitve.

Korak naprej na našem potu znači uspeh zadnjega ženevskega zasedanja. Nemška razorožitvena akcija, ki jo zahteva versailleska mirovna pogodba, se sedaj priznava kot izvršeno dejstvo.

To je važen napredek, a ne cilj. Odkrito izjavljam, da je trajno nevzdržljivo, da bi se samo eni državi predpisovala razorožitev, vsem drugim državam pa, ki so istotako članice Društva narodov, pa bi se puščala polna svoboda oboroževanja. To vprašanje se mora rešiti v zmislu splošne razorožitve.

Za mednarodno solidarnost.

Morda je najdragocenejša ženevska pridobitev metoda odkritega medsebojnega pogovora, ki ji daje Društvo narodov primeren okvir in se je doslej v polni meri obnesla. Nahajamo se v začetnem stanju novega evropskega razvoja in ravno v tem stanju je važno, da vodilni državniki zaupanje narodov v ta razvoj vedno znova podkrepe z vidnimi dogodki. Z dosedanjimi uspehi se je odprla možnost, da se praktično lotimo drugih zunanjepolitičnih problemov, ki po svojem pomenu dosedaj urejena vprašanja še daleč prekašajo.

Temeljna misel, s katero morajo začeti svoje delo prizadeti državniki, ako hočejo uspeti, je spoznanje solidarnosti interesov, ki družijo med seboj evropske narode in preko tega narode ostalega sveta z evropskimi narodi. Locarno in vstop Nemčije v Društvo narodov sta položila varen temelj za politiko solidarnosti interesov, toda sklenjene pogodbe bi ostale le mrtva črka, ako se ne bo na tem temelju zidalo dalje v duhu velikega vsesplošnega sporazuma, ki bo narodom omogočil mirno sožitje in sodelovanje.

Italijanski primat na morjih.

Uradno glasilo fašistovske stranke »Foglio d'Ordini« je te dni objavilo sledeče poročilo: Italijanske ladjedelnice s titanskim naporom vseh sil preskrbujejo domovino z ladjami. Dne 10. decembra so v Tosijevi ladjedelnici v Tarantu spustili v morje podmornik »Masaniello«; 11. t. m. so v Okerovi ladjedelnici v Sectri Ponente splavili torpedolovca »Cesare Battisti«, njegov brat dvojček »Sauro« pa je te dni nastopil službo. Dne 12. decembra je v Ansaldovih ladjedelnicah v Genovi ponosno zaplul po Ligurskem morju, zaznamujoč nov narodni primat — »Augustus«, največja motorna ladja na svetu. Taisti dan so v Oderovi ladjedelnici v Foce srečno splavili parnik »Teresa Odero«. Dne 13. t. m. se je v isti ladjedelnici spustil v morje parnik »Montello«. Dne 19. t. m. splave v tržiški ladjedelnici motorno ladjo »Vulcania«, dvojčica »Saturnije«, orjaški motorni ladji, največji in najhitrejši, kar jih je bilo do lanskega leta zgrajenih doma in v inozemstvu. Pomorska volja fašizma je vrgla na morje svoje velikane. A v tem že zamišlja in pripravlja nove, ki bodo čuda nove tehnike. Civilizacija in moč sta se rodili v morju in ustvarile so ju ladje: Fašizem meče orodje bogastva in gospodstva na okeanska križišča.« — Fašizma se polašča imperijalistični delirij.

Položaj v Litvi.

Berlin, 21. dec. (Izv.) Včeraj so se vzpostavile brzojavne in telefonske zveze z Litvo. Potrjuje se, da se je prevrat izvršil brez prelivanja krvi. Predsednika Griniusa in člane vlade, ki so jih prevratniki prvotno zaprli, so čez par dni zopet izpustili. Grinius je prevzel trenotno zopet vladne posle in potrdil novi kabinet, nato je odstopil. Dne 19. t. m. je parlament z 38 glasovi izvolil za novega predsednika republike Smetono; odsotnih je bilo vseh 45 poslancev levice.

Glede sedanjega položaja si vesti zelo nasprotujejo; uradna poročila izjavljajo, da je v celi deželi popoln red in mir, iz Varšave pa prihajajo alarmantna poročila. Po teh vesteh naj bi se bila v Schulenu ustanovila posebna komunistična vlada, ki jo podpira del vojaštva. Člani stare vlade pa da so se zatekli v Mariampol, tako da so istočasno v Litvi tri vlade.

Dalje poročajo iz Varšave, da pripravljajo nemški separatisti v Memelu separatistični puč. Vlada je odredila varnostne ukrepe; več nemških nacijonalistov so zaprli.

Praga, 21. dec. (Izv.) Tukajšnji litovski poslanik dementira vsa varšavska in moskovska poročila o nemirih in zmedah v Litvi. Javni mir v Litvi je popoln in se sploh ni niti za trenotek kalil. Nova vlada, sestavljena iz desničarskih strank, redno vrši svoje posle od 17. t. m. Drugih vlad ni bilo in ni nobenega odpora.

v Berlin, 21. dec. (Izv.) Poseben poročevalec »Vossische Zeitung« poroča iz Kovna, da so se udeležili izredne seje litavskega sejma, kjer se je izvolil Smetona za državnega predsednika, samo poslanci desnice; vsi drugi poslanci tej seji sejma niso prisostvovali. Med aretiranci, katerih število gre preko 100, se nahaja tudi dosedanji šef generalnega štaba. Čim se končnoveljavno sestavi vlada, se bodo izvršile nekatere korenite izpremembe v vojski.

Angleška politika na Kitajskem.

London, 20. dec. Angleška politična javnost je po veliki večini za to, da se reši kitajsik problem sporazumno z južnokitajsko vlado. Enako stališče so zavzeli tudi merodajni krogi. Vodilni činitelji Labourpartie so zato popolnoma zadovoljni z zunanjo politiko.

»Observer« piše, da je treba novi položaj na Kitajskem smatrati kot dejstvo in kantonsko vlado na vsem ozemlju, kjer dejansko izvršuje oblast, priznati. Hankau postaja druga Angora. Morda bo treba v Severni Kitajski priznati Čan-Tso-lina, toda trajen razcep Kitajske ne bi bil v interesu Anglije. Kitajski je treba priznati carinsko avtonomijo.

Lloyd George zelo propagira misel sporazuma s kantonsko vlado in žigosa maloštevilne konservativne kroge, ki so hoteli vojne odredbe proti Kitajski. Lloyd George brani Kantonce proti očitku, češ, da so boljševiki in pravi, da se bore samo za elementarne pravice vsakega svobodnega naroda. Zapadna civilizacija žanje pri tem le sadove svoje dobičkarske politike v preteklosti.

Konservativni krogi so pa spričo poteka dogodkov na Kitajskem skrajno ogorčeni proti Rusiji, ki jo sumničijo, da podpira Kantonce in ščuva proti Angliji. Zahtevajo, da naj Anglija znova prekine diplomatične odnošaje z Rusijo, za kar ji nudi interregnum v ruskem poslaništvu lepo priliko.

London, 21. dec. Dne 19. t. m. so se v Pekingu sešli na posvetovanje tuji poslaniki. O položaju in svojih pogajanjih s sovjetsko vlado v Kantonu je poročal britanski poslanik Miles Lampson.

Kakor je razvidno iz došlih poročil, je dobil Lampson od Kantonske vlade določen in jasen odgovor ter si prizadeva, da bi pridobil ostale poslanike za enoten nastop glede priznanja vlade kuomintan (južnokitajske narodne stranke).

Kar se tiče gibanja britanskega brodovja v kitajskih vodah, naglašajo tukajšnji merodajni krogi, da ni naperjeno proti Kitajski, marveč so to normalne odredbe za ohranitev običajnih pomorskih obrambnih moči na Skrajnem Vzhodu.

London, 21. dec. Britanski poslanik Lampson je izročil poslanikom v Pekingu angleško noto, ki se zavzema za to, da se sklenejo s posameznimi oblastniki na Kitajskem regionalni dogovori. Kitajski naj se hitro priznajo njene zahteve v zmislu washingtonske pogodbe in uspehov pekinške tarifne konference. Spomenica se pošlje tudi vladam.

HRIPA V ŠVICI.

v Berlin, 21. dec. (Izv.) Po poročilih, ki prihajajo iz Švice, se tamkaj neverjetno hitro širi španska bolezen. V Ženevi in Bernu so zaprli vse nižje šole. Vse bolnice so prenapolnjene.

ROPARJI V MEHIKI.

v El Rio (Texas), 21. dec. (Izv.) Neka roparska druhal je ob mehikanski meji v razdalji 90 milj popolnoma opustošila ozemlje ter odpeljala mnogo stotin konj in na tisoče drugih domačih živali.

Sestanek Mussolini-Stresemann odgoden.

Berlin, 21. dec. (Izv.) Uradni viri javljajo, da Stresemann ne pojde v Egipt, marveč prebije svoj bolezenski dopust kje na jugu Evrope. Italijanski glasovi pripominjajo, da prihaja pri tem v poštev tudi Italija, toda tukajšnji krogi naglašajo nasprotno, da se bo namreč Stresemann Italije izognil, ker zaenkrat sestanek Stresemanna z Mussolinijem ni verjeten.

Francoski tisk svari Nemce pred Mussolinijem.

Pariz, 21. dec. (Izv.) Francosko časopisje, predvsem levičarsko, svari Nemce pred Italijo. »Quotidien« piše, da bi sestanek Stresemanna in Mussolinija resno ogrozil dosedanjo Stresemannovo politiko zbližanja in miru. Če se bo Stresemann spuščal v pogajanja z Mussolinijem, bo nedvomno postal njegova žrtev. Mussolini bi rad dosegel kakoršenkoli zunanjepolitični uspeh, da bi s tem dvignil svoj ugled v notranjosti, ki je znatno padel. Za ta namen bi bilo pa Stresemanna in nemško-francoskih odnošajev vendarle preškoda.

Italijanska prizadevanja v Atenah.

Atene, 21. decembra. Poučeni krogi izjavljajo, da je Italija pozvala Grško, naj pristopi k italijansko-albanskemu paktu. Grška vlada je izjavila, da bi se o tem pogajala šele tedaj, ako bi se pristop ponudil tudi v Jugoslaviji.«

POSVETOVANJA V ANGORI.

Angora, 21. dec. (Izv.) V parlamentarni komisiji za zunanje zadeve je podal zunanji minister Tevfik Rudži bej poročilo o splošnem položaju. Navzoča sta bila poleg poslancev tudi turška poslanika v Rimu in Atenah ter turški delegat v mešani komisiji za zamenjavo — Sarradžudžeu.

VOLIVNA REFORMA NA ANGLEŠKEM.

London, 21. dec. Vlada se peča z načrtom, da izenači žensko volivno pravico s splošno volivno pravico moških. Doslej so imele ženske volivno pravico šele od 30. leta dalje, moški pa od 21. Po reformi bi naraslo število volivk za 5 milijonov. Politične stranke so deloma proti tej volivni reformi; vlada namerava zato sklicati najprej konferenco političnih strank, na kateri naj bi se skušal najti sporazum. Konservativna stranka predlaga volivno reformo, po kateri naj bi imeli tako moški kakor ženske aktivno volivno pravico od 25. leta dalje.

STANJE JAPONSKEGA CESARJA BOLJŠE.

Pariz, 21. dec. (Izv.) Japonski poslanik objavlja uradno poročilo o stanju mikada. Poročilo pravi, da je cesar noč od 19. na 20. t. m. dobro prestal in da se njegovo stanje izboljšuje

VELIKE IZPREMEMBE V FRANCOSKI DIPLOMACIJI.

Pariz, 21. dec. (Izv.) Na Quai d'Orsay se pripravljajo velike osebne izpremembe. Za političnega ravnatelja v zunanjem uradu bo imenovan sedanji poslanik na Dunaju de Beaumarchais, na njegovo mesto pa pride grof Chambrun.

Sofijski poslanik Dard pojde v pokoj. Vprašanje glede Belgrada še ni odločeno in je mogoče, da na tamkajšnjem poslaništvu sploh ne bo osebnih izprememb. Pač pa je skoraj gotovo, da se premesti poslanik v Moskvi, Herbette, v Rim.

KORUPCIJA V AMERIKI.

v Newyork, 21. dec. (Izv.) »Associated Express« prinaša v zvezi z odkritji generalnega kontrolorja, ki se tičejo zaseženega sovražnega imetja, izjavo senatorja Boraha, ki je rekel, da stoji senat v tej aferi na tem stališču, da se bo glede omenjene afere uvedla po božiču temeljita preiskava. Preiskava se ne more še pričeti, ker še ni odobren tozadevni kredit. Borah meni, da se bo po božiču odobril znesek 50.000 dolarjev za uvedbo podrobne preiskave v tej aferi.

WINDISCHGRAETZ V SANATORIJU.

v Budimpešta, 21. dec. (Izv.) Po poročilu »Magyar-orszaga« je bil včeraj popoldan prepeljan knez Windischgraetz v Park-sanatorij, kjer se bo podvrgel operaciji. To se je zgodilo po posebnem dovoljenju višjega justičnega zdravnika in justičnega ministra, ki je dovolil Windischgraetzu, da se sme zdraviti v Park-sanatoriju in to skozi dva meseca do 20. februarja 1927. Kakor se poroča je Windischgraetz jako slab na živcih.

POTRES V ECUADORJU.

v Guaycuil (Ecuador), 21. dec. (Izv.) Kakor poročajo iz krajev, ki meje na Kolumbijo, je bilo mesto Carlosama radi potresa popolnoma uničeno.

AMERIKA IN SVETOVNA GOSPODARSKA KONFERENCA.

v Newyork, 20. dec. V političnih krogih se mnogo govori o bližnji svetovni gospodarski konferenci. V splošnem se je vest o sklicanju svetovne gospodarske konference sprejela ugodno, dasi ni državni departement prejel tozadevno še nobenega oficielnega povabila. Opozicionalni krogi pa zatrjujejo, da se bo udeležba na tej konferenci od strani Amerike omejila na golov krog senatorjev.

Farizejstvo samostojnih demokratov v Mariboru.

SAMOSTOJNI DEMOKRATI SAMI ISKALI ZVEZE Z NEMCI.

Nastop mariborskih samostojnih demokratov in njihovih priveskov, narodnih socialistov in radičevcev v občinskem svetu, je zbudil splošno pozornost, posebno ko je bilo javnosti znano, da so se demokrati v Mariboru zelo trudili, da bi mogli stopiti v zvezo z Nemci glede skupnega nastopa pri oblastnih volitvah. Da se pokaže farizejstvo SDS v vsej goloti, objavljamo danes sledeče pismo, ki nam ga je poslal vodja mariborskih Nemcev dr. Mühleisen in ki se glasi takole:

»Z ozirom na natolcevanje demokratskega časopisja in SDS, NSS ter SKS o mariborskem občinskem svetu z dne 20. dec. 1926, češ da sta SLS in NRS pri volitvah v oblastne skupščine vpostavili nemško-nacionalno ekspanzijo in s tem kršili disciplino »Narodnega bloka«, čast mi je dati mariborski javnosti sledeče pojasnilo:

Mi Nemci se v resnici nismo mogli načuditi, kako prihaja glasilo SDS do takih insinuacij, **ko je vendar samostojno demokratska stranka pri volitvah v občinske zastope v Konjicah, Zgornji Radgoni, Slovenski Bistrici, Ormožu in Šoštanju kolaborirala z Nemci in ko so pri volitvah v Trgovsko zbornico kandidirali naše pristaše Nemce g. Guldo iz Maribora, Westena iz Celja in Glaserja iz Maribora.** Višek nekonsekvence pa je v tem, da paktirajo tudi pri sedanjih volitvah v oblastno skupščino gospodje od SDS z našimi pristaši. **Tako so postavili na svojo listo za okraj Maribor levi breg znanega Nemca g. Rudolfa Smoniga iz Svečine.** Pri tej priliki tudi ugotavljam, da se je demokratsko časopisje povodom predstoječih volitev venomer zgražalo, če so postavili Nemci samostojne kandidatne liste. To pot pa smo si želeli sodelovanja s slovenskimi strankami, ker stremi naša politika za tem, da se vzpostavijo dobri odnošaji s slovenskimi sodržavljani, kar smo mi Nemci v Sloveniji dokazali javnosti ko smo kot prvi sprožili vprašanje pametne rešitve manjšinjskega problema neglede na to, da se bo razpravljalo v oblastnih skupščinah v pretežni meri o gospodarskih potrebah. Karkoli storimo, nič ni prav, ako ni po volji stranki SDS.

Prepričan pa sem, da stranka SDS v resnici nima načelnih pomislekov proti političnemu sodelovanju z Nemci, zlasti ker se je po nekem njihovem zaupniku sondiral pri nas teren glede nastopa pri sedanjih oblastnih volitvah.

V ostalem pa vprašamo: Ali nismo mi v državi enakopravni z vsemi ostalimi, ko plačujemo davke, služimo v vojski in smo svojo lojalnost in ljubezen do te države dokazali že neštetokrat, pri čemer navajam samo izjave narodnih manjšin poslancev g. dr. Krafta in Moserja, ki sta se zavzela za Slovence v Italiji in katerih izjava je v belgrajski javnosti izzvala vsesplošno odobravanje.

Za politično in gospodarsko društvo Nemcev v Sloveniji:

dr. Mühleisen m. p.

Torej tisti demokrati v Mariboru, ki bi pokleknili, samo da bi izprosili zvezo z Nemci in dobili na ta način vsaj enega poslanca za oblastno skupščino v Mariboru, ti demokrati hočejo danes to, kar so sami počenjali, naprtiti drugim, ki so stopili v pošten dogovor za skupno gospodarsko delo in napredek vseh, ki so radi sedanje gospodarske krize težko prizadeti. **Pred javnostjo je sedaj SDS do golega razkrinkana v svojem brezmejnem farizejstvu in nesramni hinavščini.** Vsa očitanja, da dela SLS proti narodnim interesom, so spuhtela in se razblinila v nič.

Kandidatne liste.

Pri deželnem sodišču v Ljubljani so bile vložene za volitve v oblastno skupščino sledeče kandidatne liste:

ZA MESTO LJUBLJANA:

1. Zveza delovnih strank, nosilec Alojzij Sedej.
2. Jugoslovenska demokratska stranka, nosilec dr. Puc Dinko.
3. **Slovenska ljudska stranka, nosilec dr. Anton Brecelj.**
4. Slovenska radikalna stranka, nosilec dr. Vladimir Ravnihar.
5. Jugoslovenska socijalna demokratska stranka, nosilec Zvonimir Bernot.
6. Samostojna kmetska stranka, nosilec dr. Hacin.

LJUBLJANA-OKOLICA.

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Josip Gostinčar.**
2. Samostojna kmetska stranka, nosilec Ivan Pipan.
3. Zveza delovnih strank, nosilec Aleksander Trškan.
4. Jugoslovanska demokratska stranka, nosilec Zebal Franc.
5. Slovenska radikalna stranka, nosilec dr. Modic.
6. Jugoslovenska socijalno demokratska stranka, nosilec Zvonimir Bernot.

KAMNIK.

1. Jugoslovanska demokratska stranka, nosilec dr. Rihard Karba.
2. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Ivan Mazovec.**
3. Samostojna kmetska stranka, nosilec Franc Kristan.
4. Zveza delovnih strank, nosilec Alojz Bešter.

KRANJ:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec dr. Joža Basaj.**
2. Jugoslovanska demokratska stranka, nosilec dr. Albert Kramer.
3. Samostojna kmetska stranka, nosilec Franc Molj.
4. Zveza delovnih strank, nosilec Kosmač Ivan.

LITIJA:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Hinko Lebinger.**
2. Samostojna kmetska stranka, nosilec Anton Beršnjak.
3. Jugoslovanska demokratska stranka, nosilec Lajovic Franc.
4. Zveza delovnih strank, nosilec dr. Milan Lemež.

LOGATEC:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec dr. Marko Natlačen.**
2. Samostojna demokratska stranka, nosilec Poljanšek Valentin.
3. Zveza delovnih strank, nosilec Franc Arhar.
4. Samostojna kmetska stranka, nosilec Stanko Lenarčič.
5. Slovenska radikalna stranka, nosilec Kokelj Anton.

RADOVLJICA:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Jakob Jan.**
2. Samostojna kmetska stranka, nosilec Franc Vidic.
3. Jugoslovenska demokratska stranka, nosilec Josip Ambrožič.
4. Zveza delovnih strank, nosilec Ivan Mulej.
5. Slovenska radikalna stranka, nosilec Peternel Jakob.
6. Jugoslovanska socijalna demokratska stranka, nosilec Josip Moretti.

KANDIATNE LISTE ZA OBLASTNE VOLITVE PRI MARIBORSKEM OKROŽNEM SODIŠČU:

MESTO MARIBOR:

1. Združeni socijalisti, nosilec Viktor Grčar, bivši župan in sedaj nadučitelj.
2. **Združena gospodarska lista, nosilec dr. Josip Leskovar, župan v Mariboru.**
3. Lista Davidovičevih demokratov, narodnih socialistov in radičevcev, nosilec Josip Ribarič, profesor.
4. Samostojna demokratska stranka, nosilec Josip Mohorko.

MARIBOR LEVI BREG:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Supanič Alojzij, veleposestnik, Jarenina.**
2. Radičevci, nosilec Anton Lipovšek, Maribor.
3. Socijalisti: nosilec Andrej Bahun, Maribor.
4. Samostojna demokratska stranka, nosilec Matija Vračič, kmet in župan, Senarska.

MARIBOR, DESNI BREG:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Sagaj Alojzij, dekan, Hoče.**
2. Socialisti in komunisti, nosilec Petejan Josip, Maribor.
3. Radičevci, nosilec Kirbiš Ivan, Prepolje.
4. Samostojna demokratska stranka, nosilec Jože Finžgar, kmečki sin, Sv. Marjeta na Dravskem polju.
5. Bernotovi socijalisti, nosilec Miroslav Pevec, Skale.

PREVALJE:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Kugovnik Jurij, kovač, Prevalje.**
2. Socijalisti, nosilec Vinko Möderndorfer, Mežica.
3. Radičevci, nosilec dr. Anton Novačan, Maribor.
4. Samostojna demokratska stranka, nosilec Peter Mravljak, posestnik, Vuhred.

DOLNJA LENDAVA:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Baša Ivan, župnik, Bogojina.**
2. Hrvatski radičevci, nosilec Neubauer Josip, Dol. Lendava.
3. Slovenski radičevci, nosilec Štefan Terhoče, Turnišče.
4. Samostojna demokratska stranka, nosilec Janez Prieninger, nadučitelj, Dobrovnik.
5. Radikali, nosilec Adam Bohor, Dol. Lendava.

MURSKA SOBOTA:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Fałlik Franc, župnik, Kančovci.**
2. Hrvatski radičevci, nosilec Franc Hodošček, Zenkovci.
3. Slovenski radičevci, nosilec Adam Sarkony, Adrijanci.
4. Samostojna demokratska stranka, nosilec Štefan Godina, ev. župnik, Gornji Petrovci.
5. Radikali, nosilec Peterko Ivan, Murska Sobota.
6. Lista Franjo Zagorski, nosilec Franjo Zagorski, Maribor.

PTUJ:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Veršič Ivan, posestnik in župan, Sv. Marko pri Ptuju.**
2. Socijalisti, nosilec Šegula Ivan, Ptuj.
3. Samostojna demokratska stranka, nosilec Lovro Petovar, posestnik, Ivanjkovci.
4. Radičevci, nosilec Vindiš Martin, Sp. Lskovec.

LJUTOMER:

1. **Slovenska ljudska stranka, nosilec Rajh, Jakob, posestnik, Ljutomer.**
2. Radičevci, nosilec Roškar Andrej, Cven.
3. Lista Ignac Lipovšek, nosilec Lipovšek Ignac, Podgrad.
4. Samostojna demokratska stranka, nosilec dr. Ivan Stojan, notar in župan, Ljutomer.
5. Socijalisti, nosilec Hloden Alojz, Babinci.

* * *

Zaupnike prosimo, naj si razpored kandidatnih list točno zapomnijo za agitacijo, kajti na vseh voliščih v s a k e g a okraja bo imela lista tisto mesto, kakršnega ima v tem razporedu.

Liste, ki so bile vložene pri celjskem in novomeškem sodišču bomo še objavili.

Izjava.

Izjavljamo, da je kandidatna lista Lipovec-Markovič-Fekonja za ljutomerski okraj bila vložena brez predloga in sklepa okrajnega zbora delegatov ter brez vednosti in odobritve načelstva SLS. **Zato ta lista ni kandidatna lista SLS.** Naša kandidatna lista je edino-le lista **Rajh-Neudauer-Hrastelj,** ki je bila v smislu poslovnika predlagana in sprejeta na okrajnem zboru delegatov SLS za ljutomerski okraj ter potrjena od načelstva SLS.

Izvršilni odbor SLS v Mariboru.

Beležke

△ **Narodni socialisti v Mariboru razcepljeni.** Vedno smo pravili, da ne bodo demokrati pridobili cele narodno socialistične stranke, če so gg. Tumpeja in Dobravca. In so se res zmotili. Ta dva že zdavnaj nista več »voditelja« narodnih socialistov. Mohorko je pa itak vedno bil v tej stranki le eksponent SDS, kar je zdaj tudi javno pokazal, ko so mu demokrati zaupali 1. mesto. Vse to je velika večina pristašev narodno socialistične stranke spoznala in je postavila skupaj z davidovičevci in radičevci svojo p o s e b n o kandidaturo v osebi gospoda dr. Rostoharja, ki je ena najbolj vplivnih osebnosti v krogih svoje stranke. Demokratom je pa ta »špas« prav drago prišel: ceha v veliki kasarni, kjer se je sklenila zveza, ni bila ravno mala, odstop 1. mesta zaradi časti je bil nekaj velikega, pomena drugače nima, ker bo itak ostal — na mestu. Zdaj pa so jim še klerikalni tigri strgali masko »narodnosti« in stoje tu za praznike tako ubogi! Sirote se nam res smilijo!

△ **Ljubljanski kandidati.** »Obzor« piše: SLS ima (v Ljubljani) sigurna dva mandata, ker kandidira na njeni listi v celi Ljubljani zelo dobro znani in priljubljeni industrijalec Anton Rojina, medtem ko so samostalni demokratje vrgli s svoje liste g. Turka, ki bi po svoji popularnosti edini mogel biti dober protiutež proti Rojini.

△ **Za smeh in kratek čas** je »Jutro« popisalo zbor ljubljanskih zaupnikov SLS tako, kakor se **ni** vršil.

△ **Policaj** je ideal SDS. Zlasti za Ljubljano je imela SDS vedno policajsko politiko. Policaj SDS je preprečil, da Ljubljana še danes nima redne občinske uprave. Policaj SDS je trikrat razgnal občinski svet in postavil neizvoljene svoje zaupnike. Policaj SDS je smatral 6 let Ljubljančane za tako nezrele, da niso vredni imeti svojih izvoljenih mož v mestni upravi. Policaj SDS je ponižal Ljubljano na isto politično stopnjo kot so najbolj razupite arnavtske vasi, kjer ima žandar prvo in zad-

Fran Jaklič, Peklena svoboda.

Povest o ljubljanski in ižanski revoluciji leta 1848. Slovenskih večernic 79. zvezek. Izdala Družba sv. Mohorja.

Fran Jaklič je ljudski pisatelj v pravem pomenu besede. Ljudstvo ga rado bere, ker ima naraven, neprisiljen dar pripovedovanja. Znan je bravcem starejših letnikov Doma in sveta po svojih mičnih, zabavnih in poučnih spisih in povestih »Sin«, »Lepi Tonček«, »O ta testament«, »Od hiše do hiše«, »Ljudska osveta«. Tudi Zvonovim čitateljem ni neznan, ker je njegov »Tkalčev Anton« prav dobra stvar. Najrajši riše Jaklič življenje na kmetih. Ljubi tudi zgodovinska ozadja, ki jih po svoje predela in oživi v zgovorno besedo.

Temu svojemu pisateljskemu načelu je ostal zvest tudi v »Pekleni svobodi«. V živahnem pripovedovanju oživi pred nami Ljubljana revolucijonarnega leta 1848. Prišla je novica iz Dunaja, da je dal cesar »konstitucijon in frajost«. Ta iskra se hitro razgori tudi v beli Ljubljani. Vse sloje objame, inteligenco, meščane, kazinote, Trnovce, Krakovčane in preprosto ljudstvo. Vsakega po svoje. V enem se zbudi bestija v človeku, v drugem pevec, v tretjem pivec, v četrtem neverjetni Tomaž, v petem prekipi navdušenje itd. To porast in izraz ljudske duše, ki se, enkrat zbujena in zdramljena, oprosti svojega mrtvila in bukne v najrazličnejših oblikah na dan, je Jaklič prav verno opisal in podal mnogo zgodovinskih zanimivosti in posameznosti, ki nas, ki smo doživeli podobno »revolucijo« ob prevratu, dvakrat zanima.

Brezglavost deželnega predsednika Welserheima nam poda pisatelj v uprav klasični razsvetljavi; ustanovitev Narodne straže, ali narodne garde, kakor so rekli takrat, je pa podana tako živo, zanimivo in nazorno, da meniš, da si sam poleg. Tu je pogledal pisatelj prav od blizu v narod in nam orisal nekaj tipov, ki se ti vtisnejo neizbrisno v spomin. »Niks geld« ali »nerodna straža«, kakor so rekali hudomušneži tej novi policiji za varstvo reda in miru, zaživi pred nami. Če se posreči pisatelju, da pričara pred bralčeve oči resnično doživetje in sožitje, potem je pisatelj zmagal nad mrtvo snovnostjo. In to se je Jakliču posrečilo.

Bravcu se zdi, da preživlja še enkrat oktoberske dneve leta 1918. Kar je navdušeno, povsod prekipevajoča čuvstva svobode, petje in razigranost vsepovsod. Ljudje, ki se komaj za silo poznajo, se objemajo in postajajo prijatelji. Vsaka, sama na sebi še tako neznatna novica, zaživi in se širi in raste in zavzame končno obseg, da postane strašna, ker je pretirana. Nad vsemi ljudmi je nekaj omotičnega, nekaj kakor neznan fluid, ki pulzira po našem živčevju. Ta opis preobrata iz l. 1848. in pa zbujanje ter javljanje ljudske duše ob novih dogodkih, je pisatelj prav mojstrsko podal.

Izbruh revolucije v rokah predmestnega ljudstva pod vodstvom Krivanoge je epično verno podan in nam prav dobro riše probujenje ljudske strasti iz prvotnega navdušenja v končno razdejalno strast. Težka služba »iblajtarja«, ki mora noč in dan, v škripajočem mrazu in pripekajoči vročini vršiti svojo neprijetno in nepriljubljeno službo, je našla svojega pisatelja.

V drugi polovici knjige, ki je pisana še živahneje kot prvi del, pa gremo z Ižanci na Ig in Studenec in doživimo pravo revolucijo — razdejanje ižanskega gradu. Vse nagibe za to oplenitev je ljudska masa strnila pod ime »Urbar«. Pod geslom »Ne bo nas drla graščina več!« razpravljajo kmetje o »za« in »proti« svojih načrtov, ki se končno razrastejo v gorečo grmado graščakove lastnine in v »reševanje raznih potrebščin pred ognjem« na kmetije ižanskih upornikov. Prav klasično, naravnost nazorno, je opisano srečanje Ižancev s četverovprežno kočijo turjaškega grofa Jožefa Marije. Tu je pisatelj dosegel višek vernega opazovanja in notranje psihologije mas, ki buti na dan, kakor roparska nrav priklenjene in »udomačene« zveri. »Grofova kočija v jarku« je višek knjige. Pohod pred Turjaški grad in klaverni beg upornikov pred strelom iz topa, ki je bil s cunjami nabasan, zaključuje povest. Aristokratska postava grofova, ki prezira tlačane, stopa jasno orisana pred nas, tako, da moramo dati kmetom prav, ako ne morejo ljubiti take gospode in njihovih Ardigat in Menatov.

Zapletkov in razvozljavanj dejanja, poseganja ene glavne osebe v povestni okvir drugega junaka, prepletanje povestnih niti med sabo in ekonomskega izrabljanja glavnega in postranskih dejanj, izločitve glavnih oseb iz splošnega okvirja in zavednega poseganja epizod v rdečo nit vsebine pa zaman iščemo v tej knjigi. Mislim, da sodim prav: Jaklič ni imel namena spisati povest, ampak podati le posamezne kulturno-zgodovinske slike in črtice iz l. 1848. In v tem okviru — historija ljubljanske in ižanske revolucije v slikah in črticah — je knjiga hvale vredna, zlasti ker jo odlikuje še krepak, prav iz naroda zajet dialog, živahno in spretno pripovedovanje in lep, zdrav, naraven jezik živega naroda. Pa tudi zato je Jakličeva slika naše revolucije iz leta 1848. zanimiva in koristna, da bo najmlajši rod — zlasti po deželi, kjer mu zgodovinski spisi Apiha in drugih niso pri rokah, lahko na zabaven način spoznal, kako silno se je vse presukalo, kako ogromen je narodnosten in socialen napredek Slovencev v tej tako kratki dobi.

Ljudje bodo knjigo radi brali, in kar dandanes tudi nekaj velja: bodo jo tudi razumeli, ker je pisana iz naroda za narod. A—a.

Smoking - frak

oblačila izdeluje po najnovejši modi in prvovrstni izdelavi krojaški oddelek tvrdke

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Zato vrstno izdelavo prevzema tvrdka vso odgovornost

njo besedo. Ta policajska SDS se sedaj ponuja Ljubljančanom in se sklicuje na »delo« svojih komisarjev in gerentov. Ljubljančan odgovarja: Tudi če bi SDS gerenti s samim zlatom tlakovali naše ceste, s tem še SDS niti za pičico ni popravila svojih grehov. Kajti vzela nam je osnovno politično svoboščino in pravico, ko je onemogočala svobodno izbiro mestnega zastopstva. Za ta svoj greh se mora SDS pokoriti tudi 23. januarja. Ljubljančan odklanja policajstvo SDS.

△ **Sabotirala** je SLS oblastne volitve po »Jutru«. Sabotirala jih ni SDS, ki je bila v vladi, in je imela možnost, da volitve razpiše in jih izvede, ampak SLS, ki sploh ni mogla vplivati na PP politiko, ona je »sabotirala«.. Za malo preneumne pa vendar smatra »Jutro« svoje bravce.

△**Kako piše »Jutro« v opoziciji.** Včerajšnje »Jutro« končuje svoj uvodnik: »Volitve razpisati to pot se pravi, napovedati boj staremu sistemu, sistemu zastarelih partij, sistemu strankarske administracije in **nespametnega centralizma**...« Če bi mi tako pisali, bi se »Jutro« potrkalo na prsa in zavpilo, da je SDS ustvarila ta »stari sistem« in ta nespameten centralizem in vsak kdor je proti, je proti ustavi, proti državi, je protidržaven element. — Čudovite učinke ima opozicija.

△ **Cincanje.** Ker g. Davidovič visoko in neustrašeno drži zahteve svoje stranke, ker noče nič slišati o Pribičevičevem ponujanju, da se vrne nazaj v JDS, zato pravi »Jutro«, da cinca... Bo še Pribičević dolgo živel, če bo hotel doseči Davidoviča, in »Jutro« bi svojemu bivšemu šefu vsaj to žalivko lahko prihranilo. Dostojno bi bilo.

△ **Razumljiv srd.** »Samouprava« se norčuje iz SDS, ki je v svoji jezi, da ne more napraviti za volitve v oblastne skupščine nobene kombinacije za skupen nastop, zaletava tudi v radikalno stranko. »Samouprava« odgovarja glasilu SDS »Reč« glede kompromisa med radikali, Madžari in Nemci. Priobčimo le nekaj najznačilnejših stavkov iz tega članka: »Najprej in pred vsem se radikalna stranka ni vezala z nemškimi in madžarskimi elementi proti Srbom, kakor trdi »Reč«, ampak je napravila z njimi sporazum ad hoc, volivni **sporazum s polnopravnimi državljani te države.** Za radikalno stranko so torej tudi madžarski in nemški in drugi elementi v naši državi popolnoma politično enakopravni z elementi srbskega porekla. V tem konkretnem slučaju stojimo na stališču, da morajo tudi Madžari, Nemci in druge narodnosti uživati pravico na svoj del v skupščini. Moramo doseči, da se tudi tuji ljudje nauče ljubiti svojo državo.« — Tudi za Maribor in Celje so ti »Samoupravini« nauki za SDS zelo potrebni in umestni.

△ **Krivico** je delal Radić, ko je na nedeljskem zboru dejal: »Hrvatima je sasvim dobro, jedino popovi idu protiv nas«. — Med Radičevimi planinskimi Hrvati so tudi popovi in celo v Ljubljani bosta eden ali dva volila Radičeve kandidate.

Kaj se godi doma

Požigalska tolpa na Gorenjskem nadaljuje svoje strašno delo!

ZOPET POŽAR NA JESENICAH.

Od ponedeljka, ko je gorelo pri Klinarju na Muravi so mnogoštevilni posestniki na ta ali oni način dobili listke, na katerih je napisano, da bo ta in ta dan gorelo. Seveda se je vsakdo tega prestrašil ter po možnosti stražil svoj dom. Med temi je bil tudi Jakob Novak p. d. Žumer, ki je vso noč od petka na soboto stražil. Ob pol 6 zjutraj pa je šel v tovarno, v kateri je zaposlen kot železostrugar. Malo pred šesto uro zjutraj pa so pričele železniške lokomotive piskati, v cerkvenem zvoniku je bilo plat zvona, tovarniška sirena je tulila, rogovi požarnih bramb so klicali na pomoč in vse je letelo proti Jesenicam. In res, Novakova hiša je bila vsa v plamenu in užigala se je že sosednja, stara Tancerjeva hiša. Pred pol ure vse v najlepšem redu, sedaj pa pogorišče! Prišle so požarne brambe na pomoč, tudi iz Koroške Bele in tem se je posrečilo ogenj lokalizirati. Novakova hiša pa je skoraj do tal pogorela z vsem, kar je bilo v njej. Dvema najemnikoma, ki sta stanovala hiši, je pogorelo prav vse. Ubogi ljudje sedaj v zimi in pri jeseniški stanovanjski bedi.

Sedaj ni prav nobenega dvoma, da je to delo požigalcev in polotil se je strah jeseniških posestnikov še bolj. Na nekaterih listkih je napisano natančno, kedaj bo gorelo, da naj požarna bramba ne pomaga gasiti, sicer bo tudi njim pogorelo. Neznanci grozijo, da bo na božič gorela cerkov, župnišče in cela vrsta posestnikov. Orožniki so več takih listkov zaplenili in tujce, ki pasirajo Jesenice, strogo nadzorujejo, a dozdaj zločincev še ni bilo mogoče prijeti. Gorje njim, ako bi jih razjarjeno in obupano ljudstvo dobilo v pest!

GROZILNI LISTKI TUDI V BEGUNJAH.

Iz Begunj nam pišejo: Radi požigov, ki se noč za nočjo dogajajo po okolici, so ljudje zelo razburjeni. Ta strah pa je še povečal listek, ki ga ej nekdo našel 20 decembra zjutraj pred cerkvijo in ki ima napis: »Gorelo bo, pazite!« Seveda se pridno čuva. Da bi zločincem že skoro prišli na sled!

Skrajni čas je, da zločinca ali zločince prime roka pravice. Ako bi prišlo do ljudske samoobsodbe če hudobneže zasačijo ali pa, če bi se, kot se ob takih prilikah večkrat rado zgodi, zmotili, bi v obeh slučajih bilo velike neprilike, ki se morajo ubogemu in razjarjenemu ljudstvu na vsak način prihraniti. Zato naj oblast **energično** vzame izsleditev zločincev v roke, naj pomnoži orožniško osebje in pošlje v prizadete okraje najboljše detektive. Treba je delati naglo!

Stanovanjska akcija v Mariboru — v nevarnosti?

Maribor, 21. decembra.

Maribor hudo trpi vsled stanovanjske krize, ki je ni mogoče na enkrat odstraniti, ki pa bi se s smotrenim delom, kakor ga je mariborska občina izvrševala preteklo leto, vendar vedno bolj omilila. Dve veliki mestni hiši v Frančiškanski ulici in v Smetanovi ulici sta sad tega dela. In mnoge družine, ki so lansko leto še tugovale ob božičnih praznikih brez pravega stanovanja, imajo letos predvsem to veselje, da imajo primerno stanovanje. In koliko je še takih družin med vsemi sloji, ki čakajo in čakajo, kdaj bodo dobili streho in vsaj nekoliko primerno stanovanje!

Stanovanjski načrt mestne občine.

Mariborska občina je pripravila za prihodnjo pomlad zidavo dveh novih velikih stanovanjskih hiš. Pri razpravi o proračunu bi pri izrednih podvzetjih občine prišlo to na dnevni red. Občinski svet bi načrt sprejel. Ako bi se to zgodilo, bi bila to za Maribor zopet nova socijalna pridobitev. S kakimi 100 novimi stanovanji bi se že precej omilila stanovanjska beda do prihodnje zime. Tudi ostala stanovanja, ki so prosta, ne da bi bila več tako draga in stanovanjski najemniki bi se precej oddahnili. Tudi sicer bi ta načrt prinesel veliko gospodarsko zaposlitev mariborskih podjetij in delavstva, istočasno pa povečal promet v ostalih gospodarskih panogah. In kaj bo zdaj s tem načrtom?

Onemogočenje stanovanjske akcije.

Eden prvih, ki bi moral stati na mestu, da se stanovanjska akcija izvede in ki je tudi sicer v tem rad največ govoril, g. Mohorko, dosedanji predsednik društva stanovanjskih najemnikov, je radi kandidature skupno z demokrati izpremenil svoje stališče. Odstopil je kot predsednik in se pridružil stranki, **ki se je odločila preprečiti veliko stanovanjsko akcijo mariborske mestne občine. Kajti demokratska stranka si je pritegnila dosedanje voditelje narodnosocijalistične stranke, da se vzdržujejo sej obč. sveta za mestni proračun.** To pa mora imeti neizogibno za posledico, da bo celotna stanovanjska akcija onemogočena. Kajti, če proračun ne bo sprejet, pride gerent. Gerent pa ne bo mogel dobiti nikakih posojil in nikakih kritij za stanovanjsko akcijo, ki bo tako po krivdi demokratov, radičevcev in dela narodnih socijalistov zastala najmanj za eno leto.

Mariborčani, ki trpijo na pomanjkanju stanovanj, naj se zahvalijo zdaj SDS, Radičevi stranki in NSS, **če bodo še dalje ostali brez stanovanj.**

Vlom v carinsko skladišče.

Včeraj smo poročali, da je bil izvršen v noči od 19. na 20. t. m. vlom v carinsko skladišče v Mariboru. Plen pa ni znašal 800 Din ampak 6000 dinarjev. Policija sumi, da so izvršili vlom skladiščni delavci sami in sicer na ta način, da se je dal nekdo zapreti v skladišče, nakar je lahko prišel do nezaklenjene pisarne. Skozi zadnja vrata, v katerih je znotraj tičal ključ, mu je bilo lahko pobegniti. Vlomilcem je policija že na sledu.

Smrtna nesreča.

Pridno in pošteno obitelj Bohinčevo na Sejanci, župnija Sv. Tomaž pri Ormožu, je zadela velika nesreča. V nedeljo se je odpravila hčerka Julika k Sv. Lenartu k pozni službi božji, a je ni bilo več nazaj. Domači so bili skraja prepričani, da je ostala po cerkvenem opravilu pri tamošnjih sorodnikih, kakor je to storila že večkrat in jih skraja niti ni veliko skrbelo, kje da je. Ko pa dekleta ni bilo nazaj od nedelje do četrtka, se je oklenila domačih moreča skrb. Mož je poslal svojo ženo v petek k svitancam v Št. Lenart s posebnim naročilom, da naj poizve pri sorodnikih, kje da je tako dolgo hčerka. Vse poizvedbe pri sorodnikih so bile zaman, ker je nikdo od njih ni videl. Dekle je šla čez potok Sejanco, kjer ni prave brvi, ampak le nekak hlod preko vode. Ko je stopala po tem hlodu, ji je spodrsnilo, padla je v vodo in utonila. Šele po dolgem iskanju so našli ponesrečenko in jo potegnili mrtvo iz vode. Rajna je bila znana po celi župniji kot vsestransko vzorno ter vzgledno dekle. Občanom, ki skrbijo za brvi, polagamo na srce, da poskrbijo za ročaje pri brveh, da ne bo toliko nesreč.

Opozarjamo Vas že dancs na božično številko Slovenca

Zaradi znatno zvišane naklade in izredne obsežnosti bo ta številka najbolj prikladna

za trgovsko in obrtniško reklamo

Poslužite se jej Ne bo Vam žal!

Oglasi za božično izdajo se sprejemajo do **četrtka opoldne**

TAKY uniči dlake

ker gre do korenine, medtem ko britev odreže dlake samo na površini kože. Nekaj ur po vporabi nevarne britve se dlaka zopet pojavi bolj bodeča in bolj trda. Nasprotno Taky parfumirana pomada, ki se vporablja takšna kakor izide iz tube, uniči dlake povsod kjer to želite, v 5 minutah: dlaka se le polagoma zopet pojavi, skoro nevidljiva, dokler popolnoma zopet ne izgine.

Depo v Beogradu pri Mirković i Comp. veledrogerija. **Depo v Zagrebu: Jugofarmacija**, veledrogerija.

Dobiva se v vseh drugih lekarnah in drogerijah

Slovenci v Italiji

Strašna družinska tragedija.

Pretekli teden se je v Dornbergu na Goriškem obesil krojač Franc Mlečnik, ki je bil veliko let vratar v goriškem semenišču. Kmetje, ki so šli zjutraj na delo, so ga našli na drugem bregu Vipave, obešenega na črešnji. Značilno je, da se se je obesil na njivi, ki je last njegovega brata, ki je ostal doma na premoženju; ljudje pravijo, da je naredil to nalašč, ker ga baje brat ni hotel podpirati. V zadnjem času se je nahajal namreč v veliki stiski in tudi v pismu, ki so ga našli pri njem in ki je bilo naslovljeno na njegovo ženo, pravi, da ga je beda dovedla do tega žalostnega koraka. Tudi bratu je pisal pismo, a je bilo neumljivo in je že kazalo znake slaboumnosti. Truplo nesrečnega, ki zapušča tudi enega otroka, so spravili v kapelo na pokopališču, kjer ga je tudi domači župnik blagoslovil, preden so ga položili v grob. A tragedije ni tu konec. Par dni pozneje je nesrečna žena, ki nosi pod srcem že drugo bitje, čigar oče je tako žalostno končal, pričela večkrat padati v nezavest; stanje se ji je vedno slabšalo in sedaj kaže že znake prave božjasti

Radi razžaljenja g. Mussolinija obsojeni.

V preteklem tednu sta bila zopet dva Slovenca obsojena radi žaljenja ministrskega predsednika na težko ječo. Cirilu Hojaku, staremu 30 let, iz Čepovana, je goriški tribunal prisodil 1 leto in 10 dni ječe in 1000 lir globe; ovadil ga je domačin Štefan Suligoj. Bardaž Ludvik iz Dolenje Tribuše pa je dobil 8 mesecev in 20 dni. Ne mine teden dni, da bi kateri Slovenec ne prišel v ječo radi »žaljenja ministrskega predsednika«. Če pojde tako dalje, bodo goriški zapori kmalu polni in novi goriški prefekt bo imel prav lahko delo z upravljanjem goriške pokrajine. Kako se vršijo procesi proti tem obtožencem, g. Mussolini menda ne ve. Bivši kanalski župan de Angeli (Slovenec) je bil obsojen nedavno na 8 mesecev ječe ravno radi tega, ker je prebelil lastno hišo, ki so jo krasile številne Mussolinijeve glave, ki so jo fašistovski provokaterji na zid »naslikali«, in neki slovenski list, ki je poročal o tem procesu, je bil zaplenjen! Pred nekaj tedni je stala pred tržaškimi sodniki neka ženska tudi radi »žaljenja ministrskega predsednika«. Zagovorniku se je posrečilo dokazati, da je bila ženska žrtev podlega obrekovanja, ki je izviralo iz čisto zasebnih nagibov. »Kam pa pridemo, ako bo lahko vsaka baba spravila v ječo svojo osebno nasprotnico v Mussolinijevem imenu!« je vzkliknil zagovornik. Tržaško sodišče je obtoženko tudi oprostilo in državni pravdnik sam se je pridružil zagovornikovim izvajanjem. V Gorici gremo čisto po drugi poti, ki ni sodnikom v čast. Novega g. prefekta prebivalstvo prosi, da napravi red in obvlada drhal, ki provocira in ime g. Mussolinija (ter njegove slike) izrablja v umazane osebne namene.

★

Delovanje poslanca Besednjaka. Poslancu Besednjaku, ki se te dni mudi v Rimu, se je posrečilo rešiti zadevo glede upokojitve in odpustitve bivših avstrijskih čuvajev jetnišnic, ki se je vlekla nad dve leti. Te mčuvajem je bila namreč odmerjena tako nizka pokojnina, da niso mogli živeti. Bili so v službi po 15, 20 in celo 30 let, pa so prejemali pokojnino, ki je šla od 90 do 140 lir na mesec. Poslanec Besednjak je zastavil vse sile, da bi se popravila velika socialna krivica čuvajem. Zahteval je, da se čuvaji izenačijo z onimi iz stare Italije. Kakor rečeno, se je zadeva vlekla nad dve leti. Šele pred nekaj dnevi je bil poslanec Besednjak obveščen, da je zadeva ugodno rešena in da so bili dne 6. decembra že predloženi pokojninski odloki za poedine čuvaje državnemu računskemu dvoru (Corte dei conti) v odobrenje. Odobrenje bo izvršeno tekom 2 mesecev, nakar se upokojencem izplačajo zaostanki in pokojnina poviša. V novih pokrajinah je 38 čuvajev, ki pridejo v poštev; poslanec Besednjak se je zanimal za naslednje: Baucon, Čebokli, Furlan, Mavrič, Grion, Orel, Škarabot, Spazzapan, Batič, Božič, Cerkvenik, Cingerle, Češnovar, Sila, Stanič, Zabukovec in Wengust.

Še ena ocena „Pravice kladiva“ in knjig Vodnikove družbe.

»Navadna časopisna podlistkarija, tendenčna do neužitnosti.«

Brez komentarja objavljamo odstavke in poročila dijaškega lista Mladine, ki stoji na svobodomiselnem temelju, o knjigah Vodnikove družbe v celoti in Pravici kladiva posebej. Reviji svobodomiselnih akademikov si pač nihče ne bo upal očitati, da nastopa proti Pravici kladiva iz stanovskih ali strankarskih ozirov. Takole piše Mladina (1926-27, str. ..) o knjigah Vodnikove družbe med drugim:

»Vodnikova družba je že v prvem letu pokazala svoj pravi obraz, obraz partizansko nazadnjaške družbe... In kar je še hujše, da je udinjala v ta svoj program ljudi, ki bi jim tega nikdar ne prisodil, in zasužnila slovensko besedo v... politične namene. Tega ni nikoli storila Mohorjeva družba, vsaj toliko je bila boljša. Vodnikova družba ni nastala iz nujne kulturne potrebe, ampak kot pendant najbolj ozkosrčnih idej. Njen namen je širiti med ljudstvo anahronistične politične spise, od začetka izvirne, pozneje pa prestavljene iz vseh inozemskih...

Zato ni čudno, da so njene knjige toliko vredne... Vodilna povest »Pravica kladiva« je prvi dar te »kulturne« družbe. Anahronizem najhujše vrste. Navadna časopisna podlistkarija, tendenčna do neužitnosti. Fabula bi bila vredna kvečjemu navadnega šundskega pisatelja. In poleg tega je neresničen odraz dobe v letih 1914 do 1919. Navadna politična enodnevna brošura... Če je hotel (Levstik) v »Pravici kladiva« naslikati kavzalni epilog »Hlapcem«, se je zmotil, ker mu manjka predvsem stvari, ki so bistvo umetnosti, in to: resničnosti. Ljudska povest pa še izdaleč ni, ker ni etična, še manj pa vzgojna. In kaj takega bi Levstik ne smel iz svoje pisateljske odkritosrčnosti. Pa naj bi bil tudi prisiljen. Poleg osnovne politične poteze kvari povest še neenako risanje značajev v pozitivne, popolnoma dobre, pravične in idealne (značaj Možina, Krištof Blagaj i. dr.) in negativne, popolnoma slabe, krivične in zavratne (Aleš Blagaj, župnik Jakob Vojska i. dr.)... Celotna vsebina je nepsihološko podana... Tudi kompozicija je silno naivna, vodena in neprepričevalna... Celotna povest izzveni v neubrano fantastiko, ki bi bila pred 30 leti dobrodošla med številom Remčevih knjig in Cerkvenimi mišmi, dandanes ni. Naš človek, tudi podeželski, se že zgleduje ob večjih. Zato bo šel mimo knjige, ker bo našel v dobri in družabni reviji »Mladiki« vseeno več lepote in resnice.« (Podčrtano je vse, kar smo mi podčrtali, že v izvirniku.)

Kritika se bavi tudi z ostalimi tremi knjigami in ostro obsoja Koledar in Iz tajnosti prirode. Ugaja mu samo Beli mecesen. Končna sodba se glasi:

»Razen zadnje knjige je letošnja zbirka knjig Vodnikove družbe pod nivojem časa in potreb.«...

*

Tako sodi o produktih Vodnikove družbe, oziroma o Vladimiru Levstiku svobodomiselna mladina, ki označuje »Pravico kladiva« kot šund kakor jo je označil v našem listu že P. dr. Roman Tominec. Ni čuda potem, da nam jutrovski tisk odgovarja že v tretjič z dolgimi klobasami, ki le kažejo, kako silno je jutrovska »kulturna družba« po sodbi resnično literarno izobraženih ljudi prizadeta. Besede »Mladine« pa kažejo, da so tudi krogi, ki so kulturno čisto drugače usmerjeni nego mi, v pogledu na jutrovsko »literaturo« popolnoma istega mnenja z nami.

Spominjajte se Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova 12!

Dnevne novice

★ **Shodi SLS.** Preteklo nedeljo so se vršili trije dobro obiskani shodi oziroma zaupniški sestanki SLS. v novomeškem okraju. Na shodu v **Brusnicah** je poročal kandidat za oblastne volitve g. dr. Česnik, v **Mirni** g. Munda, v **Toplicah** pa g. dr. Lavrič.

★ **Shod SLS** bo na Štefanovo, v nedeljo, 26. decembra, v Laškem po prvem sv. opravilu. Vabljeni so tudi iz drugih župnij. Na shodu govori dr. Gosar in kandidatje za oblastno skupščino.

★ **Smrtna kosa.** V Trnjah pri Brežicah je dne 15. t. m. umrla posestnica g. Ivanka Šetinc omožena Benkoč, stara šele 23 let. Pokojnica je bila splošno priljubljena radi svoje izredne dobrosrčnosti. To je pokazal tudi pogreb, katerega se je udeležilo izredno veliko število občinstva. Svetila ji večna luč! Preostalim naše odkrito sožalje!

★ **G. Zoran Rant** je bil, kakor nam poroča Jugoslovansko kat. akad. društvo »Jug« na Dunaju, kojega dolgoletni član je imenovani bil, dne 14. decembra 1926 na tehnični visoki šoli na Dunaju diplomiran za strojnega inženirja. Tvov. Rant je bil proglašen za starešino »Juga«. Cestitamo!

★ **Elektrifikacija naših železnic.** Jugoslovanski inženirji se bavijo z načrtom elektrifikacije naših železnic. Prošlo nedeljo so se sestali v Belgradu na konferenco, na kateri so obširno razpravljali o tem vprašanju, kakor tudi o novem zakonu o zgradbah, ki se izdeluje v ministrstvu za javna dela.

★ **Božično darilo stalne vrednosti** je za odraščajočo mladino »Ivančkov sveti večer«, globoko zajeta božična zgodba za današnji čas, polna krepke resničnosti in volje do življenja. Dobi se v Novi založbi za 10 Din, v okusni vezavi za 15 Din.

★ **Za božičnico,** ki jo je darovala tvrdka Meinl Julio, se najprisrčnejše zahvaljujemo s prošnjo, da bi našla obilo posnemalcev. — Podporno društvo slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

★ **Zavod za socialno-higiensko zaščito otrok** v Ljubljani razpisuje natečaj za sprejem gojenk v dveletno šolo za otroške zaščitne sestre, ki se prične dne 1. marca 1927. Sprejetih bo 15 gojenk na državne, nekaj pa na lastne stroške. Opozarja se na »Uradni list«, v katerem so pogoji objavljeni.

★ **Plemenitim srcem** kličemo zadnje dni pred Božičem: Olajšate našo bedo in spomnite se nas najbednejših slepih s kakršnimkoli darom, za kar vam bomo iz dna srca hvaležni. Milodare (v blagu ali denarju) sprejema pisarna Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova 12. — Na željo pošljemo položnice!

★ **Sneg** je zapadel po vseh okoliških hribih pri Splitu in na otoku Braču. To je redek pojav. Tam vlada silen mraz in huda burja. Vlaki imajo po več ur zamude.

★ **Stavkajo.** Železničarji na lokalni železnici Zavidoviči so stopili v stavko. Radi nepopustljivosti podjetja se zdi, da bo stavka trajala več dni.

★ **Številni samomori v Skoplju.** V Skoplju se skoro vsak dan dogajajo samomori. V malo dneh se je zastrupila neka pevka, za njo je izvršila samomor lastnica modnega salona Lazarević, katere sin in hčerka sta pred meseci tudi izvršila samomor. Poslednja pa je napravila poskus samomora soproga hotelirja Gjuričiča, ki se je obesila, pa so jo rešili.

★ **Nesreča pri gradnji tunela.** V Bosni grade skozi Ivan planino tunel. Pri tem se je zgodila nesreča. Delavec Ninković je po nesreči zašel med dva vagončka, ki sta mu zdrobila prsni koš.

★ **Samomor v Zagrebu.** V Ilici se je obesil tesar Fanedl iz Rošpoha pri Mariboru. Točasno je bil brez posla, kar ga je najbrže gnalo v smrt.

★ **Pleša in izpadanje las** ne bo, ako si ogledate darila, ki bi bila primerna za Božič. Parfumi, voda, dišeča mila, fotokamere, pribori in še tisoč drugih koristnih stvari si izberete v drogeriji Sanitas — Ljubljana, Prešernova ulica ali pa v Celju.

★ **Čevlje za male noge** št. 35, 36 in 37, več tisoč parov močnih, solidnih in trpežnih, prodaja tovarna Peter Kozina in Komp., Tržič v svojih lastnih trgovinah Ljubljana, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1, po povprečni ceni Din 145.—, dokler ta zaloga traja.

Ljubljana

⊙ **Mohorske knjige so prispele.** Vsak **član** jih lahko od danes dalje dobi pri poverjeništvu, kjer jih je naročil. Člani naj izvolijo priti ponje. Poštnina je dva dinarja. Vsak pa more takoj vplačati tudi udnino za leto 1927, ki je ista kot lani, to je 20 Din.

⊙ **Mohorjeve knjige** za stolno župnijo se dobe v priličju stolnega župnišča. Precej naročite za prihodnje leto.

⊙ **Mohorjani,** ki so se vpisali za tekoče leto pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7, naj pridejo po knjige danes 22. ali jutri 23. t. m. Pisarna je odprta dopoldne od 9.—12., popoldne pa od 2.—7. ure. Poštnina znaša 2 Din. Obenem uljudno vabimo, naj se vpisujejo družbeniki tudi že za prihodnje leto 1927. Udnina za navaden dar — 4 knjige — znaša 20 Din, za ostale knjige, tudi 4 po številu, je treba doplačati. Naslovi knjig in cena doplačil je razvidno v Prosvetni zvezi.

⊙ **Ljudski oder v Ljubljani** vprizori v nedeljo, 26. t. m., ob 3 popoldne krasno žaloigro »Ljubezni in morja valovi«. Opozarjamo cenjeno občinstvo, da se predstava vprizori topot zadnjikrat v tej sezoni.

⊙ **Odvetniški izpit** je napravil pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani dr. Alojzij Remec. Odličnemu kulturnemu delavcu in sotrudniku »Slovenca« prav iskreno čestitamo!

⊙ **Razstava slik in kipov** se je v nedeljo, 19. t. m., dopoldne otvorila v bivšem Jakopičevem paviljonu. Razstavilo je strokovno združenje naših oblikujočih umetnikov (brez bivših »mladih«) in arh. prof. R. Kregar, ki je razstavo otvoril, je v nagovoru poudaril, da je razstava prodajna razstava za božične prilike. Razstava vsebuje odlična dela R. Jakopiča, M. Jurce, dalje Šantla, Gasparija, Smrekarjeve karikature itd., pokazala sta se na njej pa med drugimi tudi M. Maleš in Trstenjak, ki pri nas redko razstavljata. — O umetnostni strani razstave objavimo večji referat, danes pa že opozarjamo Ljubljančane tudi na dejstvo, da so za Jezuščkova darila slike naših umetnikov zelo pripravne.

⊙ **Društvo za narodovo zdravje v Ljubljani** bo imelo svoj ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 26. decembra 1926 (sv. Štefan), ob 10. uri dopoldne v mali dvorani (verandi) hotela Union. Vabimo ponovno vse, ki se zanimajo za delo na ljudskem zdravju. — Pripravljalni odbor.

⊙ **Božič je tu!** Ne pozabite, da dobite pri Osrednji čipkarski zadrugi v Ljubljani, Kongresni trg 2, najbolj primerna božična darila.

⊙ **Društvo »Treznost«** ima danes svoj redni sestanek na moškem učiteljišču s sledečim dnevnim redom: 1. Predavanje br. Cerkvenika. 2. Pogovor glede prireditve »Silvestrovega večera«. 3. Sprejemanje novih članov in slučajnosti.

⊙ **Najlepše jaslice** domačega umetnika so še vedno pri »Ničmanu« na razpolago.

⊙ **Policijska kronika.** Aretirane so bile tri osebe in sicer dve ženski, ki sta prenočevali v neki baraki na trgu in neka oseba radi postopaštva. Prispele so sledeče ovadbe: tri radi tatvine, dve radi poškodbe tuje lastnine, tri telesne poškodbe, ena radi žaljenja stražnika, ena radi kaljenja nočnega miru, dve radi prestopka pasjega kontumaca in 11 prestopkov cestnega reda. Neki Jože iz Sodražice je bil svoječasno obsojen na osem mesecev ječe ter nato izgnan iz Ljubljane. Včeraj je bil pri povratku v mesto aretiran. Tolažil se je: »Bom vsaj preskrbljen za praznike s prenočiščem!«

⊙ **Tatvine v Ljubljani.** Profesorju Alojziju Horvatu na Poljanski cesti je nekdo odnesel za približno 1000 Din raznega perila. — Neki perici iz Bizovika pa je neznan tat odnesel z njenega vozička na bregu Ljubljanice blizu šentjakobskega mostu velik zaboj perila.

⊙ **Nesreče.** Neki voznik je šel z vozom, v katerega je bila vprežena kobila, preko Slomškove ceste. Za kobilo je skakalo mlado, živahno žrebe, ki se ni brigalo za bonton in je blizu Kolodvorske ulice podrlo neko starejšo žensko na tla. Žena si je poškodovala desno roko. — Delavec Leopold Sauer je pri kopanju jarka na Vidovdanski cesti tako nesrečno spodrsnil, da si je zlomil levo nogo. Prepeljali so ga v bolnico.

⊙ **Žive ščuke in karpe** ter druge ribe v četrtek in petek pri Fr. Kham. Najcenejši nakup likerjev, vina, šampanjca in raznih delikates.

Maribor

□ **Knjige družbe sv. Mohorja so prišle.** Vsi člani jih dobijo tam, kjer so jih lansko leto naročili in plačali. Istočasno se bo takoj pobirala naročnina za prihodnje leto. Mariborskim krogom je dobro znano, kaj je družba sv. Mohorja slovenskemu narodu. Čuditi se je bilo, ko so proti tej vsenarodni kulturni ustanovi napravili demokrati družbo, ki naj bi jo izpodrinila. Sodbo o tej družbi smo pred kratkim slišali. Glasi se takole: Naročil sem se na Vodnikovo družbo, a letos odpovem. Če hočem brati hujskarije, si raje kupim »Jutro« in mi ni treba brati ponatisov v knjigah Vodnikove družbe!«

□ **Prosvetni večer** Prosvetne zveze v Mariboru se v četrtek 23. t. m. ne vrši. Enako tudi ne prihodnji četrtek, pač pa še-le po novem letu.

□ **Večina narodnega bloka?** »Jutro« se je razširokoustilo v poročilu iz Maribora, da je večina narodnega bloka poslala županu pismo in mu izrazila nezaupanje. Siromaki, še šteti ne znajo več! Narodni blok šteje 30 članov, od teh jih je 16 od S. L. S., vsi ostali pa od drugih slovenskih strank. Kje je torej večina? In če imajo res večino, pa bi naj prišli na sejo in pokazali to svojo večino!

□ **Simfonični koncert Glasbene Matice** je v pondeljek zopet privabil mnogoštevilne prijatelje visoke umetnosti. Bil je zopet večer, ki je prinašal bogastva velikih duš po spretnih rokah dirigenta g. Hladek-Bohinjskega in njegovega orkestra, pa ga delil vsem, ki so lahko sprejemali veliko, ker je bilo veliko bogastva umetnostnega užitka. Glasbena Matica s tema koncertoma ni »zaradila«, a je zaslužila, da se njeno kulturno delo priznava, ker je to delo veliko in požrtvovalno, tudi v vseh krogih ob drugih prilikah in koncertih.

S čim beli RADION?

S kisikom! Radion razvija pri razgretju boraks in kisik. Boraks omehča vodo, a kisik deluje kot kisik v zraku pri belenju na solncu. Oba čuvata perilo. Radion nadomešča beljenje na solncu.

□ **Ljudska univerza v Mariboru.** Velezanimiva glasbena prireditev se vrši v Ljudski univerzi (mala kazinska dvorana) v sredo, dne 22. t. m. ob 8. uri. Na podlagi bogatega materijala, ki ga je zbral neumorni g. prof. Druzović, bo predaval poslednji o razvoju **hrvaške narodne pesmi** in o njenih posebnostih v različnih časih in v različnih pokrajinah — seveda vedno z muzikalično ilustracijo. Priljubljena koncertna pevka ga. Druzovičeva bo zapela na ta večer najlepše narodne pesmi. — Ljudska univerza nudi s to prireditvijo in z nadaljnjimi prireditvami o hrvaški umetni glasbi redko priliko se prav dobro seznaniti s hrvaško glasbo. Naj nihče ne zamudi te priložnosti!

□ **Himen.** V torek zjutraj je bil poročen v frančiškanski cerkvi g. Ivan Roglič z gospodično Ljudmilo Lapornik. Prijatelji g. Rogliča so med poroko igrali na koru gosli ter čelo s spremljevanjem orgelj. Novoporočenemu paru naše iskrene čestitke!

□ **Nezgode.** Rešilni oddelek je prepeljal v bolnico sledeče ponesrečence: V kurilnici je prišel med odbijače delavec Ivan Lorenčič iz Gozdne ulice. Zdrobilo mu je levo ramo. — Pri Sv. Jakobu si je zlomila 10 letna Ana Bauer desno roko nad zapestjem. — Ivano Toplak iz Lajtersberga je zadela kap.

□ **S policije.** V pondeljek je izvršila policija 5 aretacij. Zaprti so 1 berač, 2 pijanca in razgrajača in 2 brezposelna na lastno prošnjo. Prijavljenih je bilo 25 raznih prestopkov in sicer 2 tatvini, 1 goljufija, 4 radi streljanja s samokresi na ulici, 9 radi cestnopolicijskega reda, 1 radi neplačanega računa, 1 radi hoje po železniški progi in 7 drugih slučajev.

□ **Aretiran tihotapec.** Orožniška postaja v Mariboru je aretirala znanega tihotapca saharina Jožefa Dobrovnik, ki je bil svoječasno obsojen na večletno ječo radi ponarejanja kolekov in taksnih znamk.

□ **Čudna prošnja.** Policiji sta se prijavila dva brezposelna postopača Vojin Putić iz Vel. Bečkereka in Alfonz Kralj iz Ljubljane, naj ju aretirajo in pošljejo odgonskim potom v rojstna kraja. Policija jima je čudno in redko prošnjo uslišala, zaprli so ju čez noč v policijski zapor in naslednjega dne poslali domov.

□ **Najboljše čevlje »Karo«** dobite Maribor, Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi Aleksandrova 23 v trgovini Sl. Černetič.

Celje

⚒ **Kakor jim kaže.** V Celju so naši SDS-sarji navdušeni »branitelji« mestne avtonomije in očitajo koaliranim strankam, da hočejo mestno avtonomijo prodati. Čudni ljudje so to. V Mariboru so pa drugega mišljenja. Mislijo namreč, da je avtonomija le tam potrebna, kjer jo imajo v rokah samostojni demokrati, drugje avtonomije slovensko ljudstvo ne potrebuje, ker je za to avtonomijo še nezrelo. Edino demokrati so godni za avtonomijo. Kako, to se je videlo v občinskem svetu v Celju.

⚒ **To je res predrznost.** Naši demokrati se zelo jezijo nad tem, ker si upa dr. Goričan kandidirati na kompromisni listi proti dr. Božiču, ki kandidira na samostojno demokratski listi. Po našem mnenju je ta jeza neopravičena, ker dr. Goričan kandidira na svoji listi že od dne 10. decembra in so demokrati šele v pondeljek popoldne vložili svojo kandidatno proti-listo. Položaj je torej tak, da kandidira pravzaprav dr. Božič proti dr. Goričanu, vsled česar bi bil kvečjemu dr. Goričan upravičen jeziti se na protikandidata. To pa seveda le v tem slučaju, ako bi se dr. Goričan volivnega boja ustrašil, zakar pa menda nima nikakega povoda.

⚒ **Nova kandidatna lista** je bila vložena v pondeljek popoldne v zadnjem hipu, t. j. lista samostojnih demokratov. Na isti kandidira kot kandidat g. dr. Anton Božič kot njegov namestnik pa g. Ivan Rebek v Celju. Pravijo, da nima ta lista nikakega upanja na zmago. Mi smo o tem prepričani.

⚒ **Razdvojeni Radičevci.** V celjsko-vranskem okrju se Radičevci niso mogli zjediniti na skupno listo. Vsled tega kandidirajo na dveh listah. Na eni listi se bodo bliščali kmetijci iz Savinjske doline, na drugi listi pa kmetijci iz okolice Št. Jurja ob j. ž. Tudi, ako bi skupno kandidirati, bi itak ne dobili nikakega poslanca, ker slovensko ljudstvo ne mara niti slišati o Radičevcih.

⚒ **Za knjigovodjo** pri mestni elektrarni je bil nastavljen g. Zalokar, ki je bil prej knjigovodja pri tvrdki »Zlatarka«. Čeravno ne maramo škodovati imenovanemu gospodu, se moramo vendar spomniti na dolge debate v občinskem svetu, ko se je večkrat povdarjalo, da je status uradništva na magistratu kakor tudi v mestnih podjetjih precej visok in da se bo isti skušal znižati na ta način, da se premesti kak magistratni uradnik, ki ima definitiven značaj, k mestnemu podjetju. To se ni zgodilo in reformna gospodarska komisija ni bila prav nič obveščena o tem nameravanem koraku novega nameščenja.

⚒ **Zopet odpovedana predstava.** Včeraj v torek bi se morala v našem gledališču vršiti predstava z ljubljanskimi igralci, ki so radi spremembe svojega repertoarja bili zadržani nastopiti v Celju. Zato je bila igra v zadnjem momentu odpovedana. To je že drugič in škoda je to. Za tak slučaj bi naši domači igralci lahko pripravili kako drugo igro, saj so nastopa, kakor smo to zadnjič videli, prav lepo zmožni.

⚒ **Zlata nedelja** ni prinesla našim trgovcem veliko uspeha. Vidi se, da je vedno manj denarja in vedno večja gospodarska stiska. Po večini so prodale nekaj blaga le one trgovine, ki imajo galanterijsko blago ter manufakturo. Vse drugo je bilo bolj mrtvo.

⚒ **Brivnice** ostanejo na praznik v soboto zaprte. Na drugi praznik pa bodo odprte od pol 8 do enajstih.

Kamnik

Kdor zna, pa zna. Za sv. Štefana dan so razpisane volitve v cestni odbor za kamniški okraj. O tem so bili župani obveščeni šele 20. t. m. in jim je bilo naročeno, naj vpošljejo okrajnemu glavarstvu volivne imenike v vpogled. Tako bodo župani v oddaljenejših občinah ta poziv prejeli šele v sredo, četrtek in potrjene imenike morda niti do dne volitev ne bodo mogli dobiti. Pa kako so določena volišča! Odbor občine Nevlje mora iti volit tja v Loke v Tuhinjski dolini, če tudi leže Nevlje tik pred Kamnikom. SDS arji računajo, da se jim bo posrečilo dobiti v roke cestni odbor. Ej, gospodje, pa delate račun brez krčmarja! Naši ljudje so preveč zavedni in hočejo sami gospodariti s svojim denarjem! Bodite brez skrbi, gospodje od SDS! Če dobite enega odbornika morda iz Kamnika, si lahko vseh deset prstov obliznete! Smo preveč čuječi in predobro poznamo vaše metode.

Nekaj lepo uspelih shodov sta priredila g. poslanec Štrcin in kandidat za oblastno skupščino g. Novak po Tuhinjski dolini zadnjo nedeljo. Mladostna borbenost raste v naših volivcih in z veliko vnemo se vsi pripravljajo za volitve. Stari, osiveli gospodarji, ki že poznajo delavnost starih deželnih zborov in uspehe njihove na vseh, posebno na gospodarskem polju, z veliko samozavestjo agitirajo med volivci za naše kandidate, ker vedo, da hodi SLS dosledno pot svojega programa in bo tudi zdaj, kakor pred vojno, posvetila vse najboljše moči gospodarskemu razvoju slovenskega naroda. Z zaupanjem gledamo v dan volitev in v nas raste prepričanje, da bo SLS zmagala nad drugimi strankami še lepše kot pri katerih koli volitvah zadnjih časov!

Izjemo glede počitka v trgovinah na kraljevi rojstni dan je delal Kamnik. Dočim so po drugih krajih tudi v Ljubljani, imeli trgovine zaprte med službo božjo, drugače so pa ves dan prodajali, je kamniški okrajni glavar po prvotni naredbi, naj počivajo trgovine samo med službo božjo, izdal dan pred praznikom drugo naročilo, po katerem so morale biti trgovine zaprte ves dan. To v kraju, kjer posebno zdaj pred prazniki kupujejo kmetje, ki prihajajo daleč s hribov in ki so v listih brali, da bodo trgovine odprte, ko pa so prišli v mesto, je bilo vse zaprto in so morali oditi neopravljenih poslov nazaj in so zaman napravili dolgo pot. Za drugič prosimo okrajno glavarstvo malo več uvidevnosti.

Dramatični odsek društva Kamnik je v nedeljo popoldne priredil igro »Svetinova hči«, ki je pred polno dvorano jako dobro uspela. V soboto popoldne pa je društvo priredilo prvič otroški večer. Nastopili so tri in štiriletni deklamatorji in deklamatorice, ki so jih izurile čč. sestre usmiljenke, za kar jim vsa čast in hvala, njim pa je sledilo pripovedovanje zgodbe »Martin Krpan« z lepimi slikami. Okrog 200 otrok je napolnilo dvorano do zadnjega kotička in mali in veliki so s tako pozornostjo gledali in poslušali, da je bilo veselje. Prvemu večeru bodo sledili redno drugi, na programu so mične pravljice in pripovedke. Društvu najlepša zahvala za prijetno razvedrilo otrokom!

Trbovlje

⚒ **Seja občinskega sveta.** Pondeljkova seja je bila zopet skrajno enolična. Socijalistična večina pride pred občinski svet že z gotovimi predlogi, ki se mehanično odglasujejo s tem, da večina obsedi. Razun gg. Klenovšeka, Krušiča in Malovrha se sploh nihče nič ne oglasi. Opozicija je narasla na 12 glasov. — Seja se je pričela točno ob 4. uri. Prečita se zapisnik, med čitanjem se pa opozicija za-

bava z listki, ki so bili razdeljeni med soc. večino, na katerih so napisana imena, ki se morajo voliti v krajni šolski svet. G. Grabnerju se odda milostno, da poroča, kdo je imenovan za predsednika 9 volišč za oblastne skupščine. G. Roš Ferdo je proti temu, da ga imenujejo za 8. volišče, ker v dvorani konzuma, kjer je to volišče, ni peči. Sklene se, da se premestijo obe volišči v šole. Člani devetih raznih odsekov se prečitajo, na kar večina obsedi, je torej sprejeto. Pencl je bil z to, da se imenujejo v odseke še člani iz drugih strank, kar se pa ni dovolilo. G. Jerebičnik predlaga poseben odsek za ubežnico in izolirnico. Ker ga ni predlagal imenovani trio, ni obveljal. V krajni šolski svet so bili po diktatu z listki izvoljeni gg. Sitar, Krušič, Klenovšek, Goropevšek, (demokrat, ki glasuje dosledno s socialisti) in Pliberšek. Od zadnjega se veliko pričakuje. Opozicija je dobila po 9 glasov, 3 glasovnice so bile oddane prazne. Gospod Miloš Roš vloži protest, ker se njihova stranka (demokratska) v krajni šolski svet ne vpošteva, g. Malovrh mu odgovori, da se sedaj vrača ono, kar so demokratje delavcem dajali. V občinsko zvezo se sprejme več prosilcev. G. župan Sitter je nato še razlagal občinsko gospodarstvo, ter bil za namečenje ekonoma. G. Krušič je rekel, da se bi to obravnavalo v eni seji gospodarskega odseka, nakar g. Ferdo Roš napravi medklic, naj se o tem že danes sklepa, ker imajo predlog že gotov. Seveda tega niso dovolili. Pri slučajnostih se je oglasil g. Koren, ki je za izvedbo regulacijskega načrta, in da se k zdravstvenim odsekom povabijo tudi gg. zdravniki. Gg. Aršku in še drugim se je na prošnjo, da se razdele med ubožce podpore za praznike, odgovorilo, da se bo ubožni odsek sklical v sredo, kjer se bodo rešile vse prošnje, katerih je cela kopica. Tudi 25.000 Din se namerava razdeliti med ubožce ob priliki, ko pride oficijelno obvestilo, da so Trbovlje postale trg. — Seja je trajala samo 2 uri.

✡ **Iz II. rudarske skupine.** Novoizvoljeni zaupniki so izvolili izmed svoje srede za predsednika II. rud. skupine g. Antona Zupančiča, III. dosedanjega predsednika te skupine, ter s tem dokazali, da uživa med delavstvom splošno zaupanje. Izmed 34 glasov jih je dobil 28, 5 glasovnic je bilo oddano praznih, katere so oddali socijalisti. G. Pencl je bil izvoljen tudi z 28 glasovi za njegovega namestnika. Novemu odboru želimo obilo uspeha pri njegovem delu!

Slovenska krajina

Nove monštranco si je nabavila župna cerkev v Murski Soboti. Monštranca je iz čistega srebra in je na debelo pozlačena. Izdelal jo je zlatar Tratnik in sicer prav lepo. Ljudstvo je monštranco z velikim veseljem sprejelo in je že pri prvem darovanju dalo skupaj nad 6.000 dinarjev.

Hitro preseljevanje. Pred dvema tednoma je »Néplap« v M. Koboti prvič zagledal luč sveta. Preselil se je v tiskarno »Panonija« iz tiskarne Taksič v Čakovcu. Zdi se, da se v M. Soboti ni mogel udomačiti, kajti zopet se je odselil v Čakovec. Taksičevo tiskarno pa je ob tej priliki prezrl in si poiskal novega gospodarja. Tiska se v tiskarni Kralek i Vežić. Kot navdušen Radičev zagovornik gotovo ni mogel prenesti prekmurskega slovenskega zraka, zato nas je zapustil, predno se je mogel vsaj nekoliko ogreti.

Nov list. V Dolnji Lendavi je izšla prva številka novega prekmurskega lista »Slovenska krajina«. Novi list bo klicar slovenstva, in naš narodni vzgojitelj. V kolikor smo sedaj poučeni, namerava biti mladinsko glasilo. Ker je za naš narodni življ precejšnje važnosti, ob priliki še izpregovorimo o njem.

Agrarna zadruga. Ker se je razprodaja veleposestniške zemlje zopet začela v večji meri, je prišlo na površje vprašanje »Agrarne zadruge«. Mnogi interesenti z lastnimi sredstvi ne morejo zadostiti pogojem, ki so stavljeni v pogodbi, zato pričakujejo pomoči od »Agrarne zadruge«, ki je bila ustanovljena ravno v ta namen, da pomaga pri razprodaji zemlje. Zadruga je velikega pomena in če bo dobro organizirana, lahko v veliki meri pripomore k ugodni rešitvi agrarne reforme.

Glasba

KONCERT ORKESTRALNEGA DRUŠTVA GLASBENE MATICE.

V ponedeljek, dne 20. t. m. se je v Unionu vršil simfonični koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice. Na sporedu so bile ruske in francoske skladbe, ki jih v Ljubljani še nismo čuli. A. Borodinova Prva simfonija, Glinkova fantazija Kamarinskaja, A. Honneggerjeva simfonična pesnitev Pastorale d'été in 4. in 7. stavek I. Stravinskega orkestralne suite (baleti) Žar ptica.

Od Borodina smo čuli zadnja leta le krajša dela, iz katerih nismo mogli prav razpoznati pravega umetnostnega obraza tega skladatelja, ki vodi iz ruske pozne romantike v impresionizem. Tembolj smo hvaležni Orkestralnemu društvu za to veliko simfonijo. Prav so poudarjali pri Borodinu naslon na Beethovna: čutiš ga v Allegru ogromnega prvega stavka, kjer navidez neznaten tema obdela večkrat zaporedoma, pa vendar z drugimi predstvi in veliko zgradbo in naniza te posamezne celote na rusko-rapsodičen način v enoto stavka — poznoromantične forme. Čutiš ga v kompoziciji Scherza in v mogočnem finalu s silnim razmahom temata v ogromnem orkestralnem unisonu. Specifično ruska je razborita fantastika Scherza in kantilena v Andante, značilni za ruski predimpresionizem so oni dolgi ostniatni basi, od katerih se trga v dražljivih harmonijah glavna melodija; s podobnim sredstvom učinkuje tudi Mussorgski. Velik je Borodin! Zlasti Scherzo in finale te simfonije kažeta vso glasbeno silo tega, sicer ne poklicnega muzika. Od Glinke smo čuli par uvertur; Kamarinskaja je ljubka romantična pesnitev, ki učinkuje z menjavanjem ritmičnih in pevnih epizod; zato se pri očetu ruske opere često zmisliš na nekaj sorodne skladbe Smetane, ki rabi tudi take nasičene harmonije, ki v orkestru tako polno zvene.

Protiimpresionistične muzike kakor sta Honnegger in Stravinski, v Ljubljani dolgo nismo čuli. Prvega Stravinskega pri nas so lani dali Zlkovci, prvega Honneggerja godbeniška podzveza. Pastorale d'été nam je predstavila Honneggerja kot modernega kontrapunktista, ki v nasprotju z nekaterimi sodobnimi reformatorji ne zahteva harmonskih spoznanj impresionizma in atonalnega stila, nego veže Bacha z modernim kolorizmom. Da, Bacha je posnel skladatelj tu, kakor se to čudno dojme ušesa: Bachova konstrukcija dvojne fuge s seštetjem obeh tematov v koncu je bila za le navidez simetrično kompozicijo Poletne pastorale odločilna. Stravinski, oboževani svetovni vrhunec današnje muzike, se nam je z Žar ptico predstavil vsaj deset let mlajšega kakor je danes, tudi stilno. Pa nič ne de; že davno prej je dosegel sedanji Honnegerjev stil kakor Honnegger, prekosil Francoze v impresionističnem barvnem rafinementu in »materijalizirale« muziko v modernem smislu v objektivno linearno arabesko in silovit ritem: to pot hodi že od »Petruškee« dalje. Da pa Stravinski s temi sredstvi tako silovito vžge, kakor se je pokazalo v finalu in sredi 4. stavka, bi si človek komaj predstavljal. To je res našega časa občutje, z naravnost barbarsko enostavnimi sredstvi te, sitega sploh vse muzike po vseh teh strašnih, uho rezočih dosedanjih izumih, zagiblje pokonci, da moraš verjeti, da muzika v nas danes, kakršni smo, še vedno ni umrla! Razumemo sedaj, zakaj je žid Igor postal tolik, čeprav se dado njegove skladbe skoroda na prste sešteti.

Orkestralno društvo je postavilo z nekaterimi člani opernega orkestra okrog 60 godbenikov z dobro zasedenimi godali. Društvo, ki se ne ustraši truda in eventualnih deficitov pri delu za našo, sicer tako revno simfonsko sezono, moramo izreči toplo zahvalo za to, da nas je seznanil s čisto novimi, deloma najmodernejšimi skladbami. G. Skerjanc je podal Borodinovo simfonijo, s trudom in ljubeznijo pripravljeno; izklesal je tematsko strukturo in dinamski part v podrobnostih. Da bi bil sicer arhitektonski odtehtal stavke v celotne zgradbe, se še ne da reči; tudi v primeri z Adamičem ni znal fraz agogično napraviti užitnejših. E. Adamič je podal ostale skladbe: Glinka, Honnegger, Stravinski. Pastorale je pisana za izredno majhen orkestralni sestav in ima pofinjeno intimen značaj, v čemer spominja oddaleč morda na tisto »estetično« manire Schönberga (Kammersuite). No, ni mogoče še reči, da so godbeniki O. d. že vsemu kos... Adamiču je, bi rekel, nekako v značaju »ležalo«, podati te štiri različne slaščice, poudaril je v njih groteskni in fantastični moment na moč, efektno razlikoval barvo in oblike in skrbel za izglajeno frazo, eleganten diminuendo, vročekrvno pohitevanje itd. Prav tako je tudi kot skladatelj. Za Glinko je žel največ aplavza, morda zato, ker je bil najbolj razumljiv publiki; Honnegger je bil nemara preintimen za to dvorano in za muzike nekaj trši oreh — vžgal pa je s Stravinskim v finalu na vso moč.

Občinstvo dvorane kljub toliki reklami, žal, ni napolnilo; malo sramotno za nas je tudi, da treba pri nas sploh delati tako vpijočo reklamo, če naj ne bo vsak koncert nesreča za prireditelje! Vendar je koncert posetila izbrana publika (med katero smo opazili celo redkega gosta g. knezoškofa). S. V.

* * *

Padlim vojakom — junakom! Pesem za mešani zbor s spremljevanjem s 4 trombami. Besedilo zložil g. F. Ks. Meško, uglasbil g. E. Adamič. Druga partitura je urejena samo za mešani zbor brez spremljave tromb. Pesem je zložena nalašč za slavnosti odkritja spomenika v vojni padlim vojakom. Prav dobro pa bo ta pesem služila n. pr. vsako leto na praznik Vseh svetnikov za petje pri spomeniku padlim ali na pokopališču. Skladba je efektna, ni pa težka in jo lahko izvaja vsak količkaj izvežban zbor. Cena obema partiturama z spremljavo za trombe je 5 Din. Poštnina se posebej računa. Ker je cena nizka, ni posebnih glasov. Dobi se pri založniku Francu Klančniku, organistu v Rečici ob Paki in v Jugoslovanski knjigarni.

Ljubljansko gledišče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sreda, 22. decembra: MACBETH. Red C.
Četrtek, 23. decembra: KOVARSTVO IN LJUBEZEN. Red E.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sreda, 22. decembra: Zaprto.
Četrtek, 23. decembra: TANNHAEUSER. Red A.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 26. decembra: LJUBEZNI IN MORJA VALOVI. Začetek ob 3. uri popoldne.
Nedelja, 2. januarja: HANICE POT V NEBESA. Začetek ob 3. uri popoldne.

Naša bodoča oblastna samouprava.

Dr. A. Veble:

Politični pomen oblastnih skupščin.

III.

Politični pomen oblastnih samouprav nam bo še bolj jasen, ako si predočimo delo nekdanjih deželnih zborov, kjer so bili zastopani Slovenci, predvsem delo kranjskega deželnega zbora od l. 1908. dalje do l. 1918., ko je Slovenska ljudska stranka praktično izvajala svoj politični in gospodarski program v blagor slovenskega ljudstva, osobito kmečkega stanu, tako sijajno in nesebično, da se ta doba upravičeno šteje med najbolj plodovite v zgodovini kranjske dežele. Preosnova deželnega reda in deželnega volivnega reda na Kranjskem, novi zakoni, kakor n. pr. cestni zakon, vodopravni in lovski zakon, nov občinski zakon, dalekosežne gospodarske preosnove, ustanovitev deželne električne centrale, deželne banke, slovenske trgovske šole, deželni obrtno-pospeševalni zavod, gospodinjski tečaji, preureditev kmetijske šole na Grmu, zboljšanje in zidanje novih cest, zidanje vodovodov itd., vsa ta dejanja pričajo o nesebičnem delu Slovenske ljudske stranke v Kranjskem deželnem zboru v prid slovenskemu ljudstvu.

In na Štajerskem? Ali smo morda pozabili, kako težko in vztrajno so se poslanci Slovenske kmečke zveze od l. 1907. borili za pravice slovenskega ljudstva in Spodnjega Štajerja sploh v takratnem nacionalno zagrizenem in nam sovražnem Gradcu, kako so s svojo večletno obstrukcijo končno prisilili nemško večino, da je morala vsaj deloma upoštevati zahteve Spodnjega Štajerja in Slovencev! Ustanovitev prve slovenske kmetijske šole v Št. Jurju ob j. ž. in prve slovenske meščanske šole v Žalcu, subvencije okrajnim zastopom na Sp. Štajerju za vzdrževanje okr. cest, obnovitev vinogradov, melioracije in regulacije rek in potokov so prvi in vidni uspehi naših poslancev Slovenske kmečke zveze v nemškem Gradcu. V tisti važni dobi se je iz naših vrst opetovano slišal glas: Proč od Gradca! Prej nego smo sploh smeli upati, se nam je ta želja uresničila.

In sedaj nas čaka naloga, da uredimo svoj deželni zbor v Mariboru, da izgradimo temelje svoje deželne ali oblastne avtonomije v domači deželi, v naši lepi mariborski oblasti.

Ni dvoma, da pomenijo oblastne samouprave velik napredek za naš slovenski narod, pa tudi za celo državo; kajti skrajni čas je že, da se ob pretiranem zakonodajnem in upravnem centralizmu v Belgradu ustanovijo in poživijo samoupravne korporacije, ki bodo slično kakor občine in okraji prevzele in vršile samoupravne funkcije, ki jim gredo po naravnem in pozitivnem pravu. Zgled nam naj bodo druge modernejše države, osobito Anglija, kjer je načelo samouprave najbolj dosledno izvedeno v celi državni upravi.

IV.

Gotovo je, da sedanja ureditev oblastnih samouprav ne ustreza popolnoma našemu političnemu idealu in programu. Nedvomno pa so te oblastne samouprave važen korak naprej v boju za našo zakonodajno avtonomijo. Morda porečejo naši politični nasprotniki, da smo zatajili svoj avtonomistični program, ko smo se odločili za sodelovanje v oblastnih samoupravah! Takšno naziranje je docela napačno. Dosledno svojemu resničnemu demokratičnemu programu se moramo uveljavljati in udejstvovati v vseh javnih zastopih, kjerkoli nam je to mogoče. Bilo bi nesmiselno, ako bi ne pokazali svoje moči tam, kjer nam to dopušča ustava.

Kot realno-politična stranka se dobro pripravljajmo za našo oblastno samoupravo! Naše geslo bodi: S praktičnim delom naprej za blagor mariborske oblasti in celokupnega slovenskega ljudstva!

Dolžnost vseh poslancev SLS pa je, da z neumornim delom podpirajo svoje kandidate in voditelje v tem volilnem boju, da bo naša zmaga ravnotako sijajna in veličastna, kakor je bila l. 1923. in 1925. ob volitvah v narodno skupščino.

Kakor so bile volitve v ustavodajno skupščino odločilne za našo ustavo, tako so tudi sedanje volitve v oblastne skupščine dalekosežnega pomena za delazmožnost naših oblastnih samouprav.

Predvsem pa se zavedajmo enega: **Ne dajmo usode oblastnih samouprav v roke centralističnim strankam, ki so nam zapravile našo avtonomijo. Samo avtonomistična stranka nam nudi garancijo, da bo uredila našo oblastno samoupravo res v prid našemu ljudstvu. In takšna stranka je po svojem programu in delu v prvi vrsti Slovenska ljudska stranka!**

Dr. Jos. Leskovar:

Skrb za zgradbe in oblastna javna dela.

Med naloge oblastnih skupščin in odborov spada tudi skrb za gradbe in oblastna javna dela. Tu sem spadajo ceste, mostovi, regulacije potokov in rek in slično.

Brez dvoma spada ta del samouprave med najvažnejše za gospodarsko povzdigo pokrajine. Kar so žile v človeškem telesu, to so ceste za gospodarsko življenje. Brez cest ni mogoča trgovina, brez trgovine zastaja celo gospodarsko življenje.

Vzglede za to imamo v naših Slovenskih goricah, kjer segnije ob deževni jeseni velika množina sadja in drugih pridelkov, ker jih vsled slabih cest ni mogoče spraviti na trg. O istem se lahko prepričamo tudi, ako napravimo izlet na Pohorje, kjer segnije mnogo lesa, ker je izvoz nemogoč ali pa predrag. Koliko trpi živina vsled slabih cest, koliko ljudje, kolikokrat se živina brez potrebe naravnost uniči vsled slabih cest, kolikokrat opuste gospodarji kako nujno gospodarsko vožnjo vsled slabih cest!

Dobre ceste so torej predpogoj za gospodarski razvoj in predpogoj za blagostanje pokrajine.

Naše ceste pa žal vedno bolj propadajo in zato dobiva tudi cela pokrajina znak zanemarjenosti in gospodarskega propada. Vzrok temu je, ker se je uničila poprej obstoječa organizacija, ki je imela skrb za ceste, t. j. deželni odbor in okrajni zastopi.

Agende deželnega odbora so prešle na državo, vendar država ni ustvarila nobene kompetence, ki bi v prejšnjem obsegu vršila naloge bivšega deželnega odbora.

Deželni gradbeni urad je pošiljal vsako leto svoje inženerje nadzorovat ceste in je posegel vmes, kjer je bilo potrebno. Dajal je cesto vzdržujočim organom svoje nasvete, izdeloval je tudi potrebne načrte, sestavljal poročila na deželni odbor in predlagal tam, če je bilo potrebno, tudi podpore, katere je potem dajal deželni zbor okrajnim zastopom in občinam iz deželnih dohodkov.

Te podpore so bile različne. Ravnale so se po višini doklad, katere je moral posamezni okraj naložiti za vzdrževanje svojih cest. Čim večje so bile doklade, tem večja je bila podpora. Ako je n. pr. kak okraj moral naložiti za vzdrževanje cest do 40 odstotkov okrajnih doklad, potem je dežela prispevala polovico vseh vzdrževalnih stroškov in ako so bile potrebne še večje doklade, je prispevala tudi 60 odstotkov izdatkov za cesto. Vse to se je zgodilo le tedaj, ako so ceste odgovarjale predpisom, ki jih je izdal deželni gradbeni urad oz. deželni zbor.

Znano je, da so okrajni zastopi nekaj časa še dobivali vsaj deloma podpore za vzdrževanje cest. S časom so podpore popolnoma usahnile in danes se borijo okrajni zastopi in tudi občine za to, da jim davčni uradi sploh izplačajo doklade, ki jih za nje pobirajo; o kakih podporah ni ne duha ne sluha.

Radi tega so se morale tudi znatno zvišati doklade okrajnih zastopov, a kljub temu se ceste ne morejo vzdrževati na prejšnjem stanju, ker te doklade ne zadostujejo in se tudi izplačujejo skrajno neredno, tako da je izključeno vsako redno gospodarstvo okrajnih zastopov.

Posebno bridko so občutile občine in okrajni zastopi ukinitev poslov deželnega gradbenega urada tam, kjer se je šlo za zgradbe kake nove cestne naprave ali za zgradbo kakega novega mostu. Gradbena direkcija je dala ponovno razglasiti, da ne more nobena občina in noben okrajni zastop pričakovati državne podpore za svoje ceste ali pa za svoje mostove, ako se delo ni izvršilo po vnaprej odobrenih načrtih gradbene direkcije in ako se ni delo razpisalo, kakor to določa zakon o javnem računovodstvu.

Če je hotela občina ali okrajni zastop vsem tem formalnostim ugoditi, si je morala najeti privatnega inženerja, da jej je napravil načrte, potem so se še vršile razne komisije na licu mesta, potem razni razpisi v Uradnem listu in v Službenih Novinah in to vse na račun gradbenih stroškov, tako da je imela občina s tem več stroškov, kakor bi morda znašala državna podpora!

Radi tega se je večkrat dogajalo, da so se občine in okrajni zastopi že vnaprej odrekli sicer itak jako dvomljivi državni podpori in so brez predpisanih formalnosti potrebno delo izvršili v lastnem delokrogu.

Ukinitev sistematičnega nadzorstva, ukinitev podpor in ukinitev tehnične pomoči pri izdelavi načrtov in pri novih zgradbah, to so glavni vzroki, da so naše ceste tako propadle.

Skrajni čas je, da se temu odpomore.

(Dalje.)

To in ono

NAJVEČJI MOŽ NA SVETU.

V notranjosti Afrike se nahajajo pritlikavci, katerih nihče ni večji kot 140 centimetrov. So pa tudi zamorski rodovi, pri katerih ni možki, visok dva metra, nič nenavadnega. Evropejec je povprečno 1.70 cm visok, vendar pa visoko na severu naletimo na prebivalce, ki dosežejo 1.90 cm. Od časa do časa vidimo velikane, seveda le po varijetejih in gledališčih. Taki morajo presegati dva metra, sicer ne vzbujajo pozornosti. Največji mož v Evropi pa je dosedaj bil Holandec Albert, ki meri dva metra in deveindvajset centimetrov. Nedavno pa so »odkrili« največjega moža na svetu, in to je Ji-Lin-Čin, bivši stražnik cesarske palače v Pekingu, ki pa danes živi v Šangaju in katerega je neka ameriška družba pred kratkim angažirala, da ga bo »filmala«. Čin meri brez čevljev in pokrivala 2.60 m in lahko reče, da »gleda doli na vse zemljane«.

POTOVANJE NA LUNO.

Nemška zrakoplovna družba za mednarodni promet dela zdaj resnično poizkuse za bodoči polet na luno in sicer pod vodstvom znanega letalca Fagliera. Dozdaj so bili v delu manjši modeli, junija l. 1927. pa se bo sprožil pravi, nalašč vliti top. Poslal bo v vesoljstvo raketo, ki bo naredila veliko krivuljo ter padla zopet na zemljo v večalimanj natančno določenem kraju. Uspeh tega eksperimenta bo merodajen za pošiljatev velikanskih raket v medplanetne prostore. Notri bodo sedeli letalci. Dinamo jim bo pomagal premagati planetno privlačno moč. Nemci hočejo prav zares poslati ljudi na luno, kjer bodo ostali nekaj dni, da sprožijo potem motor in se povrnejo na zemljo tja, kamor je določeno. Jules Verne se bo gotovo veselil svojih naslednikov!

\• \• \•

Ptičji vid. Po novih opazovanjih imajo ptičje oči obliko jajca, ne pa kroglje kakor pri sesalcih. To je odvisno od prozorne leče, ki omogoči vid s tem, da prelomi žarke. Štirinožci in človek imajo lečo, ki kaže nejasno in megleno oddaljene predmete, če ogledujemo nekaj v neposredni bližini in narobe. Ptice pa vidijo enako razločno bližnje in oddaljene predmete. Ta lastnost je velikega pomena. Če zasleduje ptica mrčes, ribe ali druge ptice na lovu, je podvržena razdalja med njo in njeno žrtvijo nagli spremembi. Saj pada orel »kakor kamen« na svoj plen. Če bi se morale ptičje oči hitro »akomodirati«, kakor je to pri človeku, se bi hitro utrudile in opešale, ker znaša razlika med posameznimi razdaljami več kilometrov! Toda ptica ne potrebuje »akomodacije« in vedno vidi svojo žrtev enako dobro, ne da bi bilo očesnim mišicam potreba se prilagoditi.

Maček-morilec. V Duisburgu blizu Berlina je skočil maček pri nekem čevljarju po noči na štedilnik, kjer je bil zavohal meso. Potegnil je skledo in slučajno obenem odprl plin. Zgodaj so našli prestrašeni sosedje čevljarja in mačka oba mrtva.

Iz katoliškega sveta

Katoliška cerkev v Litvi.

Litva, o kateri zdaj beremo, da se je v njej izvršil državni prevrat, je pretežno katoliška dežela. Ko se je l. 1918. formirala v samostojno državo, so začeli katoličani in tudi vlada delati na to, da se urede cerkvene zadeve, zlasti meje škofij, ker je namreč mnogo župnij pripadalo škofijam izven države. Šlo je za to, da postane Litva enotna tudi v cerkvenem oziru. Letošnjo spomlad je apostolski vizitator predložil vladi tozadevni načrt, ki ga je vlada potrdila, pravtako tudi papež v svoji buli »Lituanorum gente« od 4. aprila. S tem je bilo katoliški cerkvi zagotovljeno mirno življenje, zlasti ker tudi ustava določa v § 83.: vse verske družbe imajo pravico urejevati svoje zadeve po lastnih kanonih ali štatutih. Obenem so se takrat upostavile diplomatske zveze. A kmalu nato, ko je bilo to cerkveno vprašanje rešeno, so prišle volitve, — nova vlada, ki pa ni več prijazna katoliški veri. Notranji minister je izdal odlok, po katerem se ne priznavajo več matice, ki jih vodijo katoliški župniki, za javne listine. Neki odlok prosvetnega ministra pravi, da država ne priznava škofom značaja juridičnih oseb. Šikane so se začele in zdi se, da pomenjajo začetek odkritega kulturnega boja, ki bo prišel. Iz Moskve prihaja sovražni ta duh! Nova vlada, ki je prejšnjo strmoglavila, pa se zdi, da je cerkvi prijazna.

Organizacija francoskih katoličanov.

Kdor motri gibanje francoskih katoličanov, opaža v zadnjih letih velik napredek. Že površnemu opazovalcu, ki vzame včasih v roko izvrstno urejeni katoliški dnevnik »La Croix«, pade v oči, kako se vrste nedeljo za nedeljo velika zborovanja mož, ki se jih udeležuje 15.000—16.000 volivcev, v večjih mestih, od severa do juga, od vzhoda do zapada, predvsem v provincah, ki so ostale zveste verskim tradicijam, in celo v takih, ki so že vse prežete indiferentnosti in materijalizma.

Na teh velikih shodih nastopajo odlični govorniki, ki razlagajo množicam krivice, ki se gode francoskim katoličanom. In redno slede znane resolucije, ki se zavzemajo za upostavitev krščanske šole in za pripuščenje verskih družb.

Že to govori o res sistematičnem delu. Da pa to delo ni le slučajno, hipno, pove tudi dejstvo, da se nadaljuje z nezmanjšano vnemo poleti in pozimi, celo sedaj, ko je na površju narodna koncentracijska vlada in so notranji boji stopili v ozadje.

Francoski katoličani tvorijo danes armado, ki ji poveljuje slavni general Castelnau: organizirana je v vrhovni zvezi vseh organizacij »Fédération nationale catholique« in šteje kaka 2 milijona volivcev.

Organizacija je izpeljana po župnijah in škofijah, po stanovih in spolih. V bistvu je le kulturna, nepolitična, a dobiva naravno tudi velik političen pomen.

Treba je prelistati le kak »Almanach Catholique français« iz zadnjih sedmih let, da se dobi vpogled v mnogovrstno in prostrano delo, ki ga vrše zavedni katoliki na vseh poljih, na verskem, socialnem, umstvenem, apostolskem in karitativnem, znanstvenem in slovstvenem, celo na dramatskem in kinematografskem. Povsod se udejstvujejo v večji ali manjši meri. V tisoč raznovrstnih ustanovah iščejo tal med ljudstvom, na drugi strani pa se dvigajo v vedi in umetnosti do vedno bolj priznane višine. Francoska zemlja in njena rasa krije v sebi še vedno čudovite rezerve vsakovrstnega idealizma. Trebalo je le vse te sokove in njih sadove zbrati v enotno komponento, pa se je pokazala zopet velika moč, ki si bo priborila s časom upoštevanje.

V tem oziru nudi premnogo gradiva in lepih zgledov že nad dve leti izhajajoči tednik »La Vie Catholique«. Za stike s katoličani drugih držav in mednarodne zadeve skrbi mesečnik »Les Annitiés catholiques françaises«, ki ga urejuje msgr. Blaupin. Tako so francoski katoličani zaeno z mladinsko zvezo »Ligue internationale des Jeunesses catholiques«, ki šteje 18 milijonov članov, mogočno povzdignili svoj glas proti zatiranju katoličanov v Mehiki.

Naj navedem par zgledov njihovega gibanja. Meseca oktobra so imeli krščanski publicisti v Parizu tridnevne duhovne vaje. Odkar je »Teden katoliških pisateljev« to sklenil, se zbirajo že petič vsako leto pisatelji, žurnalisti in profesorji, k takim vajam, da se poglobe v svoje duše in svoje naloge. Drugi intelektualci pa posečajo vsaj po zimi propovedi v Notre-Damski cerkvi, ki jih ima ondi pater Jauvier. Vidi se tedaj prizadevanje, da se duševna elita vseh stanov zave svojih dolžnosti, ki jih ima do ljudstva. Danes skoraj ni sloja ali stanu v Franciji, kjer bi ne bili katoličani organizirani v sindikatih ali bratovščinah, in pri vseh so važno sredstvo in pripomoček ravno duhovne vaje.

Nekaj mesecev preje, v juliju, se je vršil v Parizu shod Katoliške zveze železničarjev, ki se ga je udeležilo veliko število društev in delegatov iz vseh krajev, zlasti še iz Alzacije in Lorene s strasbourskim škofom msgr. Ruchem na čelu. Poleg občnega zbora Zveze so se vršile velike verske slovesnosti ob navzočnosti 200 zastav v baziliki Sacré-Coeur na Montmartru in popoldne v cerkvi Notre-Dame de Paris. To nam pove, da so katoliški železničarji organizirani že v mnogih krajih v posebnih društvih, v katerih se zbirajo vsaj enkrat na mesec. Periodično prirejajo pokrajinske slavnosti v raznih mestih, lani n. pr. v Colmarju.

Da ta pojav ni sporadičen, pa priča najbolje letni kongres zveze društev »Union des Oeuvres«, ki se je vršil v oktobru v bretonskem mestu Vannes. Prišli so zastopniki iz raznih pokrajin, delegati in voditelji društev: župniki in vikarji mestnih in podeželskih farâ, vodje študijskih krožkov in mladinskih patronaž, prvobojevniki delavskih sindikatov, izkušeni člani katoliške akcije in ljudskega apostolata. Vsi so se zbrali okoli škofijskih voditeljev in odbornikov Zveze z namenom, da se pogovoré o potrebi, odgoji in vlogi katoliške umske elite.

Vsi so bili edini v tem, da je to vprašanje največje važnosti. Treba jo je vzgojiti potom duhovnih vaj, študijskih krožkov z verskimi predavanji in s socialnim sodelovanjem. To je tembolj značilno, ker so si bili še pred malo leti katoliki v Franciji glede delavskih društev različnega mnenja. Sedaj so se vsi praktični voditelji strinjali v tem, da morajo mladinska društva in štud. krožki pošiljati svoje najboljše inteligente v delavske sindikate in da je treba v teh društvih samih ustvariti lasten delavski izobraženi naraščaj, ki bo zmožen dati verskemu življenju in katoliški stvari večjega razmaha v čim širših krogih ljudstva. —k.

Vlada in katoličani v Franciji.

Odkar je na Francoskem na krmilu koncentracijska vlada, se je razmerje med njo in katoliki dosti izboljšalo. To korektno stališče se je pokazalo v več slučajih.

Ko se je msgr. Seipel, bivši (in sedanji) predsednik avstrijske vlade, na potu v Chicago ustavil v Parizu, mu je priredil komité »France-Autriche« na čast banket in sestanek v Sorbonni. To priložnost je porabil bivši ministrski predsednik Painlevé, sedanji vojni minister, v zvezi z g. Leyguesom, ministrom mornarice, in F. Cambonom, predsednikom veleposlaniške konference, da ga je v svojem govoru slavil kot iskrenega in spretnega delavca za narod in mir.

Preden je odšel pariški nadškof in kardinal Dubois na evharistični kongres v Chicago, je smatrala francoska vlada za potrebno, da ga je odlikovala s komturskim redom častne legije, ki mu ga je izročil kot šefu »pravega moralnega odposlanstva« v Elizejski palači sam predsednik republike Doumergue.

Ko so slavili v septembru spomin na velike bitke ob Marni l. 1914., so se udeležili največjih svečanosti v Meauxu kot navadno tudi oficielni zastopniki pariškega mesta, a svojega zastopnika je poslala tudi vlada, in sicer v osebi ministra Louisa Marina, ki je bil preje eden glavnih voditeljev desničarske opozicije in se posebno zavzemal za pravice katoličanov. Kot veren mož je prisostvoval tudi dopoldanski slovesni maši v katedrali, ne le oficielnemu slavlju popoldne.

Znano je, da vodi prebivalstvo Alzacije in Lorene oster boj proti nameri, da bi se uvedla ondi nevtralna šola in da bi se prepovedale učeče kongregacije. Ko je prevzel sedaj Poincaré ministrsko predsedstvo, je bila ena prvih njegovih skrbi, da pomiri ti provinci. Podal se je na študijsko potovanje v deželo med Renom in Vogezi in pregledal v prvi vrsti ondotne šole, obenem pa stopil v stik z lokalnimi oblastmi in s škofoma v Metzu in Strasbourgu.

V javnem pismu na rektorja v Strasbourgu je pohvalil potem splošen napredek v šoli in ponovil zagotovilo vlade, da ne misli prepovedati, zlasti ne pri verouku, rabe alzaškega narečja, niti nemškega jezika, kar bo pomirilo predvsem duhovščino in katoličane. Pripomnil je vrhu tega, da niso niti flamščina, niti bretonščina, provensalščina ali baščina, ki se splošno rabi v gotovih krajinah Francije, nikoli rušile niti omajale enotnosti domovine. Svečano je ponovil besede, izrečene ob zmagi »Republikanska Francija je obljubila nazaj pridobljenim okrožjem, da bo spoštovala njihove tradicije, in tej obljubi se ne bo izneverila.« Na koncu je pohvalil zlasti sestre iz Ribeauvilléja, ki so se že med vojno posebno izkazale. —k.

Do Božiča znižane cene!

Zimske suknje in druga oblačila nudi v največji izberi

J. Maček, Ljubljana

Aleksandrova cesta 12.

Orel

Ljubljana-Sv. Peter. Današnji fantovski večer odpade. Prihodnjo sredo, dne 29. t. m. se vrši redni četrletni občni zbor. Pričakuje se sigurna udeležba vseh članov! — Odbor.

Duhovniški orlovski tečaj se vrši 28., 29., 30. t. m. v ljubljanski bogoslovnici. Pričetek je ob 9. Prijave se sprejemajo le še do 23. t. m.

Zanimivosti

LONDON LETA 1956.

Kakšen bo London čez 30 let? Tako vprašuje neki londonski list. Dosedaj so se še vsi taki preroki osmešili, kajti napredek je šel daleč preko njihovih prerokovanj. Saj še ni dolgo, ko v Londonu ni bilo nobenih podzemskih železnic, ni bilo telefona, kino-palač, radioodajnih postaj in sprejemnih aparatov, električnega tramvaja, avto-omnibusa, dvigal, redne zračne vožnje itd. Nihče ni kaj takega napovedoval in če bi bil... smejali bi se mu.

V tridesetih letih, tako napovedujejo sedaj, bo London mnogo bolj miren kot pa je danes, kajti vse ceste bodo iz gumija. Motorni omnibusi bodo še enkrat tako dolgi kot pa so danes, to pa radi zmanjšane teže, ker bodo izdelani iz duraluminija, a izboljšani motorji bodo mnogo večja števila potnikov prevažali. Nov način pridobivanja električne sile bodo iznašli, ki bo silno poceni. Plin bo skoraj popolnoma izginil in premogokopi se bodo polagoma opuščali. Zračni vlaki bodo v prometu kot dandanes železniški, kateri bodo drčali po nevidnih tirih, to je potom radio-valov. Prevažali bodo delavstvo in druge uslužbence na delo in nazaj z brzino 150 milj na uro. Vsak vlak bo vozil do 800 oseb.

Brighton, ki je sedaj oddaljen od Londona nad 50 km, bo čez trideset let londonsko predmestje in bo mesto štelo 20 miljonov prebivalcev. Megle, katera je največja nadloga Londona, takrat ne bo nobene, ker ne bo nikakega dima. Malih hiš ne bo več, kajti iznašli bodo stavbeni materijal, s katerim bo mogoče ceno postaviti velike palače. Današnji način demoliranja starih stavb bo popolnoma izginil, ker »na smrt« obsojene hiše bodo kemičnim potom zrušili v desetih minutah v prah in pepel.

Revščine in brezposelnosti ne bo, ker bo z dobrimi trgovskimi pogodbami urejeno, da bo vsakdo imel zadosten kos kruha. Ne bo več mrzličnega iskanja odjemalcev za razne industrijske pridelke ter s tem združene brezposelnosti, katera sledi, ako ni trga, ker urejeno bo tako, da bo vsaka država prejela svojo določeno kvoto v sorazmerju delavstva in produkcije. Bogastva se ne bodo več kupičila ne pri posameznikih, kakor tudi pri družbah ne. To bo imelo za posledico, da bodo cene živilom in drugim potrebščinam stalne in tako bo življenje po ceni, plače pa bodo visoke.

Tako prerokovanje Angleža. Če bo res, bomo pa čez 30 let povedali.

PARNIKI VELIKANI IN DELAVSTVO.

Ni je skoraj obrti in industrije na Angleškem, ki ne bi prišla v poštev pri gradnji velikih parnikov. Zato je velikega pomena za ondotno brezposelnost, kadar se prične z gradnjo takih velikanov.

Parnik 50.000 ton gradijo okoli tri leta. Pri tem so zaposleni delavci kakor zahteva slučajna potreba od 500 do 3000, v kakoršnem stanu se pač nahaja parnik, ki se gradi. Od gradbenih stroškov parnika, kateri stane recimo tri miljone funtov, t. j. 825 miljonov dinarjev, ostane več kot polovica v ladjedelnici za delavske plače. Drugo pa gre za razne nabave blaga, pri katerem pa so zopet delavci, ki pri tem zaslužijo. Na prvem mestu so tu jeklarne. Moderni 50.000 tonski parnik je zgrajen iz nad 20.000 ton jekla in drugih kovin. Da je tvrdkam mogoče nabaviti te množine jekla, je treba dalljših pogodb. Toda predno je mogoče izdelati jeklo, je pred vsem potreba premoga. Da je mogoče vliti eno tono jekla, je treba štiri tone premoga. Za parnik, kot smo zgoraj omenili, je torej treba 80.000 ton premoga, to je toliko kot 8000 desettonskih železniških vagonov in toliko kolikor ga more 400 rudarjev nakopati v skoraj osmih mesecih. Za angleško brezposelnost zelo pomembne številke.

Za premogom in jeklom pride strojna industrija. Predaleč bi zašli, ako bi hoteli le približno navesti vse, kar rabi moderni parnik na najrazličnejših strojih. Povemo naj le, da se isti montirajo drug za drugim tako da je strojna industrija ves čas gradnje parnika zaposlena. In to pomeni tri leta zaposlitve mehanikov, strugarjev, kotlarjev itd.

Poleg teh glavnih industrij so pa še druge. Okoli 20.000 funtov (5 in pol milijona dinarjev) vzamejo inštalaterji, kleparji itd. kajti moderni parnik ima na stotine kopalnih sob, umivalnikov, mnogo toaletnih prostorov. Petdeset tisoč tonski parnik potrebuje okoli pet milj t. j. osem kilometrov preprog. Ko bi hoteli naštevati posamezno pohištvo, ki ga ima tak moderen parnik, bi se naš članek preveč raztegnil. Več kot šest milijonov dinarjev je potreba samo za barvo. Mnogo tisoč kilogramov je je treba in cel štab slikarjev in pleskarjev ima dolgo časa posla z barvanjem in lakiranjem parnika, kajti posebno zunanja stran mora biti večkrat prevlečena z barvo. Ker je na takem parniku vse polno luksuznih prostorov in kabin, je razumljivo da se porabi samo za štukaturo toliko mavca, kot v dvanajstih šestprostornih stanovanjih.

In končno električne naprave! Žice je napeljane na stotine kilometrov in moderen parnik je razsvetljen z najmanj pet tisoč žarnicami. Iz tega je torej razvidno, da je gradnja parnikov dobrota za vse panoge delavstva.

S TREBUHOM ZA KRUHOM.

Princ Joahim Albert je zapustil Prusko, ker je povabljen na trimesečno gostovanje v Zedinjene države. Nastopal bo kot kapelnik Bogve, kako bo všeč staremu Viljemu, a na vsak način bo zaslužil princ nekaj dolarjev. Žalibog je že oženjen in torej ne more misliti, da bi ga doletela ista sreča, katere je bil pred kratkim deležen neki veliki knez Dimitrij Pavlovič. Ameriški listi prinašajo vse polno podrobnosti o njegovem zakonu s hčerko rajnega miljarderja miss Andray Emory. Mlada žena ima 60 milijonov dolarjev na tekočem računu v banki. Razen tega je zapustil mister Emory štirim hčeram več posestev, ki stanejo par milijonov dolarjev. Pred kratkim je bila zaročena miss Andray s čikaškim milijonarjem Wockerjem, ki slovi kot eden najlepših moških cele Amerike. Ko je bila zaročka preklicana, se je hotel Wocker ustreliti in le slučajno ni podlegel rani. Ta drama se je vršila v istem kopališču Biarritzu, kjer se je seznanila miss Andray z Dimitrijem Pavlovičem. Veliki knez je imel še enega tekmeca in sicer angliziranega Armenca Mihajla Arlena, katerega igre uživajo velik uspeh na Angleškem in Ameriki. Končno pa je vendar zmagala v očeh neveste plava kri velikega kneza gledališko slavo in milijone. Denarja itak ne rabi, ker je bogata in rajši je menda kneginja Belozerska (ta naslov ji je dala carica vdova Marija Fedorovna s soglasjem ostalih Romanovih, zakon je seveda morganatičen) kakor žena gledališkega ravnatelja.

Stavbno gibanje v Ljubljani v l. 1926.

Med letom smo precej točno poročali o stavbnem gibanju v mestu. Tudi v poznojesenskem času zidanje novih hiš ni popolnoma prenehalo, vendar pa se ni vršilo v oni izdatni meri, da bi moralo zaslužiti našo posebno pozornost. Hočemo podati pregled stavbnega gibanja v letošnjem letu sploh. Popolnoma točen seveda ne bo, vendar bo obsegal vse, da si naši čitatelji ustvarijo precej jasno sliko o narastku hiš v Ljubljani.

Za zidanje novih stanovanjskih hiš in stanovanj dobili so v letu 1926 stavbna dovoljenja:
1. Ana Andlovic, Domobranska cesta, za enonadstropno, dvostanovanjsko hišo; — 2. Amon Mihajlo, Linhartova ulica, za enonadstropno dvostanovanjsko hišo. — 3. Ahačič Luka, Privoz, za enonadstropno hišo z enim stanovanjem ter mizarsko delavnico posebej. — 3a. Bradač Feliks, ob Robbovi ulici, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 4. Brnčič Matko, Sredina, enonadstropno enostanovanjsko hišo. — 5. Boben Jože ob Aleševčevi ulici, enonadstropno, dvostanovanjsko hišo. — 6. Batjel Franc, Karlovška cesta 4, za enonadstropni nazidek in adaptacijo delavnice, eno stanovanje. — 7. Breščak Franja, za športnim klubom Primorje na Dunajski cesti, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 8. Černe Josip, cesta za Bežigradom, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 9. Čekada Andrej, Sv. Petra nasip 15, nazidek enega nadstropja z enim stanovanjem. — 10. Dekleva Jakob, Aleševčeva ulica, visokopritlična hiša z dvemi stanovanji. — 11. Društvo za gradnjo delavskih hiš, Hranilnična ulica, enonadstropna hiša s 7 stanovanji. — 12. Direkcija pošto in brzojava, za zgradbo skladišča z enim stanovanjem ob Robbovi ulici. — 13. Inž. Dedek ob Lepodvorski ulici za gospodarsko poslopje z enim stanovanjem. — 14. Engelman Karl na zemljišču »Bajtarja« v Spod. Šiški visokopritlično hišo z enim stanovanjem. — 15. Epih Tilen, ob Gerbičevi ulici, pritlično enostanovanjsko hišo. — 16. Grünfeld Gabrijela, enonadstropno hišo z enim stanovanjem na Friškovcu. — 17. Gospodarska poslovalnica drž. železnic ob Masarykovi cesti za enonadstropno skladišče s par stanovanji. 18. Inž. Gulič in M. Pestotnik ob Murnikovi ulici za enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 19. Gorjanc Martin ob Aleševčevi ulici, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 20. Škerl Silvester, na koloniji »Stan in dom« ob Tržaški cesti, visokopritlično hišo z enim stanovanjem. — 21. Juvan Rudolf, ob cesti v Rožno dolino, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 22. Jesih Marija, ob Jegličevi cesti, enodružinsko visokopritlično hio. — 23. Kamenšek Franjo, ob Einspielerjevi ulici, enonadstropno trgovsko hišo z dvemi stanovanji. — 24. Klun Anton, na Friškovcu, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 25. Klenha Viljem, ob Robbovi ulici, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 26. Koželj Marija, ob Linhartovi ulici, visokopritlično hišo z enim stanovanjem. — 27. Dr. Jos. Klepec, ob Zarnikovi ulici, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 28. Kresal Anton ob Aleševčevi cesti, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 29. Kralj Ivan, Veliki štradon, pritlično hišo z enim stanovanjem. — 30. Lassbacher-Bačak, na Tönniesovem svetu ob Dunajski cesti, visokopritlično vilo z dvemi stanovanji. — 31. Dr. Lapajne Živko, Sredina, enonadstropno hišo z enim stanovanjem. — 32. Leben Ivan, ob Dermotovi ulici, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 33. Martinčič Avgust, Rimska cest 14, strojno ključavničarsko delavnico s poznejšo dvonadstropno hišo. — 34. Mikkič Ivan, ob Masarykovi cesti (Friškovc) enonadstropno, dvodružinsko vilo. — 35. Mozetič Valentin ob Staretovi ulici, pritlično hišo z dvemi stanovanji. — 36. Miheve Anton, Ilovica, pritlično enodružinsko hišo. — 37. Mauser Alojzij, ob Koseskega ulici, visokopritlično enodružinsko hišo. — 38. Komar Ivan, ob Valjavčevi ulici, visokopritlično enodružinsko hišo. — 39. Kuhar Marija, ob Majstrovi ulici, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 40. Močnik Matija, na zemljiču »Bajtarja« v Spod. Šiški, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 41. Mušič Zoran, ob Langusovi ulici, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 42. Mušič Ivan, ob Aleševčevi ulici, visokopritlično hišo z enim stanovanjem. — 43. Bogady Milan, na Vrtači, enonadstropno in enodružinsko vilo. —44. Jevšnik Franc, ob cesti v Rožno dolino, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 45. Dr. Novak Janže, ob Linhartovi ulici, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 46. Ogorevc Anton, ob Jegličevi ulici, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 47. Okorn Ivan, ob Aljaževi ulici enonadstropno hišo s pekarijo in enim stanovanjem. — 48. Dr. Prijatelj Ivan, ob Bogišićevi ulici, enonadstropno hišo z enim stanovanjem. 49. Pirc Anton, ob Podmilščakovi ulici, visokopritlično enodružinsko hišo. — 50. Prva stavbna zadruga mestnih nameščencev za Bežigradom, šest stanovanjskih hiš s 12 stanovanji. — 51. Prešeren Franc, ob Podmilščkovi ulici, visokopritlično hišo z gospodarskimi poslopji, enodružinsko. — 52. Prva del. pekarna na koloniji »Stan in dom« ob Tržaški cesti, enonadstropno hišo s parno pekarno in dvemi stanovanji. — 53. Pegan Avgust, ob Škrabcevi ulici, enonadstropno dvoriščno poslopje z malim stanovanjem. — 54. Poženel Ivan, ob Ižanski cesti, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. 55. — Rumpel Ivan, ob Langusovi ulici, visokopritlično hišo z enim stanovanjem. — 56. Rupar Lovro na »Bajtarjevem« zemljišču v Spod. Šiški, visokopritlično hišo z enim stanovanjem. — 57. Inž. E. Strojnik, na Prulah, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 58. Šlebta Feliks, ob Aleševčevi ulici, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 59. Praprotnik Simon, v Jenkovi ulici, dvig hiše za eno nadstropje, eno stanovanje. — 60. Vrtna kolonija »Stan in dom« ob Tržaški cesti, sedem visokopritličnih manzardnih hiš s po enim stanovanjem. — 61. D. Milavec Anton, ob Dunajski cesti za klubom »Primorje«, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 62. Smole Franc, ob Dermotovi ulici, enodružinsko visokopritlično hišo. — 63. Mihelčič Jože, za Bežigradom, enonadstropno hišo s tremi stanovanji. — 64. Roth Matija, na zemljišču »Bajtarja« v Spod. Šiški, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 65. Rupnik Marija, ob Gerbičevi ulici, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 66. Resnik Jože, na Zavrteh, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 67. Dejak Josip, ob cesti v Rožno dolino, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 68. Suknalč V. v Hradeckega vasi, enonadstropno enodružinsko hišo. — 69. Šprejcer Stanko, ob Verovškovi ulici, visokopritlično hišo z enim stanovanjem. — 70. Saksida Rudolf, ob Poljanski cesti, enonadstropno dvoriščno hišo z dvemi stanovanji. — 71. Strucelj Dragotin, ob Linhartovi ulici, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 72. »Stan in dom« ob Glinški ulici, enonadstropno hišo z desetimi stanovanji. — 73. Mestna občina ljubljanska za Bežigradom 13 pritličnih hiš s 52 stanovanji ter štirinadstropno hišo ob Ahacljevi cesti s 82 stanovanji; razen tega ob Ižanski cesti še dve baraki s 28 zasilnimi stanovanji. 74. Štebi Ljuba, ob Vojvoda Mišića cesti, enonadstropno vilo z enim stanovanjem. — 76. Šmuc Anton, ob Aleševčevi ulici, visokopritlično enodružinsko hišo. — 77. Šarlč-Vardjan, ob Robbovi cesti, enonadstropno enodružinsko hišo. — 78. Škarja Franc, ob Levčevi ulici, visokopritlično enodružinsko hišo. — 79. Štrajnar Ernest, na zemljišču »Bajtarja« v Spodnji Šiški, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 80. Ternovec Franc, na Sredini, enonadstropno hišo z enim stanovanjem. — 81. Tešar Mihael, na zemljišču »Bajtarja«, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 82. Ulčar Franc, na šišenskem hribu, pritlično manzardno hišo z dvemi stanovanji. — 83. Wernig Ferdinand, na zemljišču »Bajtarja« v Spod. Šiški, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 84. Inž. Vrečko Franc, ob Rutarjevi ulici, enonadstropno, enodružinsko vilo. — 85. Vodnik Alojz, v Kolodvorski ulici, prizidek dvonadstropne in nazidek enonadstropne hiše s štirimi stanovanji. — 86. Zupan Franc, ob Poljanski cesti, proti prisilni delavnici. pritlično, enostanovanjsko hišo z gospodarskim poslopjem. — 87. Italijanski konzulat, ob Erjavčevi cesti, enonadstropno dvoriščno poslopje za poslovne prostore in enim stanovanjem. — 88. Inž. H. Golias, ob Marmontovi ulici, enonadstropno enostanovanjsko vilo. — 89. Strukelj Jože, ob Groharjevi ulici, enonadstropno in enodružinsko vilo. — 90. Grilc Leopoldina, poleg Robbove ulice, enonadstropno enodružinsko vilo. — 91. Nedog Martin, na zemljišču »Bajtarja« v Spod. Šiški, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 92. Inž. Franz Emil, ob Einspielerjevi ulici, visokopritlično manzardno vilo z dvemi stanovanji. — 93. Friede Osvald, ob Ulici stare pravde, enonadstropen prizidek z enim stanovanjem. — 94. Vrbnjak Iv., ob Aleševčevi cesti, visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 95. Sušteršič Marijan, ob Groharjevi ulici, enonadstropno, enodružinsko vilo. — 96. Janko Kovič, na zemljišču »Bajtarja« v Spod. Šiški, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 97. Franc Štular, ob Robbovi cesti na parc. 352/17, enonadstropno hišo z dvemi stanovanji. — 98. Malgaj Lojze, ob Aleševčevi ulici, enonadstropno dvodružinsko hišo in ličarsko delavnico. — 99. Ivan Mencelj, želez. uslužbenec, ob Grablovičevi cesti, visokopritlično hišo z enim stanovanem. — 100. Karl Čerkvenik, ob Korytkovi ulici. visokopritlično hišo z dvemi stanovanji. — 101. Ivan Usenik, na Borštnikovem trgu, enonadstropen prizidek z enim stanovanjem in nazidek z dvemi stanovanji. — 102. I. Knezovi dediči, ob Gosposvetski cesti št. 1, enonadstropno dvoriščno poslopje z dvemi stanovanji.

Razen teh so si letos še izposlovali stavbno dovoljenje: Franc Počkaj, cestni nadzornik, za enonadstropno dvostanovanjsko hišo na parceli 143/9 ob Langusovi ulici. — Elizabeta Škraba, posetnica in trgovka iz Tomišla, za enonadstropno hišo z enim stanovanjem ob cesti za Bežigradom, nasproti sedme mestne hiše. — Marija Habič, članica Narodnega gledališča, za visokopritlično hišo z enim stanovanjem na parc. 96/16 ob cesti v Rožno dolino.

Razen navedenih stanovanjskih objektov je bilo izdanih 124 stavbnih dovoljenj za različne adaptacije, prizidke, kanalizacije itd., katera so dala obrtnikom stavbnih strok tudi precej dela.

Moramo pa upoštevati dejstvo, da se izdana stavbna dovoljenja za stanovanjske hiše niso vsa izrabila, ampak da je dober del stavbnih gospodarjev je odložil zidanje hiše na poznejši čas računajoč s kalkulacijo, da bo prihodnje leto zidal cenejše. V resnici se je od letos izdanih stavbnih dovoljenj za nove hiše uporabilo samo 93 ter se je zgradilo 309 stanovanj, bodisi da so ta v poslopjih, katera so že dobila uporabno dovoljenje, bodisi v takih, katera še niso popolnoma izgotovljena, in pri katerih bo vselitev mogoča šele spomladi ali celo poleti prihodnjega leta. Moramo pa ugotoviti, da se je v letošnjem letu število stanovanj za toliko sicer pomnožilo, vendar vsa stanovanja še niso v onem stanju, katero je za človeško prebivanje primerno in potrebno. Razen tega bo to število novih stanovanj najbrže nekaj večje, ker je marsikateri stavbnih gospodarjev dal napraviti po eno zasilno stanovanje več, zlasti pa v suterenskih prostorih svoje hiše, katere je prvotno nameraval uporabljati samo kot kletne prostore.

Koliko ploskovne mere se je zazidalo z novimi hišami? Malokatera nova hiša ima zazidane ploskve preko 100 kvadratnih metrov, a mnogo jih je z manjšo ploskvijo. Vsega skupaj se je letos v Ljubljani zazidalo za stanovanjske namene cirka 16.000 kvadratnih metrov zazidane ploskve ter se je potrošilo za vsa zidanja Din 25.000.000.—, ne da bi bili pri tem všteti izdatki za razna obrtna in gospodarska poslopja, za adaptacije, prizidke, kanalizacije itd. Na kvadratni meter zazidane ploskve odpade okroglo Din 1600.—.

Med večje, finančno močnejše stavbne gospodarje moramo šteti samo mestno občino, katera je sama zazidala cirka 5.900 kvadratnih metrov površine, vštevši dve stanovanjski baraki v površini 830 kvadratnih metrov ter je v ta namen brez raznih drugih adaptacijskih stroškov morala staviti na razpolago Din 7.640.000.—; torej skoro eno tretjino vsega letos v stanovanjske namene investiranega kapitala. — Razen mestne občine ni nihče zidal večjega stanovanjskega poslopja ter je izvzemši nekaj izjeme vobče zidal samo takozvani »nižji sloj«. Naravno je, da so v novih hišah v pretežni večini samo mala stanovanja z eno ali dvema sobama. Mnogo med temi pa je le zasilnih, provizoričnih stanovanj, t. j. skoro vsa stanovanja v podzemeljskih prostorih in v podstrešju. Kar se je letos doprineslo za ublaženje stanovanjske krize, je le malo popolnega dela in dober del novih stanovanj ne odgovarja modernim zahtevam zdravstva in higijene. — Zidal je večinoma »mali človek«, ker zanj najbolj primanjkuje stanovanj, je pa tudi najbolj varčen in najbolj hrepeni po svoji lastni trdnjavi, svojem domu. Le malo se je zidalo z lastnimi sredstvi, pač pa največ s stavbnim kreditom. Ker je ta še vedno predrag, bo večina novih hišnih gospodarjev zašla brezdvomno v gospodarske težave, iz katerih se bo skušala kobacati s pritrgovanjem pri hrani, obleki in drugih dnevnih potrebščinah. Posledica tega bo delna telesna oslabelost in pojavi pogostih bolezni.

Vendar hiše in stanovanja so tu. Dosti dobrega se je po njih rodilo. Za hišne gospodarje naj bodo prva pot k njihovem blagostanju in družinski sreči.

Najlepše božično darilo je
Družinska pratika
1927
ki se še dobi.
Oskrbite si jo pravočasno!

Gospodarstvo

REŠITEV VPRAŠANJA ZAŠČITE UPNIKOV IN VLAGATELJEV V AVSTRIJI.

Nedavno smo poročali, da namerava Avstrija urediti kontrolo nad bankami in industrijskimi podjetji po angleškem vzorcu s pomočjo koncesioniranih knjigovodstvenih notarjev takozvanih chartered accountants. Istočasno smo priporačali, da bi se tudi v Jugoslaviji uredila zaščita vlagateljev na sličen način. — Kakor poročajo iz Dunaja, se je tozadevni zakonski predlog že izdelal in predložil parlamentu. Do sedaj je vršila kontrolo nad bankami takozvana bančna komisija, katere poslovanje pa preneha z 31. decembrom t. l. Ta bančna komisija svoji nalogi ni bila kos; uspeh njenega delovanja je bil popolnoma negativen, kar nam dokazujejo številni bančni polomi. Novi zakon uvaja neobvezno kontrolo s strani knjigovodstvenih revizorjev — »konzultorjev« —, ki bodo na željo podjetja revidirali finančno stanje bank in drugih podjetij, pregledali organizacijo obrata, organizirali knjigovodstvo snujočih se podjetij itd. Prisilne revizije niso predvidene, pač pa bi lahko v izjemnih slučajih zahteval revizijo finančni minister pod pretnjo denarne kazni in črtanja kotacije na borzi. Za škodo, nastalo vsled površnega izvrševanja svojih dolžnosti bi bili konzultoriji odgovorni tudi tretjim osebam. Pri podelitvi koncesije se predvideva položitev primerne kavcije, ki se pozneje obratnim razmeram primerno poveča. Dalje predvideva zakon prisilno organizacijo konzultorjev, ki bi vršila displinarno sodstvo in strokovne izpite. Koncesijo naj bi izdajalo finančno ministrstvo na predlog organizacije konzultorjev. Za mesto konzultorja naj bi se zahtevala visokošolska izobrazba, primerna praksa in položitev strogega strokovnega izpita. Poslovne tajnosti bi se strogo varovale posebno z ozirom na predpis in kontrolo javnih dajatev. — Predloženi zakonski načrt je bil s strani javnosti simpatično sprejet, ker daje na eni strani podjetjem dalekosežne prostosti in garancije na drugi strani daje možnosti, da se podjetja in banke moralično prisilijo podvreči se strogi kontroli. S tem pa je vprašanje zaščite upnikov in vlagateljev najugodnejše rešeno.

OŽJI ODBOR DELEGATOV ŽELEZNIŠKE KONFERENCE BO IZDELAL LASTNI NAČRT NOVE ŽELEZNIŠKE MREŽE.

Ožje odbor delegatov železniške konference se je pred 14 dnevi sestal v Belgradu z nalogo, da od šestih konferenci predloženih projektov izbere najboljšega, njemu doda svoje opažke in predloži cel elaborat plenumu železniške konference, ki bi se po prvotnem programu moral sestati 20. t. m. Ožji odbor je od predloženih projektov zavrgel projekte inž. P. Milenkoviča, inž. O. Kuzmanoviča, inž. Gjuriča in končno oficijelni projekt Ravnateljstva za gradnjo novih železnic. Kot najboljša dva projekta je ožji odbor izbral projekt inž. Z. Vaskoviča in projekt Združenja jugoslovanskih inženjerjev. Ker bi pa bilo nepravično ostale projekte popolnoma zavrniti, je ožji odbor sklenil, da izdela svoj projekt bodoče železniške mreže.

Ker to delo zahteva dovolj časa, posebno če se upošteva, da članom ožjega odbora niso znane podrobnosti glede terena in drugih detajlov, se mora računati, da bo delo ožjega odbora trajalo najmanj 1 in pol do 2 meseca.

Upati je, da bodo v tem projektu ožjega odbora v polni meri upoštevane zahteve Slovenije. Od ožjega odbora izbrana projekta inž. Vaskoviča in Združenja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov sta napram zahtevam Slovenije še dokaj pravična. Oba projekta predvidevata zvezo Slovenije z morjem in sicer inž. Vasković zvezo Kočevje—Brod Moravice, Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov pa v splošnem zvezo Kočevja z reško progo. Zadnji projekt, ki je v glavnem izdelan že l. 1922 tudi od inž. Vaskoviča, predlaga poleg zveze Slovenije z morjem tudi proge Št. Janž—Sevnica, Rogatec—Krapina—Golubovac in Varaždin—Koprivnica.

* * *

Zaloga hmelja v Srednji Evropi. Po poročilu srednjeevropskega hmeljskega urada so se zaloge prvovrstnega hmelja v Srednji Evropi zelo skrčile. V posameznih državah znašajo zaloge: v Češkoslovaški 16.000 centov (à 50 kg), v Nemčiji 14.000 centov, na Poljskem 5000 centov, v Elsasu 4000 centov in v Jugoslaviji 3000 centov; skupaj 42.000 centov. Pretežni del tega hmelja se nahaja v rokah trgovcev. Ker so se pivovarne le deloma krile s hmeljem, je pričakovati čvrste tendence na hmeljskem trgu.

Valorizacija bilance Trboveljske premogokopne družbe. Dne 18. t. m. se vrši izredni občni zbor Trboveljske premogokopne družbe, ki bo sklepal o valorizaciji bilance. Kakor se poroča, namerava T. P. D. zvišati delniško glavnico od 50 na 200 milijonov dinarjev in sicer na ta način, da se prenesejo rezerve v znesku 50 milijonov dinarjev na račun glavnice in ravno tako razlika, ki nastane potom valorizacije, v znesku 100 milijonov dinarjev. Nominalna vrednosti delnic se bo povišala od 50 dinarjev na 200 dinarjev. — Kurzna vrednost podjetja znaša po današnjem razmeroma nizkem borznem kurzu preko 300 milijonov dinarjev. S povišanjem delniške glavnice na 200 milijonov dinarjev stopi T. P. D. na prvo mesto med industrijskimi podjetji Jugoslavije.

Gibanje cen v veletrgovini v novembru. V zadnji številki »Privrednega pregleda« je objavljen indeks cen v veletrgovini za mesec november. Celokupni indeks se je v tem mesecu dvignil za 35 točk ali 2.3% od *1494 na 1529*. Pri posameznih skupinah je zabeležiti sledeče spremembe: indeks cen poljedelskih proizvodov se je dvignil za skoro 5% na 1471; tudi cene živine in živinskih proizvodov so se dvignile za 5% (indeks 1612), cene sadja in sadnih proizvodov pa za 6% (indeks 1233); gradbeni materijal se je podražil za 0.6% (indeks 1895), industrijski proizvodi pa za 0.3% (indeks 1682) med tem ko je indeks kolonijalnega blaga padel za 2% na 1283. — V avgustu je indeks cen dosegel najnižjo točko (1443), od tedaj pa je zabeležiti stalno naraščanje indeksa, ki se je od avgusta dvignil za 86 točk ali 6%.

Poštno-carinska služba. Višji kontrolor v ministrstvu Zaviša J. Radović je spisal knjigo »Poštansko-carinska služba«, ki je namenjena v prvi vrsti poštnemu osobju, zlasti pa začetnikom. Pisana pa je knjiga tudi za poslovni svet, ki ima zaradi svojih pošiljk iz inozemstva zveze s pošto. Trgovci bodo v knjigi dobili navodila, kako naj postopajo, kadar niso zadovoljni s carinjenjem. — Knjiga se tiska na finem papirju in bo veljala za tiste, ki jo naprej naroče 10 dinarjev. Zbiralci naročnikov dobe vsako deseto knjigo zastonj ali pa 10 odstotkov kot nagrado. Knjigarji imajo običajen popust. — Naročnino z izkazi naročnikov je treba poslati na naslov: Zaviša J. Radović, višji kontrolor v ministrstvu pošte in telegrafa v Belgradu.

Začasna stabilizacija francoskega franka. Izjava Poincaréja, da namerava začasno stabilizirati kurz francoskega franka na dosedanji višini je povzročila, da je na meh prenehala vsaka spekulacija s francoskim frankom. Deviza Pariz se v Curihu drži pa višini 20.80. Poincaré je bil vsled težkih poslednic, ki so se pojavile v francoskem gospodarstvu, primoran ustaviti nadaljnje dviganje franka. Vsled krize so posebno težko prizadete tekstilna, kovinska in montanska industrija, ki je že odpustila veliko število delavcev. V splošnem se smatra, da bo stabilizacija postala definitivna, ker z ozirom na rastoče težkoče v francoskem gospodarstvu ni misliti na nadaljevanje deflacijske politike. Francoski frank se je od svojega najnižjega stanja itak že dvignil za 110 odstotkov.

Zmanjšana aktivnost zunanje trgovine Združenih držav sev. Amerike. V enajstih mesecih t. l. so Združene države uvozile za 4075 milijonov dol. (napram 3880 mil. dol. v istem razdobju l. 1925), izvozile pa so za 4344 mil. dol. (1925. l. 4441). Uvoz se je torej znatno povečal med tem ko je izvoz padel. Napram istem razdobju lanskega leta je aktivnost padla od 611 mil. dol. na 269 mil. dol. Ta razvoj je ugoden za Evropo, ki je primorana izvažati v Ameriko, če hoče plačati obresti in amortizacijo svojih dolgov v Ameriki.

Znižanje diskonta v Franciji. Banque de France je znižala diskont od 7.5% na 6.5%. S tem ukrepom se namerava zmanjšati neugodne posledice, ki so se pojavile vsled dviga francoskega franka.

Vprašanje komercializacije češkoslovaških železnic. Neka inozemska finančna skupina je nedavno stavila češkoslovaški vladi predlog glede zakupa češkoslovaških državnih železnic. Gospodarski krogi se temu predlogu protivijo in predlagajo, da se državne železnice spremenijo v privatno delniško družbo z delniško glavnico 20 milijard čeških kron. Večina delnic naj bi pripadala državi, privatni kapital pa naj bi bil udeležen z 9 milijardami. Če bi na ta način prešla uprava železnic v privatne roke, bi bilo mogoče potom racijonalizacije obrata izvesti znatno zmanjšanje stroškov. V ilustracijo možnosti racijonalizacije se navaja dejstvo, da prevozi Ford na svojih železnicah letno 10 milijonov ton z 2300 nastavljenci, med tem ko prevozijo češkoslovaške železnice pri 80 krat večjem številu personala (180.000) le 70 milijonov ton, torej 7 krat toliko kot Ford na svojih železnicah.

Bevert & Schudel, Haarlem
(Holandija)
najfinejši Creme likerji
(Curaçao, triplé sec, Sherry-Brandy, Orange, Bonnekamp, Cacao Shöna itd., itd.,) so najbolj priporočljivi.

Borza

Dne 21. decembra 1926.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.48—13.51 (13.48—13.51), Italija 255.19—258.19 (252.80—254.80), London 274.83—275.63 (274.85—275.65), Newyork 56.55 do 56.75 (56.564——56.764), Pariz 227.36—229.36 (226.50—228.50), Praga 167.70—168.50 (167.80 do 168.60), Dunaj 7.985—8.015 (7.985—8.015). Amsterdam 22.69—22.75.

Curih. Belgrad 9.125 (9.13 bl.), Budimpešta 72.50 (72.50), Berlin 123.075 (123.05), Italija 23.45 (23.20), London 25.08875 (25.09), Newyork 517.125 (517.125), Pariz 20.91 (20.75), Praga 15.325 (15.34), Dunaj 73.05 (73), Bukarešt 2.70— (2.65), Varšava 57.50 (57), Amsterdam 206.90 (206.90), Bruselj 71.90 (71.95), Stockholm 138.25 (138.25), Oslo 130.25 (130.50), Kopenhagen 137.75 (137.75).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.4625—12.5025, Kodanj 188.10—189.70, London 34.2875—34.3875, Milan 32.05—32.15, Newyork 706.55—708.05, Paris 28.68—28.78, Varšava 78.23—78.73. — Valute: dolarji 704.70—708.70, francoski frank 28.82 do 28.98, lira 31.92—32.08, dinar 12.43—12.49, češkoslovaška krona 20.9075—21.0275.

Praga. Devize: Lira 152.80, Zagreb 59.30 Pariz 136.40, London 163.125, Newyork 33.615.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. invest. posojilo 80—82, vojna odškodnina 343 den., zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 195—198, Ljublj. kreditna 145 den., Merkantilna 95—95, zaklj. 95, Prašteđiona 890 den., Kred. zavod 170—180, Strojne 90 den., Trbovlje 338 den., Vevče 115 den., Stavbna 55—65, Šečer 104 den.

Zagreb. 7 odstot. invest. posoj 81—83, vojna odškodnina 346—346.50, Hrvatska 100—101, Kred 102—105, Hipobanka 58 den. Jugobanka 97—98, Prašteđiona 890—897.50, Ljublj. kreditna 145 den., Šečerana 405—420, Gutmann 250 bl., Slavex 114 bl., Slavonija 32—33, Trbovlje 320—337, Vevče 115 den.

Dunaj. Don.-savska-jadr. 783.000, Živno 767 tisoč, Alpine 385.500, Greinitz 61.000, Kranjska industrijska 450.000, Trbovlje 420.000, Hrv. esk. 120.000, Levkam 123.000, Hip. banka [illegible].000, Munevs 1,156.000 Slavonija 39.000.

BLAGO.

Ljubljana. Kostanjev les za tanin, 15 odstot. okroglic, 30 cm naprej klano, fco vagon naklad. postaja, neobeljeno, 21 den., obeljeno 23 den. Drva bukova, suha, zdrava meterska, fco vag. meja 24 den. Jelovi hlodi, suhi, zdravi od 25 cm prem. napr., fco vag. nakl. posta. 220 bl. Trami merkantilni, od 29-24 in 21,26, od 5—10 m, fco vag. meja, 1 vag., 290—290, zaklj. 290. Javorjevi hlodi, slavonski (bel javor), od 35 cm prem. naprej, Ia, fco vag. meja, 2 vag., 1470—1470, zaklj. 1470. Hrastovi železniški pragovi, tesani na živ rob: 2.70 m dolž., 14×20, fco vag. meja, 2 vag., 66—70, zaklj. 67.

Žito in poljski pridelki: pšenica, 75/76, fco vag. nakl. postaja 295 (blago); koruza umetno sušena, fco vag. nakl. post. 155 (bl.); koruza nova, času primerno suha, fco vag. nakl post. 140 (bl.); koruza nova, času primerno suha, za januar, fco vag. nakl. post. 150 (bl); ajda prekmurska, fco vag. nakl. post. 335 (bl.); rž, 71/72, 2%, fco vag. nakl. post. 225 (bl.); ječmen krmilni, 62/63, fco vag. nakladalna post. 170 (bl.); ječmen krmilni, 63/64, fco vag. nakl. post. 180 (bl); ječmen letni, 65/66, fco vag. nakl. post. 192.50; oves, fco vag. nakl. post. 160 (bl.); otrobi drobni, fco vag. nakl. post. 125 (bl.); fižol beli, 3—4%, fco vag. nakl. post. 175 (bl.); fižol rmeni, 3—4%, fco vag. nakl. post 175 (bl.).

SRAJCE ZA GOSPODE
bele, cefir, mako; angleški trikolin, spalne srajce, spodnje hlače, trikot perilo, krasno izbiro kravat, nogavic, rokavic, šalov in drugih modnih predmetov nudi najceneje
F. in J. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 29.

Sport

Zimsko-sportno predavanje se vrši danes, v sredo ob 8 zvečer v Mestnem domu. Vabimo vse ki se zanimajo za smučarstvo, zimsko turistiko in zimske krasote naših alp, kajti nad 80 skioptičnih slik vam bo pokazalo vso krasoto naših alp v zimi. Posebno opozarjamo smučarje in smučarke, ki nameravajo letos pričeti, da pridejo h predavanju. Vstopnina je 5 Din za odrasle, 3 Din za mladino. Predavanje bo trajalo prilično poldrugo uro.

SPORTNE NOVICE.

V nogometu zanimajo najbolj dogodki na Dunaju in na Angleškem. Dunaj: BAC — Hakoah 1:1, Admira — Sportklub 3:0, Slovan — WAC 3:2. Sedaj ima BAC 18 točk, Admira 17, Rapid 15, Simmering 14, FAC in Hakoah 13, Viena in Austria 12 Wacker 11, Slovan 7, Sportklub 6, WAC in Rudolfshügel 4. Austria gre na Špansko, Rapid je na potu v Egipt, Vienna bo menda tudi nekam šla. — Na Španskem so v Vigo Španci ponovili svojo zmago nad Madjari, 2:4. — Velikansko je bilo razburjenje vsled zmage MT 1860 nad 1 FC Nürberg 1:0, še večje morda DFC Praga — Union Žižkov 10:0. — Sturm — Maribor 4:1, Vienna — Gradjanski 1:5. — Dan po novem letu bo v Lüttichu (Liege) boj med reprezentancama Belgije in Češkoslovaške. — Na Angleškem se je Burnley spet zrinil naprej in ima sedaj skupaj s Sunderlandom 27 točk, Hudersfield jih ima 25, New Castle 23, Bolton Wanderers 23, Tottenham 23. — Škotski amateri so brez težave premagali angleške amatere 4:1.

Maori so dosegli v boju z drugim pirenejskim moštvom 11 točk, nasprotniki 6.

Brugnon je v Lyonu premagal **Cocheta.**

Hockeyska tekma med Angleži in Belgijci v Bruslju se je končala z rekordno zmago Angležev 10:0.

Dunajski drsalci so v Berlinu premagali nemško narodno moštvo 7:0, dunajski igravci namiznega tenisa pa Ogre 7:2, tudi v Berlinu.

Skok ob palici so hoteli vzeti iz lahkoatletskih vaj in ga uvrstiti v telovadbo. Pa ni šlo, in ostane v lahki atletiki. Te dni je dosegel Hoff svoj skok čez 4 m, pa je imel samo 12 m zaleta.

Na Dunaju je dvignil atlet Schielberg par kilogramov več kot Strassberger in Reinfrank prav tako nekaj več kot Haas. Dobro nam znani Haas to pot ni bil v formi; njegov obojeročni sunek 120 kg je daleč za njegovim svetovnim rekordom 133.7 kg.

Na Poljskem so otvorili prvo hallo, zaprto sportno igrišče.

DEŽELA SPORTA

Uruguay je to. Vborbi za deveto južnoameriško prvenstvo so zmagali Urugvajci; napravili so 17 goalov, njih nasprotniki 2. To prvenstvo cenijo tam doli bolj kot olimpijado; tri tedne poprej so bile v Uruguayu že vse prvorazredne tekme prepovedane in se igrajo naprej šele sedaj po boju za prvenstvo. Nasprotniki Uruguaycev so bili Argentinci, Bolivijci, Paraguayci in Chileni. Oba njih gaola sta prišla iz enajstmetrovke. Rezultati: Proti Chile 3:1, Boliviji 6:0, Paraguayu 6:1, Argentini 2:0. Ko je prišlo poročilo o zadnjem boju ter o končni zmagi v glavno uruguaysko mesto Montevideo, je ves promet zastal za eno minuto, in gologlavi so slavili domačini zmago svojega moštva. To je pa res dežela sporta!

KOLESARSTVO NA ALIMPIADI.

Kolesarske tekme na olimpiadi 1928 bodo štirje: na 1000 m, na 50 km, na 2000 m v parih, moštveno zasledovalno dirkanje, kjer startajo 4 kolesarji in dva namestnika. Za cestno dirkanje bodo izbrali 150 ali 200 km dolgo progo, ocenili bodo najboljše tri kolesarji vsake dežele udeležnice.

BOB IN SANKANJE NA OLIMPIADI.

Avstrijci so vprašali tajništvo Mednarodnega olimpijskega odbora glede sprejema boba in sank v programu olimpijskih iger 1928. Odgovorilo je: »Vaš predlog smo predložili predsednjku odbora, grofu Baillet-Latour. Sankanje ne bo na programu zimske olimpiade v St. Moritzu, ker ga olimpijski kongres v Pragi, maj 1925, ni sprejel v seznam. Sportne panoge, ki jih ne goji vsaj šest držav, ne pridejo med olimpijske igre.«

TENIS.

Zanimanje za tenis je v zadnjem času prav splošno. Imena Koželuh, Tilden, Najuch, Suzana, Burke, Lacoste, Borotra, Cochet itd. so bila pred par leti malokomu znana, danes jih pozna vsak sportnik. Neki francoski list vpraša: Koliko setov (nastopov) zmore igravec. Danes velja pri velikih mednarodnih turnirjih pravilo, da naj igravec ne igra na dan več kot 1 single in 1 double po 5 setov. Včasih ni bilo tako. Stari igravci so poleg prvenstvenih tekem na turnirjih igrali tudi v handicapu (»so dali toliko in toliko točk naprej«). Znani Decugis je zmagal včasih v enem dnevu v boju mož z možem (single), v boju parov (double) in v mešanem double (dama in gospod proti dami in gospodu). A to še ni bilo vse; igral je še naprej in je dal nasprotniku 40 točk naprej! V mešanem double je napravil isto Laurentz; Avstralec, Wilding je pa s 70letnim lordom Balfourjem kot partnerjem dal nasprotnikoma 30 točk naprej. Teh časov ni več! Prvaki ne dajejo več handicapov in igrajo brez njih. Najbolj razsipa še z mečjo Borotra. Vemo že to in smo priobčili o njem poseben članek. Lani je prebil 200 noči na potovanju in je vseeno kar naprej igral.

Knjige in revije

Ing. Gvidon Gulič, Parni stroj in parna turbina. V Ljubljani 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena v celo platno vezani knjigi 80 Din. »Parni stroj« je znanstvena, vendar ne pretežko pisana in pri tem eminentno praktična knjiga. Rabil jo bo učenec srednje tehnične šole, rabil vsak kurjač in strojnik, ki bo delal svoj strokovni izpit, rabil tudi gimnazijec in realec, ki se bo zanimal za stroj, mimo katerega gre v tej ali oni obliki vsak dan po parkrat, pa ne ve, kaj in kako je z ustrojstvom tega železnega kolosa. Kdor ve, kaj se pravi ustvarjati novo imenoslovje, tisti bo znal prav cenili naporno delo Guličevo, ki je v vseh tehniških detajlih moral iskati pravega in prikladnega slovenskega izraza. In ta nova nomenklatura je izredno posrečena; tu najdeš izraze, ki te naravnost presenetijo in ki so znatno obogatili naš materin jezik. Od strani 117—122 je pridejan slovarček, ki ima pri vseh tozadevnih slovenskih izrazih nemško tehnično besedo. Knjigo krasi 165 slik in skic, ki s svojo preciznostjo in jasnostjo olajšajo študij vsakomur. Ti konstruktivni detajli in municiozni načrti so nazorni nauk parnega stroja. Knjiga obravnava I. Betove parne stroje na 80 straneh in v 8 poglavjih in II. Parne turbine na 13 straneh. Zelo praktičen je dodatek »seznam važnejših delovnih strojev«. Posamezna poglavja so pisana točno, toda niso preobložena s pretežkimi izvajanji. Iz vsake besede diha globoko strokovno znanje in veščo roko praktičnega strokovnjaka zaslediš na vsaki strani. Slovenščina je prav lepa in jezik ni suhoparen, temveč podaja živo svojo snov. Poglavje o »ventilovih krmilih« ali pa ono o »kondenzaciji« so mojstrsko delo, ki mu ga zlepa ne najdemo para. Založništvo Jugoslovanske knjigarne je pokazalo s to knjigo, da ima globok smisel tudi za znanstvene, splošno kulturo pospešujoče knjige, ne meneč se za materijelen uspeh knjigotrški, samo da vrši svojo kulturno misijo. Dobi se tudi knjiga istega pisatelja »Parni kotel«. Učna knjiga za kurjače, posestnike parnik kotlov in delovodje. Cena vezani knjigi 80 Din, ki je izšla že pred leti.

Poizvedovanja

Zgubil se je paket z nezgotovljeno sivo obleko od Štepanje vasi do Fužin. Prosim, kdor ga je našel, naj ga takoj izroči proti nagradi orožnikom v Štepanji vasi.

Revna ženska je izgubila volnen telovnik in volno in sicer na trgu pri jajcih. Kdor je našel, se naproša, da prinese v trgovino Dolinar, pek pred Škofijo.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Novosti:

Fiedler E., Der neue Mensch. Worte an junge Männer. 134 str. vez. 58 Din.

Haggeney K. S. J., Der Völkerapostel. Erwägungen und Anregungen für Priester. 582 str., vez. 118 Din.

Hardt F. P., Vorträge über die Presse. 160 str., nevez. 44.50 Din.

Knor J. B., Das gute Buch. Sieben Predigten zur Einführung guter Literatur. 85 str., nevez. 31.50 Din.

Linhardt R., Feurige Wolke. Kanzelvorträge. Weihnachten-Ostern. 178 str., vez 70.50 Din.

Lippert, Die Weltanschauung des Katholizismus. 113 str., vez. 98.50 Din.

Predigten und Zeremonien bei Glocken und Orgelweihen. Von verschiedenen Verfassern. 76 str., nevez. 46.50 Din.

Schlegel L. P., Eine Sonnenblume. Leben und Wirken der Mutter Maria von der Passion. 876 str., vez. 102 Din.

Spirago F., Katholische Volks-Predigten zum Gebrauche für Seelsorger und Katecheten. 455 str., nevez. 67.50 Din.

Weiler H., Wegweiser zum christlichen Leben. Vorträge an die weibliche Jugend. 136 str., vez. 50.50 Din.

Radi olajšanja inventure in bilance prodajam po zelo znižanih cenah vsakovrstne

suhe deske in trame

za mizarstvo in stavbe. — FRAN ŠUŠTAR, lesna industrija in trgovina — Ljubljana, Dolenjska cesta št. 12.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani dne 21. decembra 1926. Višina barometra 308·8 m

Opazovanja kraj	čas	Barometer	Toplota v C°	Relativna vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin ob opazovanju	Vrsta padavin v marcu	Najvišja temp.	Najnižja temp.
Ljubljana (dvorec)	7	757·5	-3·8	99	NE 1	10	megla		-1·8	-4·6
	8	757·7	-3·8	96	NNE 0·5	10	megla			
	14	756·8	-2·4	95	NE 0·5	10	megla			
	21	759·1	-4·2	99	mirno	10	megla			
Maribor		756·7	-2·0	85	NW 7	2			4	-2
Zagreb		756·3	-1·0	95	ESE 1·5	9	megla			-1
Belgrad	8	757·7	-3·0	91	mirno	4			2	-4
Sarajevo		758·7	-8·0	83	WSW 1·5	10			0	-10
Skoplje		756·2	1·0	72	W 3	10			7	0
Dubrovnik		753·7	3·0	39	N 1·5	0	morje lahko		9	2
Split		754·9	4·0	56	ESE 7	8			7	3
Praga	7	758·7	2·0	—	W 9	7		0·2	3	1

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Dunajska vremenska napoved za sredo, dne 22. decembra: V pretežni meri oblačno, sneg, mraz, severni vetrovi.

Povpr. barom. nižji ko včeraj za mm 4.7.

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

črtalnica in tvornica poslovnih knjig v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6, II

priporoča

svojo stalno veliko zalogo mnogovrstnih salda-konti, štrac, journalov i. t. d. lastnega izdelka.

Vstopnice za razne prireditve, blagajniške bloke i. t. d.

Škofova klet

toči pristna dalmatinska vina po najnižjih cenah. Čez ulico 1 Din ceneje. — Vsak petek sveže MORSKE RIBE. — Polenovka alla marinaia.

Za čimprejšnji nastop se išče izprašan vseskozi zanesljiv in energičen

STAVBNI MOJSTER

jugoslovanski državljan, za veliko tovarno v Sloveniji. Prosilci za to mesto morajo imeti bogate izkušnje za izvršitev stanovanjskih, tovarniških, kurilnih in vodnih stavb, ter se prosijo, da svoje ponudbe z navedbo referenc, študij, prepisi spričeval, zahtevkom plače, družinskih razmer itd. pošljejo pod „Trajno mesto tovarniškega stavbnega mojstra" na Aloma Company, Ljubljana.

Kdor hoče imeti za praznike dobro in lepo

obutev

in jo dobiti kar najceneje — ta mora k

„DOKO"

čevlje kupiti! — Trgovina »DOKO«, Ljubljana, Prešernova ulica 9, dvorišče.

KUPIMO HRASTOVE HLODE

Ponudbe z navedbo cene in množine na

SLOGRAD

Spodnja Šiška

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujemi in krediti vsake vrste, escompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.

Brzojavke: Kredit Ljubljana

Tel. 40, 457, 548, 805, 806

6ir H. Rider Haggard: 71

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

»Tako izpremenjen,« je zašepetala; »ali je mogoče, da je isti? Thomas, ali si res ti in se vračaš v resnici od mrtvih k meni, ali je to samo privid?« In postava je počasi in dvomeče iztegnila roke, kakor da bi me hotela objeti.

Tedaj sem se zbudil. Zbudil sem se in glej! pred menoj je stala krasna ženska, belo oblečena, na katero je svetil mesec prav kakor v sanjah, in njene roke so bile ljubeče iztegnjene proti meni.

»Jaz sem, predraga, in nobena prikazen,« sem vzkliknil, planil iz postelje in jo pritisnil na prsi, da bi jo poljubil. Preden pa so se moje ustnice dotaknile njenih, sem spoznal svojo zmoto; ženska, katero sem objel, ni bila moja zaročenka Lilija Bozard, marveč kneginja Otomi, ki so ji rekli moja žena. Tedaj sem se zavedel, da so bile to najbolj žalostne in najbolj bridke moje sanje, ki so mi bile poslane v zasmeh, kajti vsa grozna resnica je mahoma objela mojo dušo. Izpustil sem kneginjo, se zgrudil nazaj na posteljo in na ves glas zastokal; v trenutku pa, ko sem se zgrudil, sem videl, kako ji je rdečica zalila čelo in prsa. Ta ženska me je v resnici ljubila in zavoljo tega so bile moje besede in moje dejanje žalitev za njo, ki je lahko uganila, kaj mi jih je izvabilo. Vseeno je govorila jako prijazno.

»Oprosti mi, Tjule, prišla sem te samo čuvat, ne zbudit. Prišla sem tudi zavoljo tega, da bi te pred dnevom samega videla, v nadi, da bi ti bila na uslugo ali vsaj v tolažbo, kajti konec se bliža. Povej mi pa, ali me nisi v sanjah zamenjal z neko drugo žensko, ki ti je dražja od mene in je lepša in katero si hotel objeti?«

»Sanjal sem, da si ti moja zaročenka, ki jo ljubim, in ki živi daleč za morjem,« sem odgovoril ves v žalosti. »Toda dovolj o ljubezni in takih rečeh. Kaj imam opraviti z njimi jaz, ki odhajam v temo?«

»Resnično, ne morem povedati, Tjule; slišala pa sem modre može, ki so rekli, ako se ljubezen najde vsepovsod, se najde tudi v temini smrti, ki je v resnici svetla. Ne žaluj, kajti ako je kaj resnice v veri, o kateri si mi pripovedoval, ali v naši veri, boš z očmi duha videl svojo drago, preden solnce zaide, ali na tem svetu ali na onem, in jaz želim, da bi jo našel zvesto. Povej mi pa, kako močno te ljubi? Ali bi se tudi ona vlegla poleg tebe na posteljo žrtvovanja, kar sem upala, da storim, ako bi bilo med nama drugače, Tjule?«

»Ne,« sem odgovoril, »pri nas nimajo ženske navade, da bi usmrtile same sebe, če jim je mož slučajno umrl.«

»Nemara mislijo, da je bolje živeti in se vnovič poročiti,« je odgovorila Otomi na videz jako mirno, toda videl sem v mesečini, kako so se ji oči iskrile in prsa dvigala.

»Dovolj je tega nespametnega govorjenja,« sem rekel. »Poslušaj, Otomi; ako bi me v resnici rada imela, bi me bila gotovo rešila te strašne usode ali vsaj pregovorila Guatemoka, da bi me rešil. Hči si cesarja Montezume; ali res ne bi bila tekom vseh teh dolgih mesecev mogla doseči, da bi bil izdal cesarski ukaz, da morajo meni prizanesti?«

»Ali v resnici misliš, da sem tako slaba prijateljica, Tjule?« je odgovorila razvneto. »Vedi pa, da sem vse te mesece podnevi in ponoči delovala in skušala najti sredstvo, da bi te rešila. Preden je moj oče, cesar Montezuma, prišel v ujetništvo, sem ga venomer prosila in nadlegovala, tako da mi je naposled prepovedal priti mu pred oči. Skušala sem podkupiti duhovne, snovala načrte za beg, veš, in tudi Guatemok je pomagal, kajti ima te zelo rad. Da bi ne bili prišli ti prokleti Tjuli in da ne bi v mestu zbirali vojakov, bi te bila gotovo rešila, kajti ženska glava je iznajdljiva in zna najti pot, kjer se drugim zdi nemogoče. Toda ta vojska je izpremenila vse; še to naj ti povem, da so možaki, ki vedežujejo iz zvezd in prerokujejo iz src žrtvovanih, oznanili prerokovanje, ki je zapečatilo tvojo usodo. Prerokovali so namreč, ako bo tvoja kri prelita in ako se bo jutri opoldne na oltarju boga Tezkatlipoka žrtvovalo tvoje srce, da bo naše ljudstvo zmagalo nad Tjuli in jih popolnoma uničilo. Izjavili so tudi, da moraš umreti ne v templju orožja onstran jezera, kakor so se ta žrtvovanja po starodavnem običaju vsako leto vršila, temveč na veliki piramidi pred glavno soho boga. To so razglasili po vsej deželi; tisoči duhovnov molijo sedaj, da bi bilo žrtvovanje srečno, in nad žrtvenikom so obesili zlat obroč tako, da mora solnčni žarek natančno v trenutku poldneva zadeti na sredino tvojih prsi. Že tedne te stražijo in prežijo na te kakor preži jaguar na svoj plen, ker so se bali, da ne bi pobegnil h Tjulom; tudi nas, tvoje žene, so skrbno stražili. V tem trenutku stoji trojen obroč straže okoli palače in duhovniki so razpostavljeni pred tvojimi vratmi in pod okni. Sedaj sodi, Tjule, ali je količkaj mogoče pobegniti.«

Priporočamo LJUDSKO KNJIŽNICO (Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani): 19 zv. J. O. Curwood. Kazan, volčji pes. Kanadski roman. 18 Din, vezan 30 Din. — 20 zv. Ed. About. Kralj gora. 18 Din, vezan 30 Din. — 21 zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez. 40 Din. — 22. zv. Otroka kapitana Granta. Popotovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez. 58 Din.

Učenka za fotograf. obrt se sprejme. - Foto atelje IVAN POGAČNIK - Ljubljana.

Išče se mesto za **elektromonterja** ter mesto za **tehničnega risarja**
Ponudbe na: »Organizacija«, Ljubljana, Lepi pot štev. 12. 8788

Prvovrstna moč
išče mesta kavarniške blagajničarke — event. sprejme tudi mesto blagajničarke v boljši trgovini. Ponudbe na podruž. upravo »Slovenca« v Celju, hotel »Beli vol«

NOČNI ČUVAJ
doslužen orožnik ali policijski stražnik, dobi službo s takojšnjim nastopom. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Nočni čuvaj« št. 8750.

IŠČE SE za manjšo družino mlajša, dobra
KUHARICA
z dobrimi priporočili. — Nastop takoj. Fotografijo poslati na HERZL, Kralja Petra 57 a, BEOGRAD.

KREPAK DEČKO
s primerno šolsko izobr., se sprejme v večjo trgovino z mešanim blagom na deželi. Ponudbe na upravo pod štev. 8756.

ZIMSKA JABOLKA
od 30 kg naprej, franko Loče, brutto za netto, kg 2.50 Din, razpošilja D. RIBIZEL Sv. Jerej, pošta Loče. 8764

Inserirajte V ‚Slovencu'!

ODDAM SOBO
za 2 gospoda, elektr. luč. Naslov v upravi: št. 8705.

PLANINCI!
Kocbek, »SAVINJSKE ALPE«, okusno vezano, 125 Din, je najlepši dar! Knjigarna GORIČAR in LESKOVŠEK — CELJE.

Radi pomanjkanja prostora PRODAM poceni: veliko ogledalo, umivalna omarica, košara za rože, nočna omarica, svete podobe, stelaža za knjige. Vpraša se: FLORIAN v MARIBORU — Tkalska ulica št. 6. 8784

OGLEJTE SI!
baržunaste in filz-klobuke od 80.— Din naprej samo v modnem salonu STUCHLY - MAŠKE, Židovska ulica 3. 8590

NAPRODAJ
kompl. RADIO-sprejemna naprava z megafonom, baterijami, anteno, telefoni, za Din 3500.— Naslov v upravništvu »Slovenca« pod štev. 8776.

Lepa, krasno opremljena
SOBA se odda
solidnemu gospodu, najraje trgov. potniku. — Poizve se ob nedeljah in praznikih dopoldne, Einspielerjeva ul. 15. 8770

Kupim GLASOVIR
— Ponudbe na naslov: Dobrajc, Maribor, Frančiškanska ul. 21. 8783

Snežne čevlje
sprejema v popravilo tvrdka TREBAR, Sv. Petra cesta 6 — Ljubljana.

KUPIM
BUKOVA DRVA
zdrava in popolnoma suha — proti takojšnjemu plačilu. — Ponudbe na: FRANJO KALAN, trgovec, CELJE. 8700

Zlato
SREBRNE KRONE
kupuje F. ČUDEN, Ljubljana, Prešernova ulica 1.

Knjiga je najlepši dar! - Šorli Iv., »Golobovi«, novela, vez. 40 Din. - Remec Al., »Iz moje Domovine«, vezano 24 Din. Knjigarna GORIČAR in LESKOVŠEK — CELJE. 8714

Otomane
divane, garniture, postelje, mreže, železne zložljive postelje, otroške postelje, modroce in tapetniške izdelke nudi
RUDOLF RADOVAN
tapetnik, Krekov trg 7, poleg Mestnega doma. — ŽIMA, VOLNA in MORSKA TRAVA vedno v zalogi.

Štampilje
S. PETAN, Maribor. Nasproti glav. kolodvora.

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Cerne, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica štev. 3

V občini Dobrova pri Ljubljani se odda z novim letom
GOSTILNA
na jako dobrem in prometnem kraju v najem, pod ugodnimi pogoji. — Najemnik bo moral posedovati osebno pravico. - Naslov v upravi lista pod številko 8734.

LJUBITELJEM PTIČEVI
Razpošiljam krmo za ptice. Pravilno zmes! Zajamčeno zdravo in suho. Paketirana od 5kg dalje.
JOS. GAGEL, trgovina s semenom Ljubljana, Sv. Petra cesta 7.

Brinje
lepo, vsakovrstno, nudi najceneje tvrdka
I. KNEZ — LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 3.

Klobuke in čepice
za gospode in dečke,
copate za gospodinje,
v najboljšem blagu in po najnižjih cenah dobite le v staroznani trgovini
Jos. Pok nasl. A. Jamnik
v Ljubljani, na Starem trgu št. 14.

F. Wertheim & Comp.
Kassen- und Aufzugsfabrik Aktiengesellschaft
Wien, IV/2., Mommsengasse 6
dobavlja:
blagajne jekleno-oklepne, za vzidavanje, varnostne ključavnice, domače hranilke
dvigala za osebe, tovore, jedila in akte, dvigala za bolnike, paternoster-dvigala za opeko, preizkušanje in popravila dvigal
Za dvigala:
Glavno zastopstvo za Slovenijo in Hrvatsko:
Direktor Ing. R. Roesser, Ljubljana, Gledališka ul. 4/III.
Za stalno montažo in revizije:
Nadmonter Vilim Trager, Zagreb, Gundulićeva ul. 23.
Generalno zastopstvo za Bosno:
„Montania", Tehničko Komercijalno Poduzeće, Sarajevo, Kralja Petra ul. 9.

ZALOGA TAPETNIŠKIH IZDELKOV IN POTREBŠČIN
RUDOLF SEVER
V LJUBLJANI
NAZNANJA
DA JE PRESELIL SVOJO ZALOGO IN DELAVNICO
V LASTNE PROSTORE
NA MARIJIN TRG 2
NASPROTI FRANČIŠKANSKE CERKVE

Najboljši šivalni in pletilni stroj
Primerno darilo za Božič in Novo leto!

je edino le GRITZNER in ADLER za dom, obrt in industrijo v vseh opremah.
Istotam švicarski pletilni stroj DUBIED

Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija. Nizke cene tudi na obroke.
Josip Peteline,
LJUBLJANA blizu Prešernovega spom.

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem s 15. decembrom prevzel izvrševanje SLAŠČIČARSKE OBRTI od g. ALOJZIJA DEŽMANA v Ljubljani — Gosposka ulica št. 4.

Obrt bom vodil sam osebno ter izdeloval vsa v to stroko spadajoča dela, da bom zamogel postreči s prvovrstnimi izdelki v popolno zadovoljstvo svojih odjemalcev.

V dokaz svoje sposobnosti in kvalifikacije naj služi dejstvo, da sem bil več let vodja te stroke v hotelu »Union« v Ljubljani, kjer se je občinstvo lahko prepričalo o mojih zmožnostih.

Priporočujoč se, beležim z odlič. spoštovanjem

Alojzij Galle
Ljubljana, Gosposka ul. 4.

✝

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom in prijateljem, da se je naš srčno ljubljeni sinko in bratec

VILČEK
učenec 5. razreda

v nežni dobi 11 let preselil med nebeške krilatce. — Pogreb nepozabnega nam sinčka bo v četrtek, dne 23. decembra t. l. ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 22. decembra 1926.

Globoko žalujoča rodbina GRIL.

KNJIGE ZA BOŽIČ IN NOVO LETO!

Naslov knjig	Broširano Din	Vezano Din
About-Hafner, *Kralj gora.* Povest.	18·—	30·—
De Amicis, *Furij.* Novela.	1[illegible]·—	
Aškerc, *Balade in romance.*	10·—	20·—
Baar, *Zadnja pravda.* Roman.	16·—	26·—
Badjura, *Na Triglav v kraljestvo Zlatorogovo.* Kažipot.		20·—
Badjura, *Poho je.* Praktičen vodnik po Podravju.		4[illegible]·—
Badjura, *Smučar.*		30·—
Badjura, *Vodič kroz Jugolovanske alpe.* I. del: *Slovenija.* (Eleg. vezano Din 120.—)		100·—
Baudelaire-Karlin, *Pesmi v prozi.* (Eleganino vezano Din 36.—)	15·—	20·—
Baumbach-Funtek, *Zlato og.* Planinska pravljica. (Elegantno vezano Din 24.—)	10·—	12·—
Beg Ante, *Naše gobe.* Navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob.		10·—
Bonsels-Levstik, *Prigode čebelice Maje.* (Elegantno vezano Din 34.—)	16·—	20·—
Boris Miran, *Strunam slovo.* Poezije.	6·—	10·—
Burnett-Pribil, *Mali lord.* Roman.	20·—	30·—
Brezovnik A., *Zbirka najboljših slovenskih kratkočasnic iz vseh stanov.*	15·—	2[illegible]·—
Cankar Ivan, *Moje življenje.*	16·—	20·—
Cankar Ivan, *Mimo življenja.*	10·—	15·—
Curwood, *Kazan, volčji pes.* Povest.	18·—	30·—
De Foe-Levstik, *Robinson Crusoe.* Povest.	28·—	32·—
Del Cott, *Dva salonska plesa: Četvorka in Beseda*	3·—	
Dolenc dr. Metod, *Današnji položaj kaznenopravnog zakonodajstva kraljevine SHS.*	4·—	
Dostojevski, *Bele noči. — Mali junak.* Roman.	10·—	16·—
Dostojevski-Levstik, *Zločin in kazen.* Roman v dveh delih z epilogom. (Oba dela elegantno vezana Din 92.—)	40·—	60·—
Doyle-Mihajlović, *Zgodbe napoleonovega huzarja.* (Elegantno vezano Din 48.—)	25·—	32·50
Erjavec, *Slovenci.* Zemljepisni, politični, zgodovinski, kulturni, gospodarski in socijalni pregled.		40·—
Erjavec, *Izbrani spisi.* I. zvezek. Povesti.		16·—
Euripides-Bradač, *Medeja.* Tragedija v petih dejanjih.	10·—	
Feigel, *Pol litra vipavca.* Humoreske.	10·—	15·—
Funtek, *Godec.* Pravljica o Vrbskem jezeru.	7·50	12·—
Gogolj, *Revizor.* Komedija v petih dejanjih.	2[illegible]·—	
Govekar, *Ruska moderna.* Novele in črtice.	20·—	
Grdina, *Štiri leta v ruskem ujetništvu.* V dodatku: *Pregled zgodovine ruskega naroda.*	80·—	100·—
Gregorčič Simon, *Poezije I.* (Iv. Dornik.)	16·—	2[illegible]·—
Grivec dr. Franc *Slovanska apostola sv. Ciril in Metod.*	20·—	32·—
Haggard-Črnigoj, *Jutranja zvezda.* Povest.	3[illegible]·—	40·—
Gulič, *Parni stroj in parna turbina.*		80·—
Humek Martin, *Domači vrt s slikami.* Praktični navod kako ga uredimo, obdelujmo in krasimo. (196 strani.)	33·—	40·—
Humek Martin, *Praktični sadjar s slikami.* Zbirka najvažnejših sadjarskih naukov.		80·—
Humek Martin, *Sadje v gospodinjstvu.*	24·—	
Humek Martin, *Sadno vino ali sadjevec.*	10·—	
Humek Martin, *Breskev in marelica.* Navodilo kako ju vzgajamo in oskrbujemo.	10·—	
Jurčič Josip, *Spisi.* Uredil dr. Ivan Grafenauer. (Zvezki: 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10 elegantno vezani po Din 30.—.)	16·—	20·—
Kalinšek S. Felicita, *Slovenska kuharica.* (Velika, ilustrirana izdaja, okoli 700 str., elegantno vezano.)		160·—
Kellermann-Velikonja, *Tunel.* Socijalni roman.	24·—	3[illegible]·—
Korun dr. V., *Spake.* Satire, humoreske in drugo.	15·—	0·—
Kunaver P., *Po gorah in planinah.* I. *Dijaška leta.* (40 slik. Eleg. vezano Din 42.—)	20·—	25·—
Leblanc-Levstik, *Arsene Lupin, gentleman-vlomilec.* (Elegantno vezano Din 38.—)	15·—	22·—
Levstik Franc, *Martin Krpan.* (Z risbami Hinko Smrekarja.)		20·—
Levstik Franc, *Poezije.* Trije zvezki po	6·—	10·—
Skupaj vezani v en zvezek (platno).		26·—

Naslov knjig	Broširano Din	Vezano Din
Ljudski oder:		
III zvezek: *Miklova Zala.* Igra v petih dejanjih.	18·—	
IV. „ *Tihotapec.* Ljudska igra v petih dejanjih.	18·—	
V. „ *Po dvanajstih letih.* Ljudska igra v štirih dejanjih.	18·—	
VI. „ *Kamposteljski romarji.* Pevska igra v treh dejanjih.	18·—	
VII. „ *Mlinar in njegova hči.* Ljudska igra.	18·—	
VIII. „ *Scapinove zvijače.* Komedija v treh dejanjih.	18·—	
IX. „ *Revček Andrejček.* Ljudska igra v petih dejanjih.	18·—	
Pevske točke k igri Revček Andrejček.	20·—	
Majar-Campe, *Odkritje Amerike.*	15·—	20·—
Majdič, *Nasveti za hišo in dom.*	20·—	30·—
Majster, *Poezije.*	10·—	15·—
Marryat, *Morski razbojnik.* Povest.	15·—	24·—
Mole, *Ko so ovele rože.* Pesmi.	10·—	
Meško, *Ob tihih večerih.* 11 povesti.	15·—	24·—
Meško, *Slike.* 8 povesti.	20·—	30·—
Napotnik, *Hughesov brzojavni aparat.*	10·—	
Pahor, *Veseli bratci.* Koračnica (moški zbor s spremljevanjem klavirja).	10·—	
Pavčič, *Našim malčkom* (za klavir).	25·—	
Pevec, *Mlekarstvo s črticami o živinoreji.*	25·—	
Podkrajšek, *Veliki slovenski spisovnik.*		60·—
Prešeren dr. France, *Poezije.* (Ljudska izdaja. Elegantno vezano Din 28.—)	12·—	15·—
Res dr. Al., *Dante ob 600 letnici.* (Eleganino vezano.)		80·—
Rodenbach-Gradnik, *Mrtvo mesto.* Roman. (Elegantno vezano Din 28.—)	10·—	15·—
Rostand-Zupančič, *Cyrano de Bergerac.* Herojska komedija v 5. dejanjih. (Elegantno vezano Din 48.—)	25·—	32·50
Rozman Ivan, *Nova erotika.* Disonance in akordi. (Elegantno vezano Din 32.—)	12·—	15·—
Sarabon dr. V., *Zgodovinske anekdote.* Trije zvezki po	12·—	
Vezani v eno knjigo (platno)		45·—
Slič Alber, *Narodne vezenine na Kranjskem.* I. zvezek	17·50	
II., III. in IV. zvezek po	20·—	
Slikanice:		
Otrok na prvem potovanju.	12·—	
Deca raja vija vaje.	15·—	
Trnjulčica.	25·—	
Slivnik, *Perutninarstvo.* Kako vzgajajmo, in negujmo kokoši in druge domače ptice. Z mnogimi slikami.	40·—	50·—
Šorli dr. Ivo, *Novele in črtice.*	18·—	
Tagore-Gradnik, *Ptice selivke.*		10·—
Tepina, *Podkovstvo.* Pouk kovačem in konjerejcem.	20·—	
Tolstoj-Levstik, *Hadži Murat.* Roman. Eleg. vezano Din 36.—	15·—	20·—
Tominšek, *Slovensko-nemški slovar.*		20·—
Tominšek, *Nemško-slovenski slovar.*		60·—
Ušeničnik dr. Aleš, *Uvod v filozofijo.* II. zvezek: Metafizični del, 1. in 2. snopič po Din 60·— (broširano).		
Ušeničnik dr. Aleš. *Ontologija.* Učbenik.	30·—	
Verne Jules, *Otroka kapitana Granta.* Potovanje okoli sveta. Roman v treh delih.	48·—	58·—
Vilfan K., *Sarafan.* Za citre.	3·—	
Vilfan K., *Slovenski citrar.*	6·—	
Zbirka žepnih slovarjev:		
Francosko-slovenski slovar. Sestavil dr. Janko Pretnar.		70·—
Slovensko-francoski slovar. Sestavil dr. Janko Kotnik.		70·—
Italijansko-slovenski slovar. Sestavil dr. Jos. Valjavec.		70·—
Slovensko-italijanski slovar. Sestavil dr. Jos. Valjavec.		70·—
Latinsko-slovenski slovar. Sestavil dr. Fr. Bradač.		70·—
Zel in plevel. Slovar naravnega zdravilstva.	60·—	75·—

Katalogi se pošiljajo na zahtevo brezplačno. Naročila sprejema:

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec Urednik: Franc Terseglav.